

KARYS

Kaina 30 ct.

43 Nr.

Politikos apžvalga

VOKIETIJA IR BELGIJOS NEUTRALUMAS

Spalio 13 d. vokiečių vyriausybė paskelbė deklaraciją Belgijos neutralumo reikalu. Deklaracijoje vokiečių vyriausybė pabrėžia, kad Belgijos neįveikiamumas ir neliečiamybė yra Vokietijai labai svarbu. Vokietija pasižada visuomet gerbti Belgijos neliečiamybę, bet tarp kitko pareiškia, kad jei Belgija įsikištų į koki nors karą, nukreiptą prieš Vokietiją, tai Vokietijos pasižadėjimas tuomet nustos galios.

Prie šios progos reikėtų bent trumpais bruožais apibūdinti Belgijos neutralumą. Belgija susikūrė kaip savarankiška valstybė 1830 m., revoliucijos keliu atsiskyrusi nuo Olandijos. 1831 m. Londono sutartimi Belgija buvo paskelbta neutralia valstybe. Didžiojo karo metu Belgijos neutralumą sulaužė vokiečiai, kurie okupavo tuomet visą kraštą. 1918 m. Versalio sutartimi Belgijos neutralumas buvo panaikintas. 1925 metų Locarno sutartimi buvo garantuotos belgų sienos, tačiau 1936 m. vokiečiai sulaužė Locarno sutartį ir užėmė demilitarizuotą Reino zoną. Šis vokiečių žygis sukėlė didelį susijaudinimą Belgijoje. Belgai pajuto, kad jų saugumas yra pavojuje ir todėl belgų politikai pradėjo ieškoti kelių kaip apsaugoti Belgiją nuo gresiamo pavojaus. Tuo būdu kilo Belgijoje neutralumo sumanymas, kad Belgija grįžtų prie prieškarinio neutralumo.

Pernai vokiečių kancleris Hitleris savo kalboje Reichstage pabrėžė, kad Vokietijos vyriausybė yra pasirengusi pripažinti Belgijos ir Olandijos neutralumą. Taigi, dabartinė vokiečių vyriausybės deklaracija yra tikrai kanclerio Hitlerio papildymas ir konkretizavimas.

KINŲ-JAPONŲ FRONTE

Japonai jau okupavo 816 km ilgumo Kinų Sujuano geležinkelio liniją. Tuo būdu japonai jau gali kontroliuoti vilkstinių kelią iš Orutinės Mongolijos į Kiniją. Ir kituose baruose japonai slenka pirmyn. Jau prisiartinę prie Sovietų valdomos Mongolijos sienos. Daugelyje vietų kinai japonams smarkiai pasipriešino ir patys puolę japonus kai kur pralaužė jų frontą, padarydami priešui daug nuostolių. Japonų vyriausios karo tarybos narys Suetsuzus pareiškė spaudos atstovams, kad Japonija dabartinį karą su Kinija laikanti daug rimtesniu, negu anksčiau buvusį rusų japonų karą. Japonai prieš kinus pradėję vartoti nuodingąsias dujas ir kitas karo priemones, kurių iki šiol dar nevertėjo. Taip pat nori paskelbti ištisą Kinijos blokadą. Tai paliestų ir kitų valstybių laivus. Be to, japonų lėktuvai vėl apšaudė anglų automobilį Kinijoje. Paskiausiai kinai pradėjo smarkiau stiprinti savo karo aviaciją ir daugiau įsivežti lėktuvų iš Amerikos.

Amerikos Jungtinėse Valstybėse pradedamas organizuoti japonų prekių boikotas.

ISPANIJOS VYRIAUSYBININKAI TARIASI PERKELTI SAVO SOSTINĘ

Vyriausybinių ministerių kabinetas posėdyje tarėsi savo sostinę perkelti iš Valensijos į Barseloną. Prancūzai su anglais stengiasi rasti išeičių atsaukti svetimšalius savanorius iš abiejų kariaujančių pusių ir tai nedelsiant. Kitoms valstybėms nesutinkant, prancūzai graso atidaryti Pirenėjų sieną, per kurią būtų galima siųsti į vyriausybinių valdomas sritis karus ir karo medžiagą. Pranešama, kad italai esą sutinką simbolinį savanorių atšaukimą. Tačiau šis klausimas kol kas dar lieka neišspręstas nei nesikišimo komisijoje, nei kitose srityse. Iš abiejų pusių tęsiamos atkaklios kovos. Nežinomieji laivai ir lėktuvai tebeskandina kitus laivus. Neseniai buvo paskandintas vienas vyriausybinių laivas.

PALESTINOJE VĖL NERAMU

Paskiausiai Palestinoje vėl prasidėję neramumai. Lidos Raseleso geležinkelio linijoje buvo susprogdintas traukinys. Taip pat įvairiose vietose buvo įvykdyta daug pasikėsinimų prieš atskirus žmones, nukarpyti telefono laidai ir apšaudytas traukinys, vežęs anglų karus.

ETIOPAI PULDINĖJA MAŽAS ITALŲ ĮGULAS

Prasidėjus Etiopijoje liūčių laikotarpiui, etiopų būriai keletą kartų puolę mažesniąsias italų įgulas. Iš abiejų pusių buvę aukų. Italų žiniomis, žuvę 38 italų karininkai, 3 puskarininkai, 4 kareiviai, 13 juodmarškinių ir 66 italų darbininkai. Kiek žuvo čiabuvių italų karių (afrikiečių) nepranešama. Svarbiausias etiopų puolimų iniciatorius dedžas Aibu Gebede buvo suimtas ir sušaudytas. Taip pat keletas žuvo mažesniųjų etiopų vadų.

Spalio 13 d. į Libiją (Afrikoje) išplaukė italų divizijos štabas ir du batalionai pėstininkų. Kitomis dienomis išplaukė dar nauji transportai. Anglų spauda praneša, kad Italijos vyriausybė rengiasi į Libiją pasiųsti dar vieną savo kuopą. Tuo būdu Italų jėgos Libijoje būtų keliskart gausesnės, negu prancūzų Tunise (Afrikoje).

ANGLIJA DAR DIDINSIANTI SAVO AVIACIJĄ

Anglijos aviacijos ministeris Svintonas vienoje savo kalboje pabrėžė, kad anglų aviacijos programa numatanti padidinti Didžiosios Britanijos aviaciją tris kartus. Be to, bus didinami ir aviacijos kadrai. Savanorių įstojimas į aviaciją yra labai didelis ne tik pačioje Anglijoje, bet ir visoje D. Britanijos imperijoje. Pasak ministerio, Anglijos ginklavimasis tik gali patarnauti pasaulio taikai. Be to, pabrėžė dėl Anglijoje pasireiškiančių politinių tendencijų, kuriomis esą siūloma kištis į kiekvieną tarptautinį ginčą. Ministerio pareiškimu, Anglija visai nenorinti būti tarptautinio žandarų vaidmenyje, nes tai tuojau ją įveltų į karą.

ŽUVO DU OLANDŲ BOMBONEŠIAI

Spalio 13 d. du olandų bombonešiai įkrito į jūrą. 9 vieno lėktuvo keleiviai žuvo, kurių tarpe yra ir Olandų Indijos karo laivyno vadas Bruyne.

PRANCŪZIJOS — JUGOSLAVIJOS DRAUGIŠKUMO SUTARTIS

Šiomis dienomis Paryžiuje buvo pasirašyta prancūzų — jugoslavų draugiškumo sutartis. Ši sutartis turi nemažos svarbos Europos politinei stabilizacijai. Ši sutartis jau yra antroji, kurią Jugoslavija šiais metais pasirašė su didžiosiomis valstybėmis. Šių metų pradžioje Jugoslavija sudarė su Italija nepuolimo sutartį. Šioji nepuolimo sutartis sureguliuavo politinius santykius tarp Jugoslavijos ir Italijos, kurie buvo dėl įvairių konfliktų kilę ir trukdę abiejų valstybių gyvenimą.

Naujai pasirašyta jugoslavų — prancūzų draugiškumo sutartis yra senosios abiejų valstybių draugiškumo sutarties pratęsimas. Pirmoji sutartis buvo pasirašyta tarp Jugoslavijos ir Prancūzijos 1927 m., kuria abi valstybės pasižadėjo bendrai svarstyti visus dalykus, kurie gali būti pavojingi jų saugumui arba pakenkti taikos sutarčių nustatytai politinei tvarkai, išplaukiančiai iš Jugoslavijos tarptautinės padėties, susidariusios po Didžiojo karo.

DEVYNIŲ VALSTYBIŲ KONFERENCIJA

Belgijos vyriausybė nutarusi pasiūlyti įvairioms valstybėms, kurioms rūpi Tolimųjų Rytų įvykiai, spalio 30 d. susaukti Briuselyje devynių valstybių konferenciją. Didžioji Britanija ir Amerikos Jungtinės Valstybės jau sutikusios su šiuo belgų pasiūlymu.

VARŠUVOJE BUVO LATVIŲ LENKŲ SPAUDOS SANTARVĖS KONFERENCIJA

Spalio 14 d. Varšuvoje pasibaigė latvių-lenkų spaudos santarvės konferencija, kurioje, tarp kitko, buvo nutarta paraginti didesnes turistų grupes lankytis abiejose valstybėse, ypačiai lankyti vienos ir kitos valstybės poilsio ir gydymo vasarvietes, kad abiejų kraštų mokyklų vadovėliuose antro krašto istorija, literatūros istorija, geografija ir kitos mokslo šakos būtų vaizduojamos palankiai, kad būtų keičiamasi menininkais ir žurnalistais ir t.t.

VIRŠELYJE — A. NARUŠEVIČIAUS NUOTR.

Laidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miškų, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkams ir kareiviams metams—5 lt., 6 mėn. 3 lt., ir 3 mėn.—2 lt. Visiems kitiems metams—6 lt., 6 mėn.—4 lt.
 ir 3 mėn.—2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Jul. Miežlaiškio
nuotr.

Kas tas kariškumas?

Žinome, kad spaudos uždavinys yra ne tik visados iškelti naują mintį, ne tik užsiimti išradingumu, bet taip pat ir jau ne naujas, tačiau reikšmingas, svarias mintis pakartotinai pabrėžti, jas išryškinti, nuolatos sąmoninti atitinkamuose visuomenės sluoksniuose pilnutinį vienos ar kitos idėjos, vienos ar kitos sąvokos supratimą. Juk ne kartą išsemiamai susidūrę su kuriuo nors, rodos, taip aiškiu, kasdieniniu klausimu ar reikalu — nejaukiausiai pasijuntame stovį prieš miglotą, neryškią aplinkumą, netvirtai pajėgiame, arba ir visai nepajėgiame, kitiems paaiškinti, tinkamai atremti ar įrodyti tai, ką patys, rodos, seniai gerai suprantame, dėl ko anksčiau nekildavo mažiausio abejojimo. Taigi, pakartotinis prisiminimas, dažnesnis vieno kito dalyko pergalvojimas ir pilnutinis įsisąmoninimas yra kiekvieno tikro žinojimo, tikro susipratimo ir supratimo pagrindas. Šiam pagrindui tvirtinti — spauda yra viena galingiausių ir prieinamiausių priemonių.

Mums visiems, o ypač kariams, kariškumo, karinio gyvenimo ir darbo esmės sąvoka, atrodytų, turėtų būti tiek aiški ir giliai suprasta, kad šiuo reikalu jau lyg ir nereikėtų rašyti. Tačiau pravartu pažymėti, kad šiuo atveju dar neviskas pasisakyta, kad čia minimas kariškumas kasdienybės šabloniškume dar suprantamas kažkaip atitrauktai, kad tai kažkas nepaprasta, beprasmingai griežta. Kitam nesuprantančiam ar nenorinčiam suprasti piliečiui — tas kariškumas, tai kažkokia negerovė, kažkoks miglotas baubas. Nors ir nesuprasdamas esmės, toks žmogus kratosi jau vien to žodžio, jo bijo, jį kiek-

viena proga neigia ar net mėgina kritikuoti. Tuo tarpu sąmoningai, gyvenimiškai nusiteikęs pilietis arba tokį nesupratimą matydamas ir girdėdamas karys — kar-

tais kažkaip neranda tinkamo žodžio paprasčiausiu būdu įrodyti pirmojo klaidą, negali sėkmingai išblaškyti tų ore kybančių žodinių abstrakcijų baimę ar beprasmingą neapykantą. Dar blogiau, jeigu stiprų priešginą sutikęs — ir pats širdy paabejotų savo supratimo bei įsitikinimo realumu.

Kariškas gyvenimas, kariškoji dvasia, karinė drausmė, karinė tvarka, kariška išvaizda... tai visa eilė žodžių bei sąvokų, kurios mums atrodo pakankamai aiškios ir suprantamos, tačiau pilkoje kasdienybėje kažkaip realiai lyg ir neapčiuopiamos, miglotos, atitrūkusios, pernelyg specifinės. Tuo tarpu į visa tai reikia pažvelgti paprastu, gyvenimišku, realiu žvilgsniu, šaltu vyrišku protu ir pajusti atvira lietuviška širdimi. Vadinas, į visa tai, į tą mūs lietuvius liečiantį kariškumą pažiūrėkime nesivaikydami jokių filosofijų apie dažnai linksniuojamą militarizmą bei pacifizmą, pažiūrėkime, argi kažkas labai nepaprasto, negyvenimiško, baisaus ar sunkaus yra tas mus liečiąs, tas kiekvienam lietuviui, kiekvienam mūsų žemės kariui reikalingas kariškumas.

Nėra pasaulyje nė vienos šalies, kuri neturėtų kad ir mažiausios karinės pajėgos, kuri nebūtų suorganizavusi savosios kariuomenės. Pasaulinio karo ir savųjų vyrų dėka atgijusi Lietuva dar kartą visiems amžiams įsitikino, kad iš tikrųjų „nieko nereikia tautos teisė, jeigu jos neparemia kalavijas“. Gimtosios žemės nepri-

Padangių vyčiai

(Skirtu mūsų karo aviacijai)

Motorai dūzgia vis smarkyn,
Lėktuvai veržias į erdves.
Lakūne, kilk drąsiai aukštyn:
Padangių vyčiai esam mes!

Tvirta ranka valdyk vairus!
Drąsus lakūnas — nemarus:
Jei sparnas luš, lėktuvas kris —
Laisva dvasia padange skris!

Drąsi lakūniška širdis —
Girėnas, Darius pavyzdys;
Kaip Riauba, Kumpis ir kiti,
Padangėj būsim mes tvirti.

Drąsus lakūnas nesustos
Prieš jėgą priešo ir audrų,
Laisvoj padangėj Lietuvos
Mes laukiam žygių ir kovų!

Padangėj pralenkia arus
„Anbo“ kaip sakalas vikrus.
Sparnuotas žirgas mūs erdvių
Rėžia plačiu dangaus keliu.

Sparnų šešėly Lietuva
Gyvuos didinga ir laisva!
Mes saugom žemę ir erdves —
Padangių vyčiai esam mes!

Dm. kpt. L. Žukauskas

klausomybei saugoti ir jai ginti laisvės kovų ugnyje sukurta mūsų kariuomenė iki šių dienų išaugo į galingą, palyginti, modernią militarinę jėgą, be abejo, atitinkamai sveriančią ir bendrosios pasaulio taikos sargyboje. Tik pagalvokime, kiek kartų jau būtų nutrypta besigrumiančių atėjūnų mūsų žemė, jeigu paskelbus Lietuvos nepriklausomybę būtume iš tikrųjų pasitenkinę vien „samdinių kuopomis sienų apsaugai“...

Taigi, esant savajai kariuomenei — visiems sveikiems vyrams ir reikalinga atlikti karinę prievolę, nes „Lietuvos nepriklausomybės ir jos žemių neliečiamybės gynimas yra visų Lietuvos piliečių ir visų lietuvių aukščiausias tikslas ir garbingiausia pareiga!“. Suprantama, kad šios didžiosios ir garbingos prievolės atlikimas nėra kokia nors maloni pramoga, o kiekvienam jaunam vyrui labai rimta pareiga, ilgas, įtemptas darbas ir tuo pačiu geriausioji gyvenimo mokykla.

Kiekvienam suprantama, kad joks svarbus, didelis ir daug kainojąs darbas neįmanomas be tokio pat didumo tvarkos, drausmės, sąžiningumo ir pasiaukojimo. Taigi, kariškasis didžiulės, sudėtingos kariuomenės organizacijos gyvenimas savaime turi būti tvirtai sudrausmintas, vyriškai kietas, pavyzdinčiausiai tvarkingas ir pripažįstąs ne atskiro asmens, o tik viso didžiulio kolektyvo interesus. Karinė tvarka ir drausmė kad ir smulkiausiuose kariškojo gyvenimo dalykuose turi pagrindinės ir lemiamos reikšmės, nes kiekvienas neapdairumas, apsileidimas ar ištvermės stoka taikos metu silpnina didžiulę kariuomenės sielą, jos kariškąją dvasią ir vertę, o karo atveju lemia pralaimėjimą. Kariuomenės karui parengimo darbas iš jos vadovybės ir visų laipsnių viršininkų be jokio pasigailėjimo ir kompromiso griežtai reikalauja didelio planingumo, aukšto pasirengimo, ištvermės, kantrybės ir pasiaukojimo. Milžiniški iš viso krašto pareikalaujami materialiniai išteklių kariuomenei išlaikyti, jai mokytis ir nuolatos ginkluoti — negailestingai įpareigoja kiekvieną karį dirbti visu rimtumu, atsidėjimu, persiėmus tvirta valia ir šventa pareiga. Dirbti ne kieno nors naudai ar malonumui, o tik visų Lietuvos žmonių saugumui, laisvei ir senajai didvyriškos mūsų tėvynės garbei. Ne rafinuoto salioninio švelnumo, o kieto ir tikro vyriškumo ir kantrybės iš kiekvieno pareigūno pareikalauja kruopštus kasdienis karių darbas. Darbas, kurį dažniausiai lydi ir fizinis nuovargis, šaltis, darganotos dienos ir naktys, dulkėmis persunkti vasaros karščiai, o drauge ir giedri, vyriška nuotaika, galingas karinis kolektyvo jausmas, vieningas draugiškumas, efektingas bendrojo gyvenimo ir karinių darbų didingumas, imponuojanti savoji visų bendromis pastangomis sukuriama valios ir plieno galybė.

Suprantama, kad kiekvienam žmogui dėl savo prigimties netobulumo nuolatos kovojančiam pačiam su savimi, su neveiklumo, apsileidimo ar tuščio malonumo bei nuolatinio poilsio progų ieškojimu — čia aukščiau trumpai pavaizduoto kariškojo gyvenimo ir karui rengimosi darbo akivaizdoje tenka tvirtai paimti save į rankas, kantriai, atidžiai ir sąžiningai visa pildyti ir dirbti, kad greitu laiku susiformuotų tvirtas vyriškas, vispusiškai užgrūdintas būdas, kieta, ryžtinga kario valia, kad kariškasis gyvenimas ir darbas rodytųsi artimas, savas, su noru ir pamėgimu kruopščiai ir giedriai nusiteikus dirbamas. Taip, susikristalizavusio vyro asmenybė nepaslepiamai ir išviršiuje spinduliuoja energija, pasitikėjimu savimi, subrendusio vyro žvalumu, ir

drauge kukliu, kultūringu drausmingo kario paprastumu. Tai štai kodėl toks, o ne kitoks mūsų kariškasis gyvenimas ir darbas, štai kam reikalinga griežta karinė drausmė ir tvarka, štai kokis vyras turi tikrai karišką išvaizdą.

Labai svarbu, kad mūsų visuomenėje tinkamai klestėtų svarbiausios kiekvieno šviesaus, sąmoningo tautiečio dorybės, tai naujokui atvykus kariuomenėn ir kariškasis gyvenimas neatrodys, kažkoks keistas, pernelyg sunkus, slegiantis, pilnas įvairių nepaprastų reikalavimų. Juk ką kalbėti apie tą iš kaimo ar miesto į kareivines patekusį vyrą, kurį ištisomis savaitėmis reikia mokytis dvejetaini gretas, kuris niekaip negali išmokti eiti į koją, kuris be savo parapijos nieko toliau nėra matęs, kuris nežino jokios tvarkos ir saiko valgyme, negali susitvarkyti, apsisvarinti. Ar tai čia ypatingas kariškumas, jeigu toki jauni kareiviai turi nemaža vargo ir darbo, kol įpranta ir išmoksta pačių paprasčiausių kultūringam žmogui dalykų, kol priverčiami laikytis drausmės ir tvarkos? Argi ne kiekvieno žmogaus, kiekvienos šeimos ar organizacijos gyvenimas turi būti tvarkingas, kiekvienas darbas planingas, sąžiningas, rimtas elgimasis ir tinkamas santykiavimas su aplinkuma, su sau lygiais, su vyresniaisiais? Ar tai kariškumo reikalas išmokyti jauną kareivį nors pakenčiamu būdu valgyti, tinkamai elgtis prie stalo, susitvarkyti rūbus ir avalinę einant miegoti, jausti pareigą visuomet kuo švariausiai prižiūrėti savo ginklą, kitus valdinius daiktus?

Ar kariškumas čia kaltas, kad kai kurie inteligentai pradžioje labai nenoriai plauna savo vartotąjį valgiui indą, nejaučia pareigos išsišluoti, išsišvarinti savo gyvenamąją patalpą, kad pirmiau už ūkininkaitį ar darbininką pradeda dejuoti, kad nepakenčiamas lauke oras, kad jį slegiančiai veikia viršininkų komandos ir stovėjimas ramiai rikiuotėje? Ar toks vyras pagaliau nepagalvoja, kad kareivinės, tai ne koks prabangus bendrabutis, o kukli, paprasta, tačiau švari karinio gyvenimo ir rengimosi karui mokykla. Apkasuose taip pat niekas neduos tarnų, o ir ten reikės laikytis tam tikro tvarkos ir švaros minimumo. Reikės kovoti ne tik su priešu, bet ir su įvairiomis ligomis ir jų plitimu. Juk inteligentas ir čia turės vadovauti ir būti pavyzdžiu kovotojų masėms iš plačiųjų visuomenės sluoksnių.

Kalbant apie inteligentinę jaunuomenę, čia pravartu bus prisiminti Karo Mokykloje per atsargos jaun. leitenantų išleistuves ministerio pirmininko Juozo Tūbelio pareikštus žodžius: „Mokykla mokyklai nėra lygu. Man teko matyti vyrų, išėjusių visas mokyklas, nuo pradedamosios iki aukštosios ir, pagaliau, patekusių į Karo Mokyklą. Mačiau, kaip jie skundėsi, girdi, čia nustoję visokios asmenybės ir laisvės... Vienas anksčiau kalbėdavo apie dinamiką veikloje, drausmę, didelius žygius, bet kai jam prireikė pabūti Karo Mokykloje ir pajusti, kas yra šikšna ir degutas, jis tuoj ištižo. Daug mūsų tarpe yra kalbama apie didelius žygius ir darbus, bet jiems pradėti, prie jų prisirengti, reikia pirma pabūti toje drausmėje, kurią duoda karo tarnyba“...

Tai štai kame daugumoje pasireiškia tas tariamasis nepaprastas, sunkus, savotiškas kariškumas! Štai koku gyvenimišku paprastumu ir natūralia, aiškiai suprantama linkme turime paaikškinti svarbiausios mūsų krašto organizacijos kariuomenės kiekvieno jos nario gyvenimo savumus. O tas gyvenimas yra ne kas kitas, kaip tikrai vyriškas, tvarkingas, ryžtingas ir giliai prasmingas krašto sargyboje kolektyviai nuolatos bu-

† MŪSŲ NARSIEJIVYRAI

Aukodamas save, gelbėjo sužeistąjį

Jaun. pusk. Povilas Navagrudskis gimė 1899 m. lapkričio 19 d. Šilalionių km., Šeduvos valsč., Panevėžio apskr. neturtingų bežemių tėvų šeimoje. Iš pat mažens jam su vyresniuoju broliu Motiejumi teko visur pas žmones dėl duonos kąsnio sunkiai dirbti. Tėvas, nuolat rusų žandarų persekiojamas, turėjo išbėgti į Ameriką. Bėgo ne tik nuo rusų žandarų persekiojimo, bet ir vildamasis suteikti savo vaikams geresnį rytojų. Jam išvažiavus, mažų, kaip pipirų, vaikų auklėjimo ir maitinimo našta teko vienai motinai. Nelengva buvo motinos dalia. Išvažiavus tėvui į Ameriką, Navagrudskių šeima kantriai laukė bet kokias žinias apie jį, tačiau veltui. Įkrito kaip akmuo į vandenį ir iki šios dienos apie tėvą jokių žinių nėra. Likusi viena motina nenuleido rankų. Jos darbo ir pasiaukojimo dėka mažieji išaugo sveiki ir stiprūs kaip ąžuolai. Iš kelių sūnų du (Motiejus ir Povilas) stojo savanoriais į lietuvių kariuomenę. Motiejus žuvo lenkų fronte, o Povilas, laimingai pergyvenęs nepriklausomybės kovas, grįžo sveikas. Dabar gražiai gyvena gautame iš valdžios 12 ha. ūkyje Panevėžio apskr., Šeduvos valsč., Birutės kaime.

Nuotaikingai ir giedriu veidu jis prisimena pirmuosius mūsų jaunutės kariuomenės žygius, kuriuose jam teko dalyvauti. Tų atsiminimų ir man teko iš P. Navagrudskio išgirsti. Štai tik dalis jų ir čia kalbu P. Navagrudskio žodžiais.

— 1919 m. sausio mėn. pirmą kartą pamačiau bolševikus. Jie buvo pasiskelbę Šeduvos valdovais. Įsisteigė jų komitetas. Jam vadovavo Praščius ir Minikavičius. Mes, šeduviškiai, skaudžiai pajutome bolševikų šeiminkavimą. Jie dienomis kariaudavo su mūsų kariuomenės savanorių būreliais atviromis kautynėmis, o naktimis iš pasalų užpuldavo ramius gyventojus, juos apiplėšdavo ir sumušdavo. Aš nuolat galvojau, kaip bent vieną naktimis siaučiančią bolševikų gaują pamokyti ir atpratinti nuo teroristinių nuolat pasikartojančių įvykių. Tačiau beginklio, silpno žmogaus galvojimas ir svajonės, galvojimu ir svajonėmis tepaliko. Žiaurūs atėjūnai pragaištingą plėšikavimą tęsė toliau. Mano kantrybė baigėsi. Nusprendžiau stoti į mūsų savanorių eiles ir jėga pasipriešinti atėjūnams.

1919 m. kovo 17 d. iš gimtojo Šilalionių kaimo pėsčias pasileidau į Kėdainius, nes girdėjau, kad ten yra mūsų atskiro Panevėžio bataliono štabas. Padaręs per 60 km žygį, kovo 19 d. iš ryto pasiekiau Kėdainius. Nepaisydamas nuovargio, drožiu tiesiai į štabą. Čia, atlikęs reikalingus formalumus, stoju į savanorius. Mano troškimas išsipildė. Savanorių tarpe radau keletą še-

duviškių — buvo ir nuo Šėtos, Ramygalos, Surviliškio. Nepaisydami savo menko karinio išsilavinimo, troškome kuo greičiausiai patekti į frontą ir parodyti priešams, ką gali Lietuvos sūnūs.

Po keletos mokymo dienų kaip apšėti su šautuvu, kuopa, į kurią aš patekau, buvo pavadinta 3-čia atskiro Panevėžio bataliono kuopa ir išsiųsta į frontą.

Jaun. pusk. Navagrudskis

Pirmiausia su priešų susitikime atitnantis prie Panevėžio. Nenoromis per visą kūną perbėga kažin koks neaiškus šturpulys. Vogčiomis žiūriu į kitus. Matyt, visi stengiasi paslėpti pirmąjį karo ir nežinios jausmą. Pirmajam įspūdžiui praėjus, drąsiai ir ryžtingai žygiuojame toliau. Priešas buvo daug stipresnis ir gausingesnis, ypačiai geriau ginkluotas. Iš mūsų pusės reikėjo daug drąsos ir gilaus pasiryžimo, kad būtų galima išvyti iš Panevėžio ir jo apylinkių bolševikus.

Kuopa pradeda pulti iš šono pro taip vadinamą „Žaliąją girią“. Karšinauskos kaime susiorganizavę partizanai mums padeda. Gauta žinia, kad pro Panevėžį važiuos bolševikų traukinys. Jam sutrukdyti mes išardom apie keletą metrų geležinkelio linijos. Po kelių valandų, žiūrim, atūžia prieš traukinys. Pasiekęs išardytą kelio vietą, didžiausiu trenksmu grūva ir daug vagonų beveik į šipulius sudūžta. Nuvykę prie katastrofos vietos, radome baisų reginį: vagonų daugiau kaip pusė visai subyrėję, garvežys nuvirtęs į griovį, traukinio įgulos žmonių nėra nė vieno gyvo. Kai kurių lavonai numesti už 10—15 metrų. Keliuose vagonuose buvo vežami arkliai. Kai kurie jų dar buvo gyvi ir persmeigti geležinių vagonų dalių jaudinančiai kriokė. Kituose vagonuose buvo vežami grūdai, lašiniai, duona. Nors buvome labai išalkę, tačiau, turėdami prieš akis tokį

dinčių vyrų gyvenimas. Mūsų paregia tą gyvenimą kurti, rodyti, sąmoninti, kad jį pilnai pažintų ir suprastų visa tauta, kad jam nuo mažens rengtųsi visi laisvos Lietuvos vyrai.

„Tikrasis gyvenimas yra karžygio gyvenimas, milonumų gyvenimas — žemas ir tuščias“.

vaizdą, apie valgytą niekas nebegalvojome. Nieko nelaukdami, pradėjome rankioti ir tvarkyti sudužusio traukinio turtą. Taip mums betrusiant, staiga atūžė bolševikų šarvuotas traukinys ir iš kulkosvaidžių atidengė į mus smarkią ugnį. Mes, žinoma, irgi nesnaudėme. Po geros valandos trukusių kautynių, bolševikų šarvuotas traukinys, nieko nepešęs, pasitraukė. Apsaugai sustiprinti ir sudužusio traukinio turtui pervežti į Panevėžį, sulaukėme dar vieną būrį iš atskiro Panevėžio bataliono. Sukrovę visą turtą į sveikesnius vagonus, savo jėgomis juos stūmėme iki Panevėžio.

Praėjus dviem dienom nuo priešo traukinio katastrofos, bolševikai visu frontu pradėjo mus pulti. Mes sukaupėme visas fizines ir dvasines jėgas. Kuopos vadas karininkas Vidugiris buvo labai drąsus ir narsus. Šiose kautynėse pirmas bėgo, vaikščiodamas stačias per priešų kulų lietu, mums vadovavo ir mus drąsino. Po ilgų ir atkaklių kautynių persvara buvo mūsų pusėje. Tačiau nelaimė. Mes baigėme šovinius. Mūsų kulkosvaidžiai pradėjo aptilti. Priešas, pajutęs mūsų silpnėjančias jėgas, pradėjo smarkiai pulti. Neturėdamas kitokios išeities, kuopos vadas įsakė atsišaudant trauktis atgal. Man buvo likę penki šoviniai. Laikantis aukščiau duoto kuopos vado įsakymo, negalėjau iš jų nė vieno iššauti be atskiro jo įsakymo.

Aplink žybsi ir laižosi ugnies liežuviai, viskas skęsta parako dūmuose. Mūsų kuopa traukiasi. Staiga pamačiau vieną mūsų šiek tiek atsilikantį. Prišliaužiau prie jo. Žiūriu, sugniaužęs, kraujuotas guli mūsų Bronius Tvarkūnas. Atsisuku atgal, mūsų šiek tiek jau tolokai. Ką daryti? Reikia sužeistąjį gelbėti. Nu-traukiu jo krauju apkrekęsį batą. Apčiupinėju koją. Ji peršauta. Aprišu raikščiu. Priešo kulkos, kaip pasiutusios, kaukia ir staigia. Esame mirties kelyje. Laimė, šalia kelio krūmais apaugęs griovis. Užsimetęs sužeistąjį ant nugaros, išliaužiu į griovį. Priešo kulkos kapoja krūmų viršūnes. Bet tatai mudviejų negąsdina. Vieno tik bijome, būtent, patekti į nelaisvę. Abu kenčiame ir laukiame kas bus toliau. Priešo ginklai nenutyla. Prisiglaudęs prie žemės seku priešų manevrą. Pasuku galvą į sužeistąjį, žiūriu, jam pro pirštus teka kraujas. Pasirodo, kad ne tik jo koja, bet ir ranka sužeista. Skubiai nuvelku milinę ir perpiaunu munduro rankovę. Ranka sužeista visai prie peties. Žaizdą aprišu likusio raikščio gabalėliu. Aprišimui panaudoju ir savo nosinę. Dirbu tiek atsidėjęs, kad prakaitas varvėte varva, lašas lašą veja. Žvilgtėterėju į priešus. Jie grandinėje eina stati. Pavojus visai arti. Paimu sužeistąjį ant nugaros ir bėgu grioviu kiek jėgos leidžia. Su sužeistuoju laimingai atsiduriu prie Pajuostės dvaro daržinės. Žiūriu, bestovys čia ūkininkas su vežimu ir arkliais. Paprašau jo, kad sužeistąjį nuvežtų į Panevėžį. Jis nedvejodamas sutinka. Paėmęs į vežimą sužeistąjį Br. Tvarkūną, ūkininkas pasileido Panevėžio link, kiek tik arkliai įkabina. Bolševikai, pastebėję vežimą, pradėjo į jį šaudyti, bet šis jau buvo tolokai ir priešų kulkos jam buvo nebepavojingos. Vėliau sužinojau, kad ūkininkas laimingai pasiekė Panevėžį.

Susitvarkęs su sužeistuoju, prisidengdamas grioviu, bėgau Vensloviškio link. Iš bolševikų šūvių supratau, kad dar esu jų pusėje. Nuo smarkaus bėgimo labai pailsau. Kniūbščias parkritau ant žemės kiek atsikvėpti. Prisispaudęs prie žemės, sugalvojau bolševikams įvartyti truputį baimės. Visas blogumas, kad šovinių maža teturėjau: savo penkis ir sužeistąjį Br. Tvarkūną tris. Na, manau, mane ir su aštuoniais šo-

viniais bolševikai nebepaims. Jaučiausi be galo stiprus. Atsargiai iškišu galvą pro pakriaušę. Netoli matau bolševikų grandinę apie 30 žmonių. Jie eina stati Vensloviškio link ir kartas nuo karto šaudo. Aš gerai nutaikiau į grandinės viduryje einantį jų vyresnįjį, ir paleidau vieną šūvį. Aiškiai mačiau, kai šis, lyg grybas, nuvirto ir kaip kiti aplink jį susisprietė. Laukiau kas bus toliau. Bolševikai atidengia smarkią ugnį ir pradeda daryti kryptimi į mane perbėgimus. Aš visai nesikarščiuodamas nusitaikiau ir paleidžiau antrą šūvį į jų veikiančią kulkosvaidį. Šis nutyla. Skubiai grioviu nešdinausi tolyn. Pasiėkiu Vensloviškį. Bolševikai liko toli užpakalyje. Reiškia, viskas išėjo puikiausiai. Man besidžiaugiant pasisekimu, staiga nuo siaurojo geležinkelio pusės, lyg grybai po lietaus, išdygo septyni bolševikai. Jie stati eina Vensloviškio kryptimi. Galvoti nebuvo kada. Būsena aiški. Užsiglaudžiu už namo. Bolševikai artėja. Laukiu ištiesęs šautuvą, lyg gervė kaklą. Jau tik kokie du šimtai metrų nuo jų. Paleidžiu du šūvius iš eilės. Jie išsigandę pradeda bėgti atgal. Toliau aš be jokio pavojaus laimingai pasiekiau savo kuopą. Draugai stebėjosi, pamatę mane su galva, sveiką ir linksmą.

Susijaudinęs P. Navagrudskis nutyla. Po valandėlės tęsia toliau.

— Po šių įvykių, nors dar buvo ir daug kitų, tačiau daugiau ar plačiau ką nors papasakoti nėra reikalo. Žodžiu, bolševikus pradėjome grūsti sistematiškai Daugavpilio kryptimi ir nė nepasijutome, kaip jie atsidūrė už Dauguvos. Tiesa, Bevernės dvare paėmiau į nelaisvę du bolševikus, bet tai smulkmena, apie kurią neverta ir kalbėti.

Nuo Dauguvos atsidūriau bermontininkų front ties Meškuičiais. Buvau pasiūstas žvalgybon su keturiais žmonėmis: Žukausku, Blandžiu, Samuoliu ir Bačiuliu. Išvykome vakare. Plentų pamatėme važiuojant du vežimus. Jautėme, kad priešas. Prislinkę visai arti plento, pasislėpėme žolėse. Šiek tiek permatomoje nakties tamsumoje vežimai artėjo prie mūsų. Jiems visai priartėjus, mes staiga šokome su durtuvais ir paėmėme į nelaisvę dvi bermontininkų gurguoles, aštuonis kareivius ir du karininkus. Nuginklavę, į kuopą parvažiavome važiuoti.

Daug teko pergyventi. Teko pergyventi mylimo brolio Motiejaus žuvimą nuo lenko kulkos. Teko būti liudytoju kelių draugų mirties. Gerą draugą ir bičiulį A. Gedaravičių palaidojau bermontininkų front — Radviliškio kapuose, — baigė savo pasakojimą ats. jaun. pusk. Povilas Navagrudskis.

Dar keletą sakinių apie ats. jaun. pusk. P. Navagrudskio dabartinį veikimą. Apie tai sužinojau iš vietos šaulių būrio vado Petro Skačkausko. Jis sako: „P. Navagrudskis yra pilna žodžio prasme šaulys. Šaulių darbe visur pirmas. Jokios iškilmės, pamokos, susirinkimai be P. Navagrudskio neapsiema. Jis gyvai atjaučia tėvynės reikalus. 1937 m. gegužės mėn. paaukojo 25 lt. Ginklų Fondui ir tiek pat būrio namų statybai. Jis amžinai gyvas, amžinai jaunas“.

Už narsumą kautynėse Povilas Navagrudskis apdovanotas Vyčio kryžiumi ir pakeltas į jaun. pusk. laipsnį. Turi savanorių kūrėjų ir nepriklausomybės medalius. Jis ir dabar yra pasiryžęs, ištikus tėvynę pavojui, stoti ginklu rankoje jos laisvės ginti.

Zenonas Veliuoniškis

Griežtasis viršininkas

Mokomųjų kuopų vadovai savo auklėtiniams dažnai primena, kad viršininkas turįs būti griežtas. Bandomuose užsiėmimuose tai vienam, tai kitam jie nurodo griežtumo stoką ar nepakankamumą. Ir vėliau vyresnieji viršininkai jauniems ne kartą kalba apie griežtumą. Tas jų rūpestis lengvai suprantamas, nes be tinkamo griežtumo niekur nėra tvarkos. Juo labiau be jo negalima apsieiti kariuomenėje, kurios tikslas juk yra ne vien išmokyti vyrus ginklą vartoti, bet svarbiausia — išmokyti kiekvienu akimirksniu paklusti ir aukotis. Ir ne bet kaip aukotis. Reikale kiekvienas karys turi aukotis, kaip sakoma, nežiūrėdamas nei savo asmeninės naudos, nei pavojaus gyvybei.

Jaunam žmogui, ką tik išėjusiam iš po kietos tėvų bei suaugusiųjų priežiūros, vos pradėjus džiaugtis savo laisve, savarankumu ir atsakingumu, kariuomenėje šit vėl tenka tos mielos laisvės išsižadėti. Čia jis vėl lenkiamas svetimai valiai pasiduoti. Be jokių atsiliepinimų, samprotavimų, kritikos. Iš jo neatlaidžiai reikalaujama tikslaus įsakymų vykdymo. Aišku, visa tai pradžioje jam nelabai malonu. Ir jeigu jisai nėra tautiškai sąmoningas, jei jis menkai išauklėtas, savi-meilus, savanaudis, sutingęs, bukaprotis, tai svetima valia jį užgauna ir slegia. Viršininkas jam iš pat pirmos dienos atrodo toks priešas, kurio pravartu prievengti, saugotis, nuo jo bėgti ir slapstyti. Savo mintyse jis nenori klausyti. Jam nesmagu, skaudu, gėda. Įsakymas jį labiau vargina, kaip pats darbas. Įsakymo vykdyti jis eina suspausta širdimi, nusiminęs, apmaudingas, be noro, kojas vos vilkdamas. Dirba sutingęs, lėtai, dažniausiai gan prastai. Tuo laiku jis mąsto ne apie darbą, o apie tai, kad jį „neteisingai“ varinėja ir skriaudžia. Todėl suka galvą, kaip kitąkart slėptis ar išrasti koki reikalą nuo darbo atsikalbėti. Tokio prie laisvės pripratusio žmogaus veide lengva įžiūrėti neapykantą, panieką ir norą priešintis. Tyliai savyje kerštaudamas, jis nuolat nepatenkintai niurna, žvilgčioja, skersuoja į viršininką ir kiršina savo draugus. Ką su tokiu valdiniu daryti? Ar jį bausti, persekioti, versti priversti pasiduoti? Ne. Šis būdas daugumai viršininkų nepasiseka. Geriau eiti kitu keliu — iš pat pradžių aiškiai, visapusiškai jauniems kareiviams įrodyti, kodėl jie turi būti paklusnūs. Kodėl kariuomenėje svarbu visiems susigyventi ir kuo daugiau parodyti naudingo veiklumo. Kariuomenei iš viso krašto žmonių išteklių skiriamos didelės išlaidos, kurias turi būti pateisintos visu rimtumu. Tingumui ir nesantaikai čia ne vieta. Kariuomenė iš anksto mokosi priprasti prie fronto reikalų ir sąlygų. Toks jau nepermaldaujamas būtinumas visur, visame pasaulyje. Niekur geriau nerasi. Niekur be nuolankaus paklusnumo neapsieisi.

Kareiviai kartais mano, kad gera viršininkui būti griežtam. O vis dėlto ne visada gera. Kartais net sunku. Jei tu esi viršininkas, tai turi pavestą uždavinį gerai įvykdyti, nes už jo sėkmę pats vienas atsakai. Todėl nori nenori, patinka nepatinka, — būtinai visko iš savo žmonių reikalauji, kad tikslas liktų pasiektas. Ne dėl ko kito, o tik dėl tarnybos labo būni griežtas. O jei reikalas verčia darbą ar žygį paskubinti, kartais ir savo poilsio atsisakai. Tada tau sunku ir savo valdinius matyti pailsusius, ištroškusius, kenčiančiomis akimis maldaujančius bent mažytės pertraukos. Jei tik galėtum, mielai leistum savo mylimiems

vyrąms pailsėti. Bet ne! Tu liepi jiems toliau dirbti. Tavo vyrai dirba, tik gal ne visi supranta reikalo svarbumą ir todėl tave neteisingai vadina per daug griežtu, beširdžiu, nežmonišku ir net žiauriu. O kaip sunku viršininkui savo valdinius bausti, kai šie, kartais gal ir nepiktai, nusižengia. Bet drausmė, pareiga tėvynei reikalauja, statutas reikalauja — tenka bausti. Panašių širdies skaudulių jautriam viršininkui pasitaiko gan dažnai. Dėl jų kartais net nebesinori viršininku būti.

Ne visad jaunieji kareiviai viršininkai supranta patariamo griežtumo laipsnį. Kai kurie griežtumą vaizduojasi, kaip nepermaldaujamą ir aklą, o kai kurie net kaip žiaurumą. Tuo tarpu ir šioks ir toks griežtumas yra smarkiai perdėtas. Na, nėra ko stebėtis, jei vienas kitas jaunas viršininkas kurį laiką pasmarkauja. Kas būna apdairus, greit susipranta einas netikru keliu. Bet daug blogiau klojasi, kai viršininkas užsispiria, kai jis tyčia kasdien pasirodo suakmenėjęs, piktu veidu, perveriančiomis akimis, klykiančiu balsu, nekantrus, neatžvalgus, kerštingas, žiaurus. Niekad nurodydamas atjautimo nė pasigailėjimo, o visad smarkaudamas, iki galo išnaudodamas savo teisę bausti, jis greit pasidaro nekenčiamas. Net jo perspėjimai bei pamokymai valdinius skaudina. Norėti tokiu būti, būtų ne kas kita, kaip koktus neišmanymas ar net pikta valia.

Pagal atgyvenusią madą kai kur kareiviai-viršininkai retkarčiais susitaria padaryti „drausmės dieną“, tai yra, griežčiausiai žiūrėti statutų, įsakymų, paliepiimų ir papročių tikslaus vykdymo. Tokią dieną viršininkai tyčia ieško priekabių, ir todėl retas kuris valdinys išlieka nenubaustas, tikriau sakant, nenukentėjęs.

Duoda įsakymą

M. Vasiliausko nuotr.

Lauko kabelio linijų statymo ir nuėmimo darbai

(Žiūr. „Kario“ Nr. 42)

8. Kartelių naudojimas

Kartelės naudojamos ten, kur nėra gamtinių atramų arba kur gamtinės atramos netinka statymui. Taip pat kartelės naudojamos ir tada, kai ant gamtinių atramų jau yra pakabintas didesnis linijų skaičius.

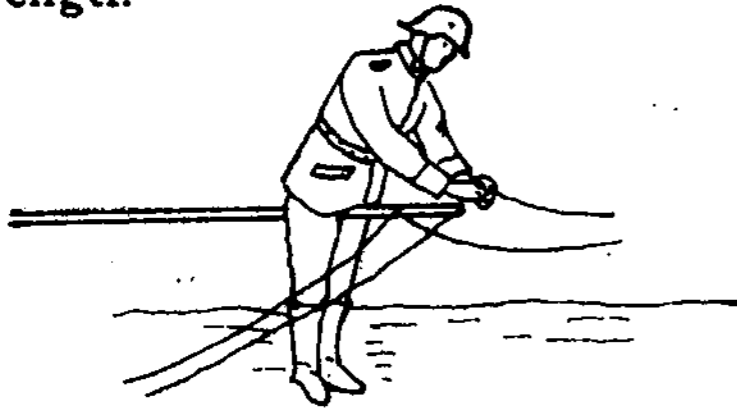
Kartelių ilgis pareina nuo linijos iškėlimo aukščio, laidų kiekio ir jų pritvirtinimo būdo. Apytikris jų ilgis turi būti 4 — 6 m.

Kartelės įtvirtinamos žemėje iškastose duobutėse arba pririšamos prie žemų medelių, tvorų, trobesių ir kitų daiktų, kurių atskirai negalima panaudoti atramoms. Duobutės turi būti tokio gylio, kad kartys jose stipriai laikytųsi.

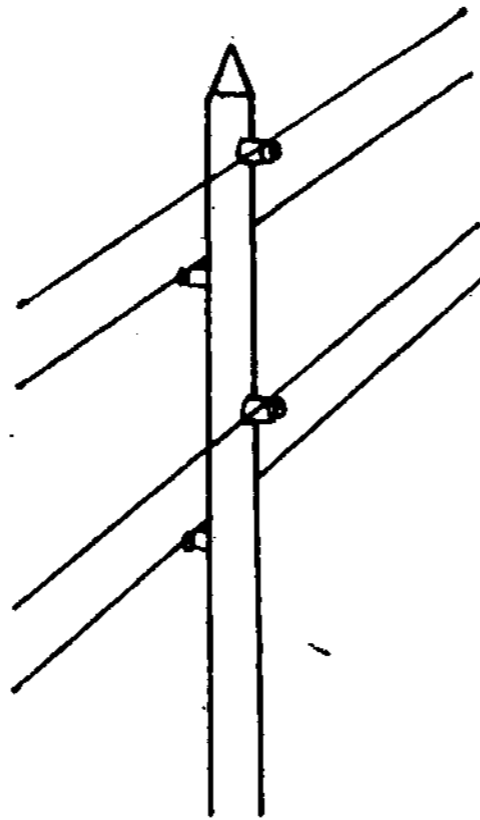
Duobutės išmušamos pagalba dalbų, arba iškasamos kastuvėliu.

Pagal kelią karteles reikia statyti tokiame atstume, kad jas neišverstų pravažiuojančios gurguolės.

Karteles statyti reikia tiesia kryptimi ir lygiais tarpais kas 30—50 metrų, posūkiuose kas 20 metrų. Staigių pasisukimų reikia vengti.

Br. 18

Br. 19

Prie kartelių kabelis pritvirtinamas stiebo mazgu (15, 16, 18). Kabinant didesnį laidų skaičių, galima naudoti izoliatorius, kurie vinimis prikalami prie jų. Izoliatoriai prikalami abiejose kartelių pusėse (br. 19).

Šis būdas visai tinka tik dvilaidėms linijoms. Prieš didesnį skaičių vienlaidžių linijų, jos veiks viena kitą indukcijos būdu ir susikalbėti bus sunku.

Prieš pastatant kartelę, reikia pirmiau pririšti prie jos kabelį. Kabelis turi būti visur lygiai įtemptas.

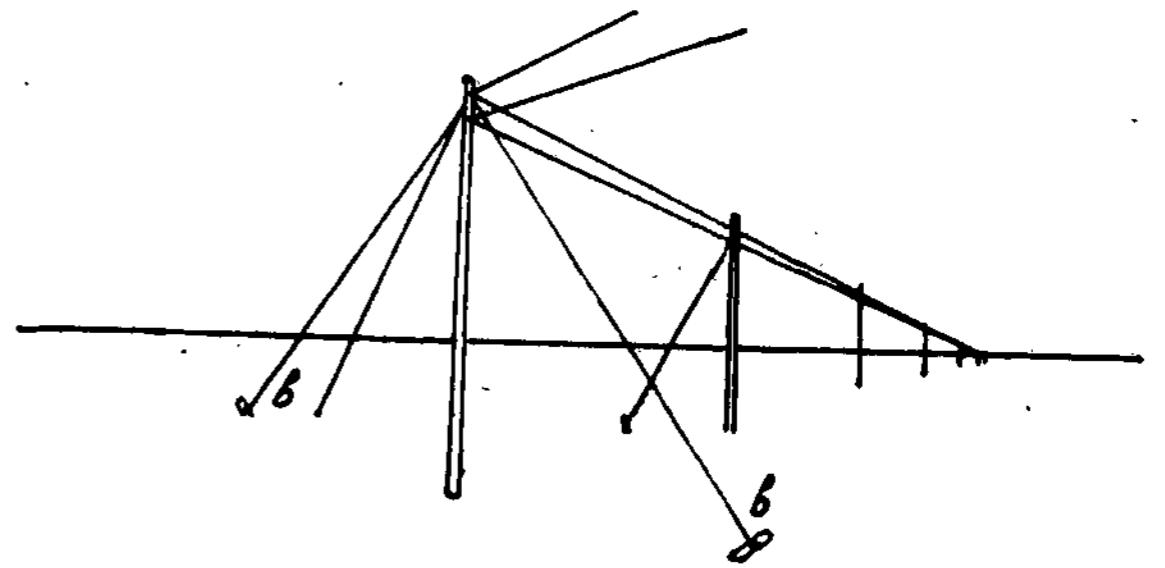
9. Kartelių įtvirtinimas

Kartelės turi būti sustiprintos atitraukomis:

- visuose linijos posūkiuose,
- pereinant svarbesnes vietas, kaip pav., kelius ir pan.,
- linijų galuose.

Staigiuose pasisukimuose turi būti dvi arba trys atitraukos (br. 20).

Jeigu tiesi linija visa iškeliama ant kartelių, tai kas dešimta kartelė turi būti sustiprinta dviem atitrau-

Br. 20

Kas yra stebėjęs tokios tyčia prarastos dienos pasėkas, neabejodamas patvirtins, kad priekabingas griežtumas ilgam laikui sugadina viršininkų ir valdinių santykius. Piktas vienos dienos malonumas per ištisas savaites atsirūgsta sumenkėjusiu valdinių drausmingumu. Net ir nepaliestieji po tokių savavaliavimų ima savo žemesniojo kadro nekęsti.

Iš tikrųjų žiaurus viršininkas nepakenčiamas. Jo valdiniai prieš jį jaučiasi, kaip vergai. Klausiami jie nedrįsta išsižioti, nedrįsta patys ko nors klausti ir prašyti, — nes viršininkas vistiek barasi, supyksta ir net nubaudžia. Jis neturi kantrybės iki galo išklaudyti, iš anksto suniekina, netiki, įtarinėja, visur išžiūri blogą valią. Kiti jam visad kalti, neišmanėliai, tinginiai, niekdariai. Kartais atrodo, kad jis nieko kito neveikia, kaip tik savo reikalavimais kaupia blogumus, už kuriuos galėtų keršyti. Tik jis vienas viską geriausiai išmano ir moka. Na, jei taip, tai valdiniai greit susipranta tokio viršininko akyse lenktis, žemintis, priartinti, pataikauti, trumpai sakant, simuliuoti. Ir kaip graudu matyti tokį išpuikusį viršininką, kenksmingo veidmainiavimo nesuprantantį. Kartais jis gal ir numano ką, tik nedrįsta aiškiai pasibaurėti jam rodomu mielu palankumu. Dėl savimeilės jam nesmagu pasipriešinti. Bet kartą pasipriešindamas jis tik laimėtų — sulaikytų savo autoriteto ir valdinių būdo smukimą. Kai visi viršininkai iš kario reikalauja tiesumo, drąsos, atvirumo ir nuoširdumo, tai žiaurusis viršininkas savo

elgesiu stiprina kaip tik atžagarias jų savybes — baimę, pasyvumą, užsidarymą, apgaulę ir melą. Savo smarkumu jis užčiaupia valdinių burnas, o tos burnos juk galėtų jam pasakyti kartais labai reikalingą tiesą. Tylinčių valdinių apsuptas, teisingų pranešimų negaudamas, visur matydamas gudrų veidmainiavimą, jis netenka tikros nuovokos ir pamažu ima savo pareigose menkėti. O kad jis savo kerštinga drausme taip pat nieko nepasiekia, tai ima aiškiai atsilikti. Tada nuosaikesni viršininkai jį lengvai pralenkia.

Jauną kareivį-viršininką, vos gavusį laipsnį ir paskyrimą, labai svaigina vyresniškumo numanymas. Jis kelia galvą, aukština, grūmoja — visus savo saujoje sugniaušias. Jis pasidaro visiems nepatogus — toks keistai kampuotas, pasišiaušęs, dygus. Ir dažniausiai — bergždžias. Iš jo nelauk nei naujų minčių, nei gerų sumanymų, nei santarumo. Kaip tankas, jis eina klaurai į nieką neatsižvelgdamas. Nepaprastai žiūri savo garbės. Tuo tarpu jis nesupranta, kad jo garbė yra ne kas kita, kaip kenksminga savimeilė. Neturėdamas viršininko patyrimo, jis dar nesupranta savo tarnybos reikalų ir lengvai tiki, kad dabar jam, tik jam vienam būtina visada turi sektis. Pagaliau jis nesupranta, kad pasauly ir be jo yra per daug susiraukėlių, kad niekur akmenširdis iš valdinių nesusilaukia nei pagarbos, nei prisirišimo.

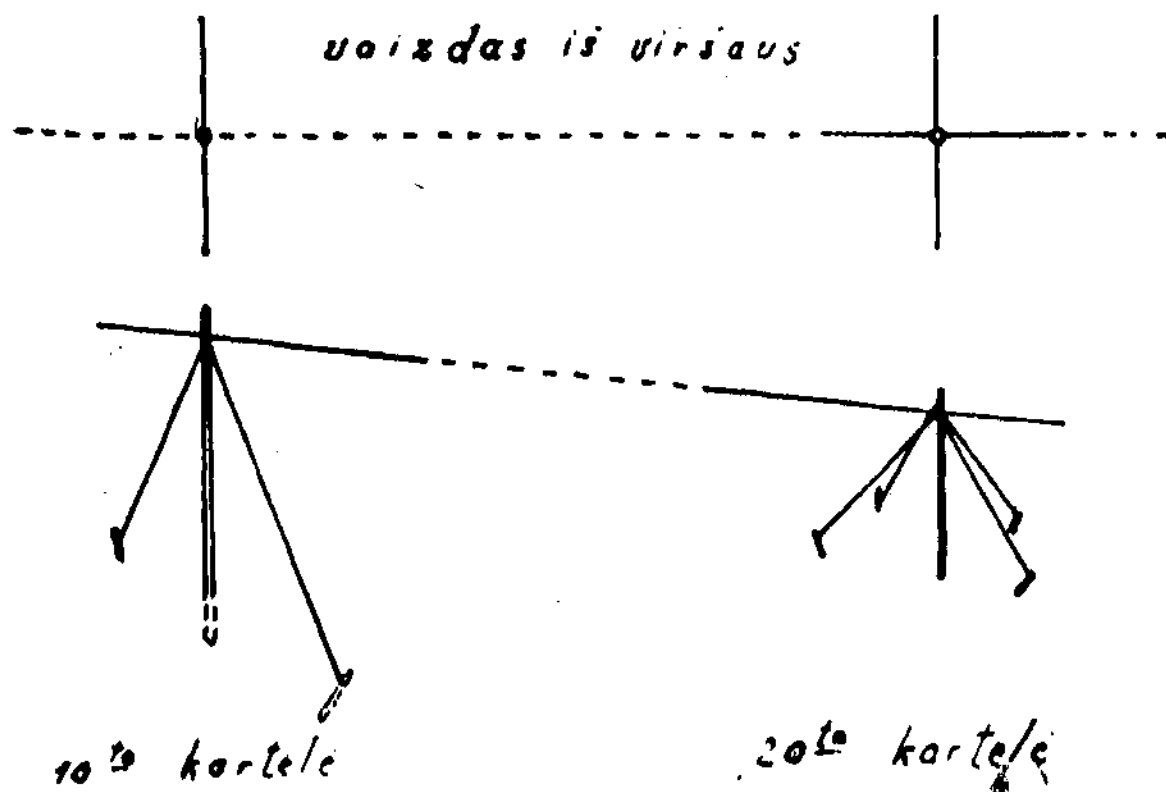
(Bus daugiau)

Dmt. Čibas

kom, į abi puses kartelė turi būti sustiprinta dviem atitraukom į abi puses statmenai linijos. Kas dvidešimta kartelė sustiprinama keturiomis atitraukomis (br. 21).

Linijos sutvirtinimui statant ją ant kartelių, reikia panaudoti visas pakelyje sutiktas gamtines atramas.

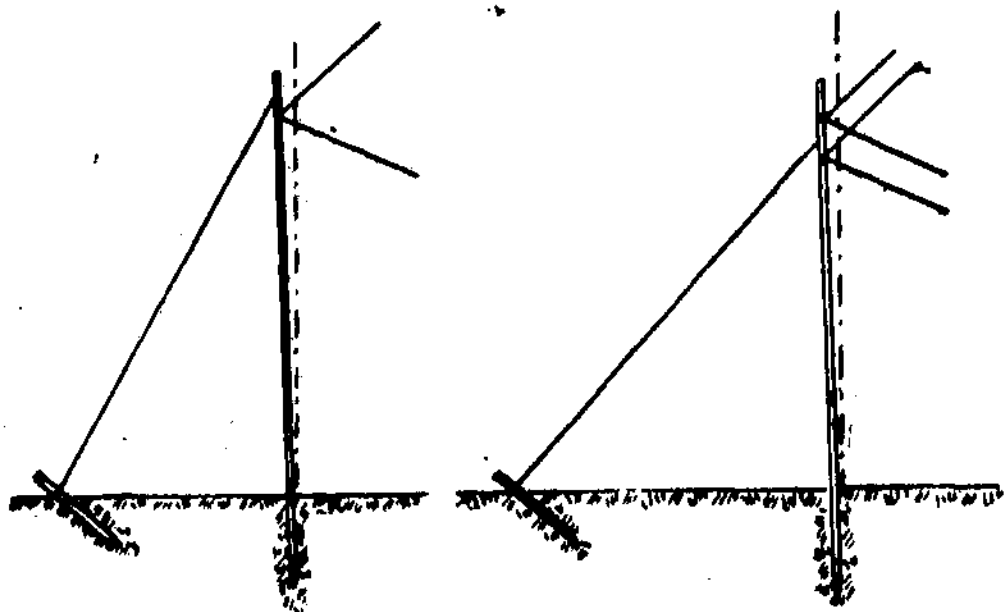
Atitraukoms naudojamos virvės. Vienas virvės galas kilpa pririšamas prie viršutinio kartelės galo, žemiau laidams skirtos vietos. Kai ant kartelių kabinami keli laidai, atitraukos pririšamos lygiame tarpe tarp

Br. 21

žemiausio ir aukščiausio laido. Antras atitraukos galas pririšamas prie įkalto į žemę kuolelio. Jo ilgis 40—50 cm (br. 22). Likęs laisvas atitraukos galas pririšamas prie atitraukos, kaip parodyta 23 br.

Kuolelis įkalamas į žemę įstrižai taip, kad su atitrauka sudarytų statų kampą. Kampas tarp kartelės ir atitraukos turi būti ne mažesnis 30° (br. 22).

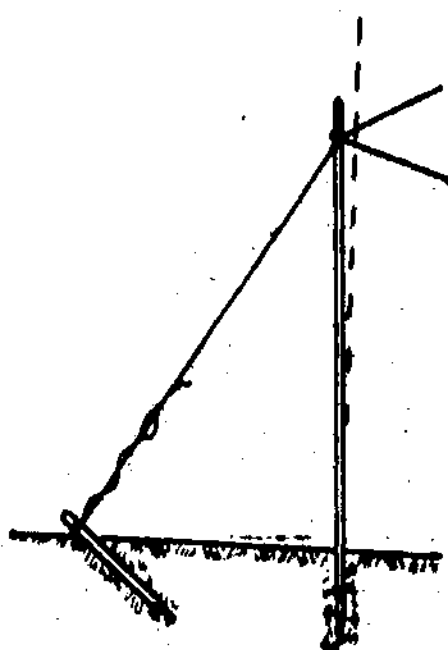
Br. 22

Kartelė turi būti kiek palinkusi į atitraukos pusę. Prie paskutinės kartelės atitrauka turi būti pritvirtinta prie žemės linijos kryptyje. Užsisukimuose atitraukos kryptis nustatoma 24 br. nurodytu būdu, būtent:

Telefonistas dviejų žingsnių atstume praveda linijoms CB ir CA lygiagretes. Šių išvestų linijų susikirtimo taškas D yra vieta atramai. Atramai priešingoje kryptyje už dviejų žingsnių nuo taško C yra vieta atitraukai.

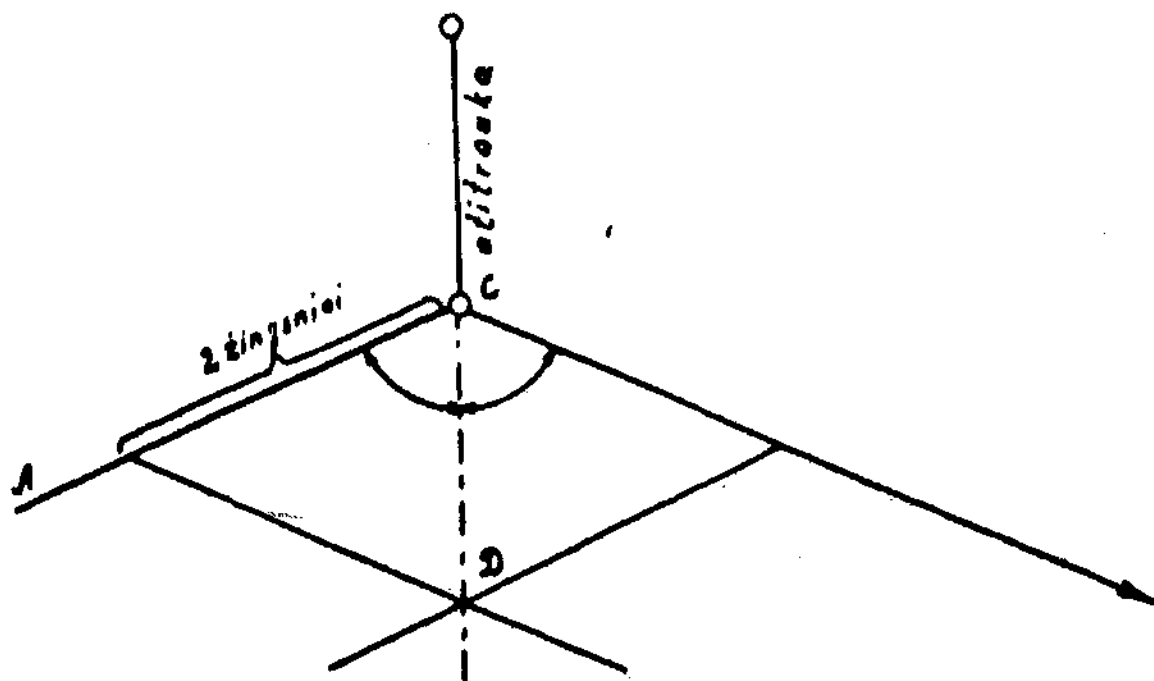
10. Linijų ženklėjimas

Linijų paženklėjimas turi didelę reikšmę ieškant gedimų ir nuimant kabelį, o taip pat kelias linijas jungiant prie komutatoriaus.

Br. 23

Laidus reikia ženklinti:
a) paduodant juos stotims,
b) vietose, kuriose linijos kryžiuojasi, arba skirstosi į visas puses,

Br. 24

c) ten kur didelis laidų kiekis pakabintas ant tų pačių atramų.

Laidai ženklinami lentelėmis, ant kurių rašoma:

a) vietų pavadinimai, kurias jungia linija,
b) paduodant kabelį į centrinę — pašaukinys tos stoties, į kurią tiesiama linija. Jei linija dvilaidė, abu laidai surišami.

Lentelės turi būti taip pririštos, kad jos negalėtų slankioti išilgai kabelio.

11. Linijų nuėmimas

Nuo gamtinių atramų kabelis nuimamas pakeliamąja šakute. Nuimant reikia žiūrėti, kad darbas vyktų greitai ir nebūtų gadinamas kabelis. Tam tikslui naudojamos dvi šakutės: viena šakute palenkiamos šakos, kita — nuimamas kabelis.

Jeigu kabelis iškeltas ant kartelių, tai pirmiausia reikia nuimti atitraukos, po to atsargiai ištraukti kartelę ir nurišti mazgą.

Kabelis ant ritės vyniojamas tuo pačiu metu, kada jis nuimamas nuo atramų. Traukti kabelį žemė draudžiama.

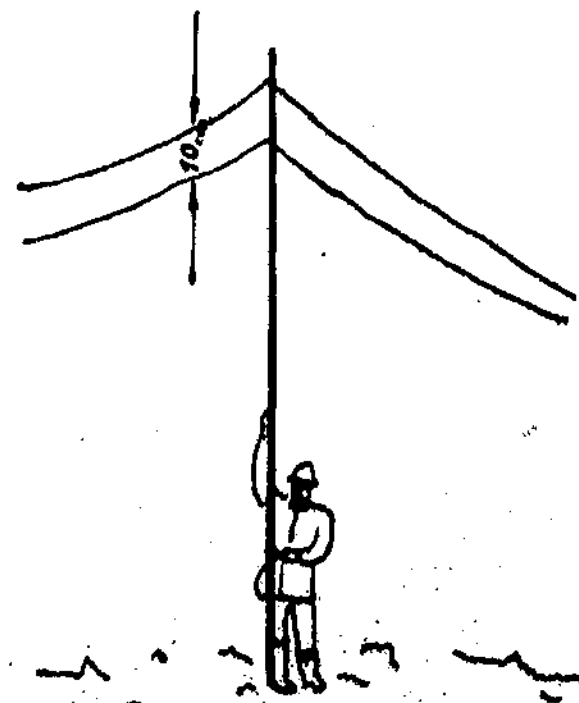
Didelį dėmesį reikia kreipti į kietą suvyniojimą ritėn. Pradedant vynioti, kabelio galas išvedamas pro ritės skylutę į viršų ir ten gerai pritvirtinamas.

Nuimant kabelį nuo atramų, ant kurių yra daugiau laidų, reikia elgtis atsargiai, kad nenukentėtų likę laidai ir nebūtų išversta pati kartelė.

12. Dvilaidžių linijų statymas

Dvilaidės linijos abu laidai tiesiami ir rišami kartu. Abu laidai dvilaidės linijos turi būti netoli vienas kito ir kaip galint toliau nuo kitų linijų.

Statant dvilaidę liniją ant kartelių, prie kartelės pirmiausia rišamas apatinis, po to viršutinis laidas. Tarpas tarp laidų — 10 cm (br. 25). Išimtiniais atsitikimais, kada ant kartelių jau yra

Br. 25

Su ginklu ir plunksna

Neseniai suėjo penkiolika metų, kai savanoris kūrėjas Stasys Butkus nenuilstamai ir uoliai dirba „Kario“ redakcijoje, eidamas sekretoriaus pareigas, ir dvidešimt penkeri metai, kai bendradarbiauja periodinėje spaudoje. Jo gyvenimo kelias nuo pat pirmųjų bandymų spaudoje yra tampriai susijęs su spaudos darbu, kuriam jis iki šiol dideliu atsidėjimu dirba. Stasio Butkaus, kaip nepriklausomybės kovų dalyvio, rašomųjų dalykų vedamąja mintimi dažniausiai yra didvyriškų nepriklausomybės gynėjos ir saugotojos — kariuomenės žygių iškėlimas, mūsų visuomenės, ypačiai jaunuomenės, susiliejamasis su kariuomene, besirengiant krašto gynimo uždaviniams, tėvynės meilės žadinimas, paillustruojant tikrais ir didvyriškais mūsų karių pasiaukojimo bei pasišventimo pavyzdžiais iš nepriklausomybės kovų.

Ats. pusk. St. Butkus

Pirmasis Stasio Butkaus rašinys buvo įdėtas 1912 m. „Šaltinio“ jaunimui skiriamame priede „Vainikai“. Tai buvo: „Amerikon eiti, ar amatų mokinties?“ Tame rašinyje, būdamas tik penkiolikos metų berniukas, pasirodo turįs blaivią pažiūrą į gyvenimą: ragina nevengti karo tarnybos, bet ją stropiai atlikti, grįžus — išmokti bet kurio patinkamo amato ir likti Lietuvoje, nesvajojant apie išvykimą į Ameriką, nes Lietuvai brangus kiekvienas darbingas žmogus. Tiesa, žinles įvairiems laikraščiams rašinėjo ir anksčiau — nuo 1910 m., bet pats solenizantas kūrybinio darbo pradžią laiko 1912 metus, nes tuomet įsitraukė plačiau į spaudos darbą, rašydamas rimtesnio turinio rašinėlius ir platindamas įvairius laikraščius.

Tuo laiku kiekvieno spaudoje dirbančio neatskiriama darbo pareiga buvo spaudos skleidimas apylinkėje. Stasys Butkus šį darbą dirbo dideliu noru ir jaunuolišku užsidegimu. Jis apylinkėje išplatindavo per 40 egz. įvairių laikraščių. Jo šviesaus darbo dėka laikraščius išsirašydavo net ir tokie žmonės, kurie nemokėjo skaityti. Tada jis pats, surinkęs išsirašiusių būrelį, visiems garsiai perskaitydavo laikraščio

pakelta viena linija, antra pakeliama pakeliamosios šakutės pagelba, du kart apsakant kabelį apie kiekvieną kartelę.

Reikia žiūrėti, kad dvilaidės linijos nebūtų abiejų laidų trumpas susijungimas, todėl negalima rišti abiejų laidų drauge ant tos pačios šakos arba izoliatoriaus.

Dvilaidė linija tikrinama tokia pat tvarka, kaip ir vienlaidė. Skiriasi tik linijos prijungimas prie telefono aparato, būtent: vienas laidas jungiamas prie gnybto L₁, kitas prie L₂. Įžeminimas dvilaidėms linijoms nereikalingas.

Ltn. Dulka

žinias bei naujienas. Daug žmonių likdavo neatsilyginę, tačiau tas jo spaudai pasiaukojimo netemdė, nes jis pats, dirbdamas dvare ir kitur, sugebėdavo už negalinčius laikraščių administracijoms atsilyginti. Būdavo ir tokių momentų: kuomet atėdavo kurio nors laikraščio kvieslys, jo daugelį egzempliorių stengdavosi išklajuoti prie svarbesnių namų durų. Bet kas įdomu — tai galėdavo atlikti tik naktį, nes šiaip daug kas į vaiko darbą neigiamai ir su pašaipą žiūrėdavo ir kvieslius nuplėsdavo. Na, o kuomet rasdavo nežinomų rankų priklijuotus laikraščių kvieslius, manydavo, kad tai padarė kuris nors suaugęs šviesuolis ir jau kreipdavo į tai rimtesnę dėmesį. Stasio Butkaus tėvas, nors buvo bemokslis, bet šviesaus ir blaivaus proto, nedraudavo dirbti spaudoje, ypačiai skirti jai savo uždarbį, bet džiaugėsi ir buvo patenkintas, kad sūnus užsiima gražiu darbu. Nebepasitenkindamas savaitiniais laikraščiais, Stasys Butkus 1913 m. pradeda imti dienraščius, „Viltį“, ir bendradarbiauti joje.

1915—1918 m. Stasys Butkus gyvena Rusijoje. 1917 m. patenka į rusų kariuomenę. Pradėjus formuoti tautinėms lietuvių dalims Rusijoje, įstoja į lietuvių batalioną Smolenske. Būdamas Rusijoje, 1916—1917 metais daug rašė Rusijoje ir Rygoje einantiems lietuvių laikraščiams. Rašinių temos — dažniausiai karinės.

Nuo 1918 m. kovo 17 d. iki birželio 24 d. buvo vokiečių nelaisvėje. Ir čia su mėgiama plunksna nesiskyrė. Rašė į belaisviui prieinamą spaudą.

Grįžęs iš nelaisvės į savo gimtąjį Žemaičių kraštą (Kurtuvėnų m.), netrukus parašo į Vilnių Lietuvos Tarybai laišką, prašydamas įrašyti jį į būsiančių Lietuvos karių sąrašą, o besiorganizuojant Lietuvos kariuomenei, 1918 m. gruodžio 13 d. stoja Vilniuje savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Įvairiu laiku tarnavo Vilniaus ir Kauno komendantūrose ir 5 pėst. pulke.

1919 m. sausio 1 d. Stasys Butkus dalyvavo pirmą kartą keliant lietuvišką vėliavą Vilniaus Gedimino pilies bokšte ir buvo pirmoje sargyboje prie tos vėliavos. Pirmą kartą lietuviams traukiantis iš Vilniaus 1919 m. sausio 5 d. (bolševikams užimant Vilnių) pasitraukė su pačiu paskutiniu 25 savanorių būreliu.

1919 m. Stasys Butkus buvo 5 p. pulko 1 kulk. kuopos būrio būrininkas. Dalyvavo kautynėse su bolševikais, lenkais ir bermontininkais.

1920—1922 m. tarnavo 5 p. pulko štabe. 1919 m. kovo 18 d., vokiečių kareiviams nužudžius kareivį Praną Eimutį, su kitais kariais stovėjo su kulkosvaidžiu Amerikos misijos sargyboje.

1922 m. rudenio 5 p. pulko perėjo dirbti į „Kario“ redakciją.

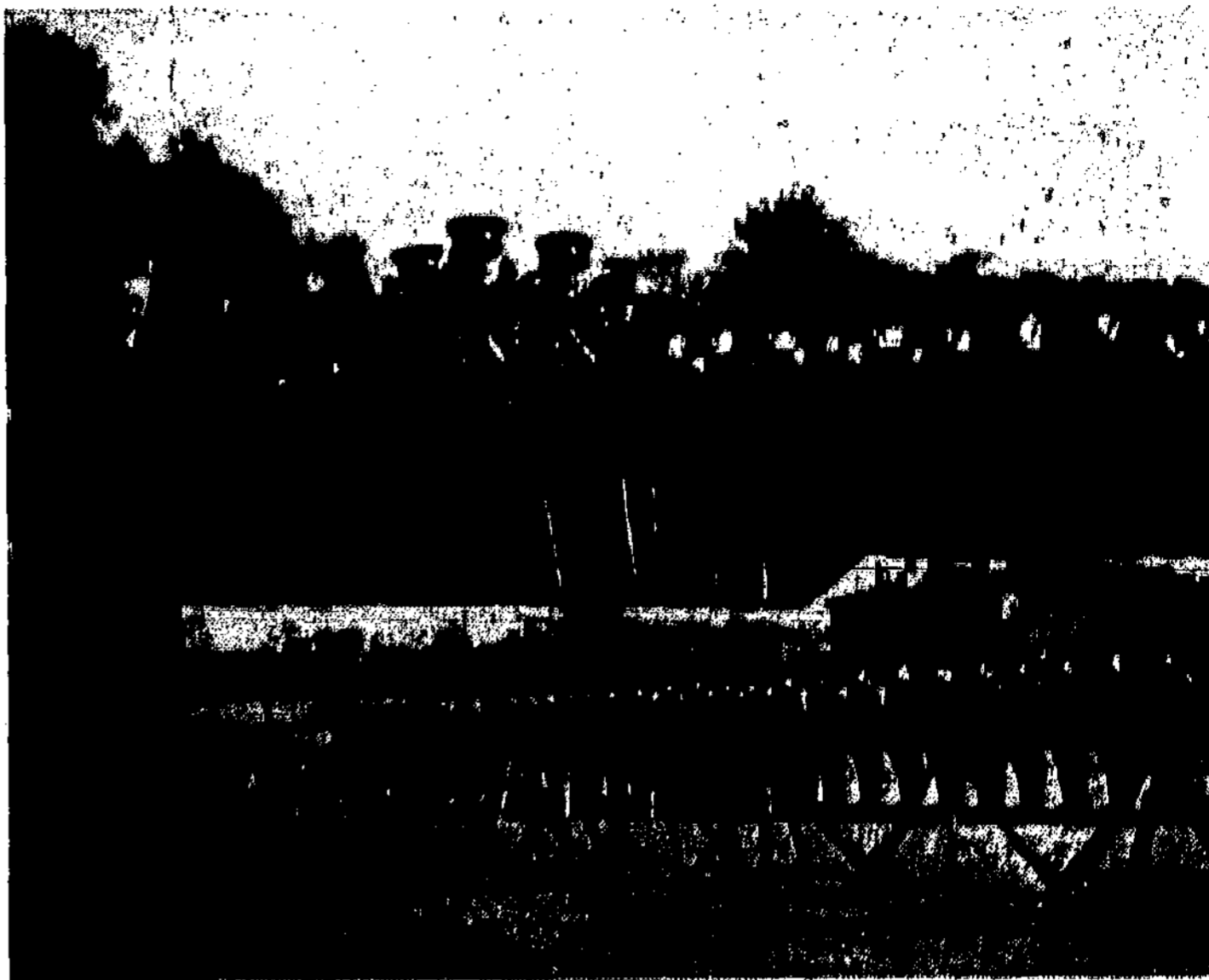
1930—1931 m. buvo savanorių kūrėjų sąjungos centro valdybos pirmininkas, nuo 1927 m. iki 1933 m. — centro ir Kauno skyriaus valdybose, o paskiausiai išrinktas į savanorių kūrėjų sąjungos vyriausiąją garbės teismą.

Iš didesniųjų Stasio Butkaus rašinių Amerikos „Sandaroje“ 1921—1922 m. (daugiau kaip pusę metų) buvo spausdinta Didžiojo karo ir Nepriklausomybės kovų atsiminimai „Karui siaučiant“, „Karo Archyvo“ pirmajame tome — istorinė apžvalga: „5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas 1919—1921 m.“ 1929 m. redagavo

Brangi šaulių dovana kariuomenei

Spalio 17 d. XII-sios geležinkelių rinktinės 3 kuopa šventė savo metinę šventę. Šventės iškilmės prasidėjo pamaldomis šančių igulou bažnyčioje. Pamaldas laikė karo technikos dalių kapellonas kun. Dr. Česaitis. Šventėje dalyvavo susisiekimo ministeris inž. Stanišauskis, laikinai einęs kariuomenės vado pareigas kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, susisiekimo viceministeris inž. Jankevičius, Šaulių Sąjungos vado pareigas einęs plk. ltn. Kazitonas, 2 pėst. pulko vadas plk. Tumas, I šaulių rinktinės vado pareigas einęs plk. Bobelis, geležinkelių vyr. direktoriaus pareigas einęs inž. Račkauskas, XII geležinkelių rinktinės vadas plk. ltn. Balys ir kiti.

Pamaldoms pasibaigus 2 pėst. pulko aikštėje, dalyvaujant šauliams, aukštiesiems svečiams ir daugybei vietos žmonių, 3 kuopos vadas, geležinkelių dirbtuvės v-kas inž. Avilzonis, perdavė kariuomenės vadovybei 3 kuopos šaulių, geležinkelių dirbtuvių ir Kauno mašinų ruožo darbininkų ir tarnautojų aukomis nupirktus 48 šautuvus ir vieną lengvąjį kulksvaidį. Gen. št. plk. Černius už šią didžią dovaną kariuomenei padėkojo ir minėtus ginklus perdavė naudotis XII-jai geležinkelių rinktinėi. Rinktinės va-

Šaulių geležinkelių ir darbininkų bei tarnautojų dovana kariuomenei. Viršuje: dovanų įteikimo iškilmų metu

das plk. ltn. Balys, priimdamas ginklus, pabrėžė, kad jie bus pavartoti ten, kur kariuomenės vadovybė įsakyta.

Toliau buvo pašventinta vėliava, kurią susimnisteris inž. Stanišauskis įteikė 3-jai kuopai. Kuopos šauliai davė priesaiką.

Po šių iškilmų geležinkelių dirbtuvių salėje buvo bendras posėdis, o vakare bendra šaulių vakarienė.

Dramos konkursas išspręstas

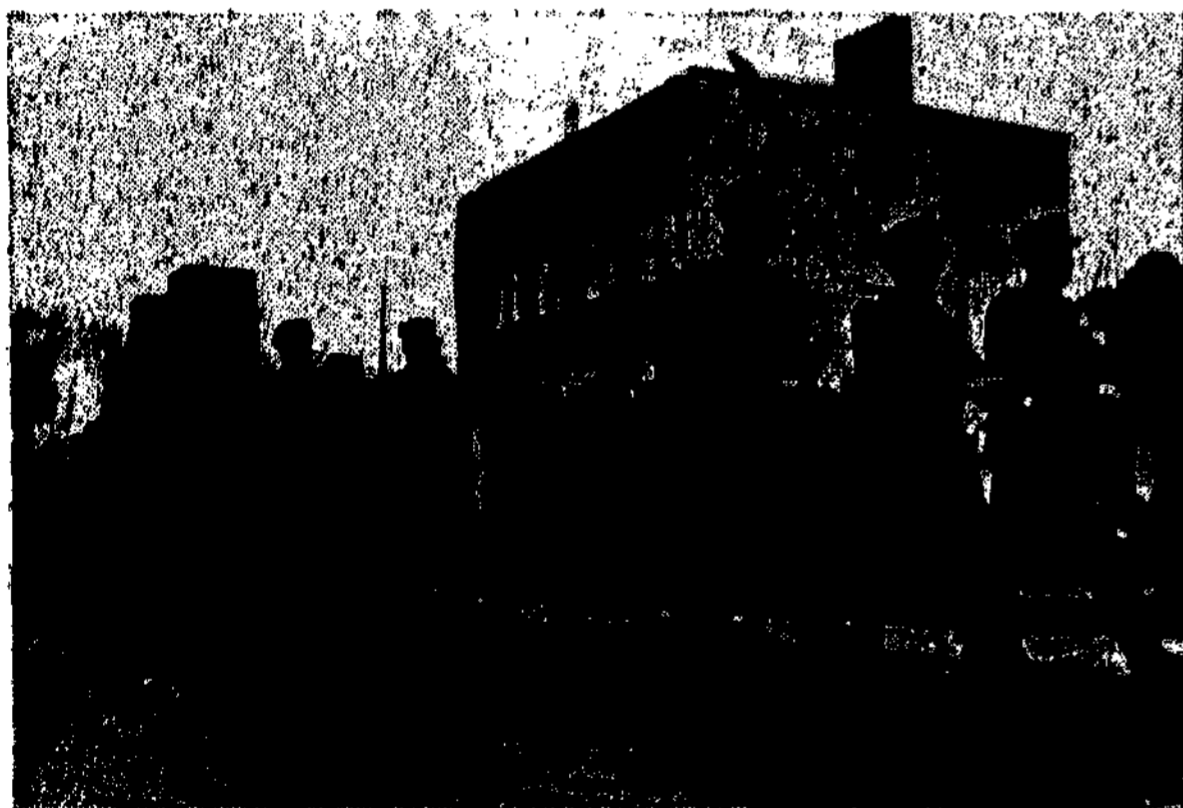
Kariuomenės štabo Spaudos ir švietimo Skyriaus skelbtam mažojo dramos veikalų konkursui atsiųsti veikalai buvo svarstyti komisijos posėdy š. m. spalio 19 d. Komisiją sudarė rašytojas Petras Valčiūnas (Šv. M-jos atstovas), režisierius B. Dauguvietis (Valst. Teatro atstovas), poetas Ant. Miškinis (Liet. Rašyt. D-jos atstovas) ir Kar. Št. I Sk. gen. št. mjr. Bulvičius; pirmininkavo Kar. Št. Spaud. ir šviet. Skyriaus plk. ltn. Balčiūnas.

Konkursui buvo atsiųsta 11 veikalų, tinkamų rasta tik 3, būtent: *Signalas*, *Neprašyti svečiai* ir *Geležinis trejetas*. Pirmąją premiją (1200 lt.) laimėjo *Signalas* — Stasys Lauelius, Jonava; antrąją — premiją (950 lt.) — *Neprašyti svečiai* — Eduardas Žilys, Panevėžys; trečiąją premiją (750 lt.) — *Geležinis trejetas* — av. j. pusk. Dovydaitis Jonas, Šiauliai.

Visi veikalai reikalingi patalpai; pirmieji du mažiau, o trečiasis žymiai daugiau. Todėl pirmiesiems dviem premija išmokama tuojau, o trečiajam — tik ištaisius ir iš naujo komisijoje apsvačius.

Likusieji veikalai gražinami autoriams, tik atsiuntus pakto išlaidas, arba gaunami tiesiog iš Spaudos ir švietimo Skyriaus.

Dvių veikalų autoriai, būtent: „Zvalgas Nr. 5“ (šalmo pavėsyje) ir „Ugniarankis“ (Mūsų drąsuoliai budi) prašomi atvykti į Spaudos ir švietimo Skyrių susitarti dėl jų veikalų panaudojimo kitu tikslu.

Šauliai geležinkeliuose paradi

„Savanorio“ knygą. 1932 m. redagavo kartinį savanorių kūrėjų sąjungos leidinį „Savanoris kūrėjas“, 1934 m. redagavo 5 p. pulko knygą „5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas 1919—1934 m.“, kaip kooptuotas į šio leidinio redakcinę komisiją.

Už pasižymėjimą nepriklausomybės kovose bei nuopelnus Lietuvai Stasys Butkus apdovanotas šiais pasižymėjimo ženklais: Vyties kryžiumi, savanorių kūrėjų medaliu, nepriklausomybės medaliu, Latvijos nepriklausomybės su kardais medaliu, Vytauto Didžiojo ordino 3-jo laipnio medaliu ir ugniagesių medaliu „Artimui pagalbon“.

Iškeldami šio tauraus plunksnos vyro, tėvynės mylėtojo ir darbuotojo Stasio Butkaus sukaktis, redakcija ir bendradarbiai linkime kūrybinių jėgų jo pamėgtame spaudoje bare.

Atsarga gėdos nedaro

(Žiūr. „Kario“ Nr. 42)

„Visiems karininkams ir puskarininkiams iš rikiuotės išėjus, dalinio priešakyje stoja drąsesnis eilinis ir kaunasi toliau“.

„Ne tas yra nugalėtas, kuris daugiausia nustojo žmonių ar priemonių, bet tas, kurio dvasia pirmiausia buvo palaužta.“

Kad nugalėtume, reikia norėti nugalėti ir nesigalėti savo gyvybės. Dalys, kurių dvasia patvaresnė, visada nugalėdavo ir nugalės silpnesnės dvasios priešą, nors šis būtų ir gausesnis ir geriau aprūpintas technikos priemonėmis. Tik aukštos moralės kariuomenė gali tikrai įvykdyti vadovybės sumanymus ir darniai pasiekti bendrąjį tikslą, teturėdama mažiausiai nuostolių“.

„Dvasinių jėgų pagrindas yra visos tautos atkaklumas ir pasiryžimas laimėti“.

— Tai štai, atsarginiai, mūsų kasdieninės knygos minčių dalis, tik dalis tų aukso minčių, kurios šion knygon sudėtos. Jei tik girdėtąsias visuomet atsiminsite ne tik kariuomenėje būdami, bet ir namie darbus dirbdami, savo vaikus auklėdami — pakartojimo tikslas bus pasiektas. Pamoka baigta, — baigė kuopos vadas ir nuėjo kuopos raštinėn.

Atsarginiai patylomis skirstėsi, susikaupę, kiekvienas su savo mintimis gyveno. Neatsirado norinčių tylą pertraukti ar juoku sudrumsti rimtį.

Diena dieną vijo, karininkų ir puskarininkų pasakojimai, pamokymai nejučiomis atsarginiams iš minčių namus išstūmė. Ta gelsvais aptaisais knyga, ginklai, lauko pratimai dieną atsarginiams veržė, nelyginant karys prieš patikrinimą save diržu. Pagaliau vieną dieną prieš pat pietus kuopos vadas pranešė kuopai:

— Po pietų užsiėmimų nebus. Pasiruošti žygiui dar šį vakarą iki N valandos. Pietus pasiskubinti baigti. 13 val. 30 minučių kuopai susirinkti klasėn. Išsiskirstyti!

Bematant kuopos durys surijo iki vieno visus Kerniaus karius.

Pietums susėdo graži šeimynėlė: vyrs į vyrą — surinkti, kaip gintaro suvarėlės karoliai.

Kiekvienas geras ūkininkas gėrisi savo gausia šeimyna; negaili šeiminkė darbymetėje skilandžio kvėpiančio kolytomis prapiauti, kad vyro darbininko rankos nuo dalgio neilstų, kad nereikėtų jam dažnai saulės link žvalgytis ir stebėti ar netoli pietūs ir sustojus vis kelnų juosmens aukštyn smaukti.

Jei patiekalai liesi, tada ir darbininkas darbą delsia, darbas jam nemiela, o moteriškos pabaryj visiškai suglemba. Per kryžių joms ėda, akyse žalia, ir prakaitas čiurkšlėms ne tik per pažastis zliaukia, bet ir nuo kaktos per antakius prasruvenęs akis temdo. Užtat darbymetėje pas kiekvieną ūkininką atsiranda lašinių delno storumo bryzas, skilandžio atbraiža, o kopūstai ir prėskas visuomet taukų sluoksniu užsimetę karštį savyje slypi.

Darbymetėje sūris ir sviestas pas mūsų ūkininką neturi gero vardo, nes tai lengvas valgis ir jo užkandęs menka spēka rugius, kviečius ar vasarojų nersi. Užtat rūkyti lašiniai, skilandis su kumpiu didelėje pagarboje, nes jų prikirtus, dalgis ir neplaktas gerai ima ir ne tik viršūne ar papente pradalgę išvarai, bet plačiai išsižergus, kiek rankos siekia užmojus, visu — skersu dalgū išgeni pradalgę. Jei žieminį guldai — ėmikei tada darbo per velnią — pėdas prie pėdo; jei vasarojų piauni — tiršta, stora pradalgė, kaip lokio gaurai, nusidriekia.

Mūsų atsarginiai pietums negavo nei skilandžio, nei dešrų rūkytų, bet lašinių po gerą gabalą su bulvių koše juos virėjas apdalino, o kopūstai buvo taip nusi-sekę, kad vadas, parėjęs namo ir savųjų šaukštą užsrėbęs, nežymiai susiraukė.

Kopūstus virti virėjas turėjo gyslą — visuomet pas jį išeidavo skanūs; net garai ir kvapsnis visuomet sukeldavo seiles, o jei nepasiskubindavai semti, tai ir pilvas imdavo urgzti.

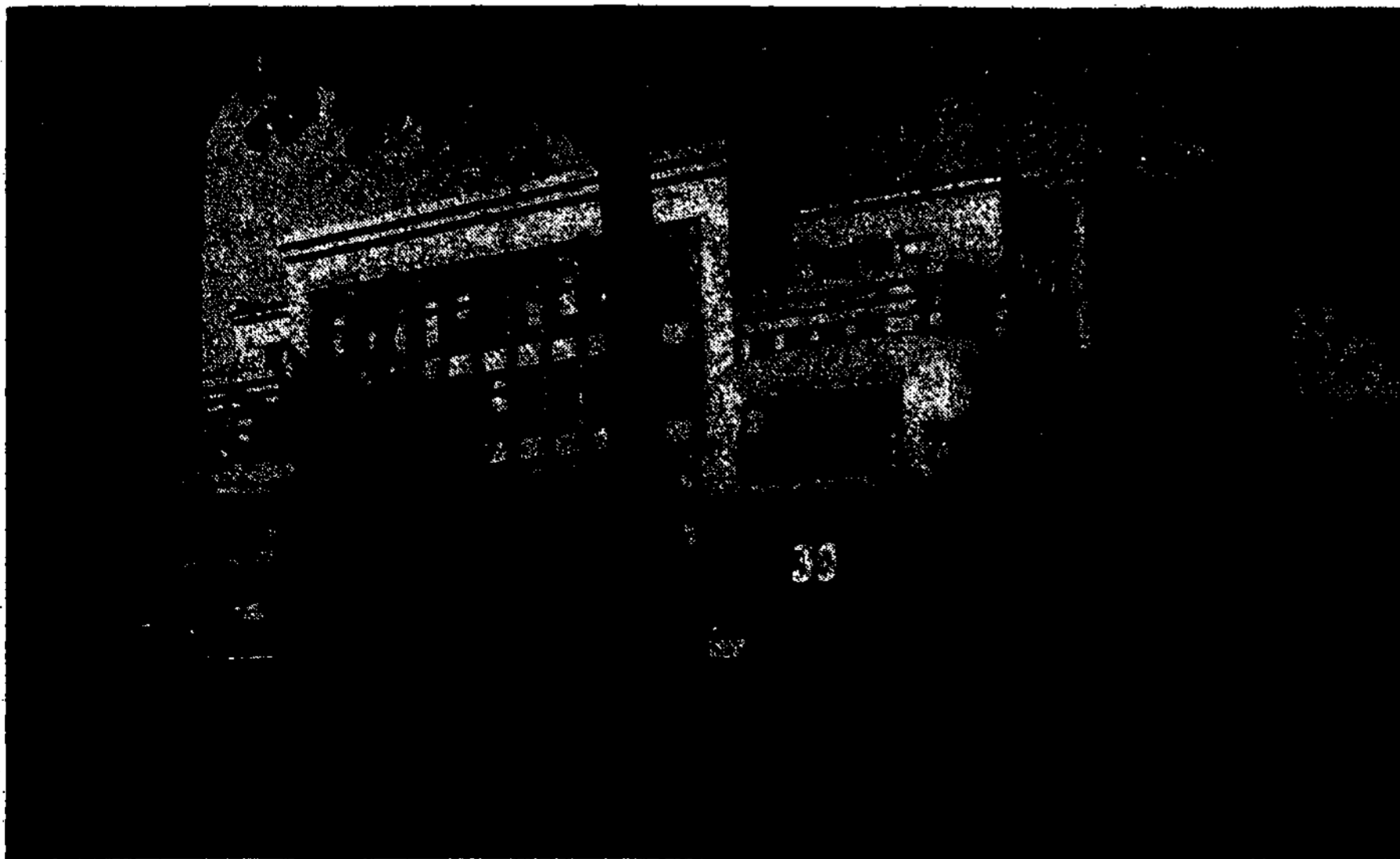
Užtat kirto vyrai pietus nesmalyžiaudami ir neragaudinėdami; šluote šlavė kopūstų sriubą su koše; užsikąsdami duona, lašinius taupydami kando — valgė tylomis, be garsių kalbų, greičiau kramtė, nes kiekvienam rūpėjo vado kalba ir praneštas žygis.

— Galiu ir be pavakarių rugius versti — neiškentė Zenkus, baigęs lašinių paskutinį kąsnį.

— Taip pat ir griovius iki pat vakaro kasti — papildė Kambrys.

— Šiandien rankoms nebus darbo, užtat kojoms teks atmatuoti keletą dešimčių kilometrų — artina kalbą prie žygio šakočius.

— Daugiausia tris dešimtis. Be kuprinės kojos lengvai ištvėrtų, bet kuprinę slegiant, trisdešimtą kilometrą einant, užkulniai minkštumus ims siekti — juokavo Krivida.

Iš laikinosios sostinės vaizdų

Iz. Girčio motr.

TRUMPAI IR AIŠKIAI

Jauno kareivio pavyzdys

Rusų valdymo laikais lietuviui prasimušti į aukštesnę vietą reiškė tą pat, ką kupranugariui pralįsti pro adatos skylutę. Tais laikais mokslas ir geresnės vietos tebuvo prieinamos „mėlynakraujams“ bajorams, ar carui ištikimiesiems ir be to, dar gerai pinigų turintiems rusams. Mūsų ūkininkui, nežiūrint jo darbštumo ir gabumo, keliai į aukštesnes vietas buvo užkirsti užtat, kad jis lietuvis, kad katalikas, kad nebajoriško kraujo.

Nepriklausomoje Lietuvoje aukštesnės vietos skirtos darbštesniems ir gabesniems; visi kiti samprotavimai atpuola. Pats Respublikos Prezidentas, beveik visi ministrai, aukšti valdininkai ir karininkai kilę iš smulkiųjų ūkininkų.

Net tie, kurie dėl tėvų neturto negalėjo pasiekti aukštesnio mokslo — pakliuvę kariuomenėn, jei tik yra darbštūs ir gabūs — gali pasiekti aukštas vietas. Kasmet daug puskarininkių lieka liktiniais. Daug liktinių, pavyzdžiai atliekančių savo pareigas, kartu lanko gimnazijas, universitetą. Kasmet keli liktiniai puskarininkiai pasiekia karininko laipsnį. Štai vienas pavyzdžių.

1928 m. lapkričio 9 d. jaun. kareivis V-nas, baigęs tiksliai pradžios mokyklą, atvyko į ryšių b-ną. Po pusmečio buvo paskirtas į radijo mokomąją klasę. Čia iš karto sunkiai vyko, nes kiti mokomiečiai buvo didesnio mokslo. Vis dėlto nepaprasto darbštumo dėka, radijo mokomąją baigė labai gerai ir liko liktiniu. 1931 m. perkeltas į Karo M-lą 2-ros asp. kuopos ūkvedžiu. Būdamas liktiniu pavyzdžiai ėjo pavedamas pareigas ir kartu lankė gimnaziją. Gimnazijoje puikiai sekėsi, nes jau 1933 metais įstojo Karo Mokyklon kadro kariūnu. 1935 m. rugsėjo 16 d. baigė Karo M-los XVII laidą pirmuoju. Tad per nepilnus 7 metus mažamokslis jaunas kareivis buvo jau karininkas. Šiais metais spalio 7 d. Respublikos Prezidento aktu pakeltas į leitenanto laipsnį. Tai rodo, kad ir karininku būdamas dirba atsidėjęs.

Visi darbštieji Lietuvoje kyla aukštyn, gramzdindami į dugną tinginius ir apsilėidėjus.

V. Ar.

— Baigt valgyti! Už dešimties minučių susirinkti klasėn, — įsakė puskarininkis Dauguryš ir išėjo.

Bematant valgykla ištuštėjo. Kam buvo skirta — tie stalus ir indus valė, kiti nuosavus indus ir duoną spintelėse dėliojo, kiti jau suspėjo degti pypkes.

Kuris pypkorius, skaniai pavalgęs pietus, gali lengvai iškęsti neužtraukęs dūmo? Jei neturi rūkalų, tada ir pietūs lyg nebaigti, dėl menkniekių piktumas ima, tada ir darbo pradžia nevyksta. Kaip nudžiungi, jei išgriozdęs, kišenės, kad ir su duonos trupiniais, su drabužio pakulotomis dulkėmis sudarai gerą žiupsnį, nors keliems bankrutėms dūmams, arba randi kadais padėtą ant krosnies briaunos prie dūmtraukio gerą nuorūkos galą. Tada ir pietūs geri, ir oras vykęs, ir darbas eina.

Nerūkantieji to nesupras ir mūsų Zenkaus neatjaus, kad jo raštuota tabokinė tuščia ir naminis išsibai-gęs.

— Šiandien lyg lašiniai perriebūs buvo, — stebėdamas Kambrij degant pypkę, sakytum, skundžiasi Zenkus.

— Na ir nušnekėjai, Zenkau! Matyt, rūkalo neturi; še, kimškis, — siūlo Kambrys.

— Tiesą sakai. Kad tik spėčiau užkurti. Jau ne daug laiko turim. Kaip manai, ką vadas pasakys? — jau degdamas pypkelę linksmai tauškina Zenkus.

Paskutiniai rudens jurginai

K. Kazlauskos nuotr.

— Pasakys. Tuoj sužinosi, o dabar plakuok dūmus, — ragina Kambrys Zenkų.

— Kuopa klasėn! — nuskambėjo budėtojo balsas.

Vyrai subildo, susėdo ir laukia. Visi puskarininkiai taip pat susirinkę, tik viršilos trūksta. Štai ir jis. Tuoj ir kuopos vadas pasirodys — girdėt žingsniai atbilda. Karininkai taip pat su kuopos vadu atėjo.

Komandos, raportas. Sėst! Tyla klasėje.

— Šiandien iškeliausime į manevrus. Pasirengti žygin iki devynioliktos valandos.

Imamus daiktus neskubant, tvarkingai, kiekvieną savo vieton ne šiaip kaip, bet gražiai sudėlioti.

Teks žygiuoti, daug ir ilgai žygiuoti, užtat ypačiai gerai, rūpestingai vyturiuokit kojas ir apsiaukite, nes pėstininką pirmoje eilėje kojos neša ir jis tiek vertas, kiek yra patvarus ir pajėgus po ilgo žygio kautynėms.

Žygio ir manevrų metu ir mažesnių drausmės iškrikimų neturi būti. Išsišokėliai bus griežtai sudraudžiami ir skirtas bausmės atliks postovių ir poilsių metu. Tačiau tikiuosi, kad neatsiras mano kuopoje menkaverčių vyrų.

Žygyje ir manevrų laukuose stebės mus viršinin-kai, Žemaičių beveik visas kraštas, svetimų valstybių karo atstovai. Mes jiems neturime pasirodyti blogesniais negu esam, nei savo sumanumu, nei patvarumu, nei išvaizda. Manevrai — mūsų egzaminai; juos turime visi gerai išlaikyti.

(Bus daugiau)

Jodauga

A. a. jaun. pusk. Jonas Masiulis

Spalių 16 d. 10 val. 30 min. karo aviaciją ištiko skaudi nelaimė. Atlikdamas kovos pratimus su naikintuvu, žuvo karo aviacijos mokyklos mokinyš lakūnas

jaun. pusk. Jonas Masiulis. Lėktuvas, neišlyginus jo po sukuko, nukrito į Nemuną prie Jacht-Klubo. Lakūnas su mažomis gyvybės žymėmis vežamas į Karo Ligoninę mirė. Spalių 17 d. 15 val. 30 min. žuvusiojo kūnas iš Karo Ligoninės parvežtas į karo aerodromą ir pašarvuotas mokyklos angaruose. Spalių 18 d. 9 val. įgulos bažnyčioje už velionį buvo atlaikytos pamaldos, o 14 val. palydėtas iš angarų į kapus ir palaidotas šalia kitų besiilsiančių ginklo draugų.

Mok. lakūnas jaun. pusk. Jonas Masiulis gimė 1914 m. gruodžio 18 d. Šiaulėnuose, Šiaulių apskr. Mokėsi Radviliškio ir Šiaulių gimnazijose. Buvo baigęs Šiaulių valdžios berniukų gimnazijos 5 klases. 1934 m. lapkričio 3 d. įstojo į karo aviacijos mokyklą, puskarininkų-lakūnų skyrių. Mokykloje, kaip drausmingam, darbščiam ir pavyzdingam mokiniui, buvo pavestos eiti skyrininko pareigos. Velionis buvo linksmo būdo, taktiškas, sugyvenamas ir todėl visų savo draugų labai mylimas. Savo laidoje buvo vienas geriausių ir gambiausių mokinių, ir todėl buvo numatytas į naikintuvų eskadrilę, kur paskiausiai atlikinėjo stažą. Už 2 savaičių būtų baigęs mokyklą, bet mirtis jį išplėšė iš mūsų tarpo. Aviacija liūdi, netekusi jauno ir gabaus lakūno.

Lenkai grąžino per mėnesį kalintą mūsų policininką Stankevičių

Prieš mėnesį lenkų pagrobtasis mūsų pasienio policininkas Vladas Stankevičius buvo paleistas tik spalių 11 d. Mat, kaip žinome, nors ir mūsų pusėje netikėtai lenkų užpultas, jėga pagrobtasis polic. Stankevičius Suvalkuose buvo nubaustas vienu mėn. kalėjimo už administracijos linijos „peržengimą“. Be to, pasirodo, jam dar norėta sudaryti antroji byla, kur Stankevičius buvo lenkų kaltinamas, esą griovęs administracijos linijoje jų kapčius. Tačiau šiai provokacijai nepavykus, byla buvo nutraukta. Už pirmąjį „nusikaltimą“ Stankevičius turėjo būti iš kalėjimo paleistas spalių 2 d., tačiau jį paleido tik spalių 11 d.

Vl. Stankevičius į Kauną per Daugpilį grįžo spalių 12 d. Grįžusįjį Kauno geležinkelio stotyje sutiko nemažas kauniškių ir žurnalistų būrys. Už sąžiningą pareigų ėjimą policijos vadovybės vardu Stankevičių sveikino policijos referentas Vitkus, žurnalistų vardu — Graičiūnas, Vilniaus Vadavimo Sąjungos vardu — P. Babickas. Vėliau grįžusiam polic. Stankevičiui Metropolyje žurnalistai suruošė vaišes, kurių metu sugrįžusis pasidalino su mūsų žurnalistais savo nepaprastais išgyvenimais.

Polic. Stankevičiaus Beviršių saloje pagrobimas, be abejo, buvo iš anksto suplanuotas. Lenkų seržantui sušukus mesti ginklą, čia pat iššoko krūmuose besislepią 4 lenkų kareiviai. Be to, varomas Stankevičius pastebėjęs, kad vienas lenkų kareivis buvo įlipęs į medį ir pro žiūroną žvalgęs mūsų pusę. Įvairiausių dalykų kamantinėdami Vl. Stankevičių, lenkų kareiviai ir policija elgėsi storžieviškai, paniikinčiai. Suimtas visą laiką buvo saugojamas stiprios sargybos. Išlaikytas Punske 2 dienas, Stankevičius buvo išvežtas į Suvalkus, kur buvo išardytas ir nubaustas. Teisiamasis nesidavė prikalbinėjamas prisipažinti, kad, esą, eidamas sargybinio pareigas paklydo ir atsidūrė lenkų pusėje. Stankevičius atsisakė po tokiu protokolu pasirašyti, pabrėždamas, kad lenkai jį suėmė mūsų pusėje, apie 150 m už gairių. Į tai nežiūrint Stankevičius buvo nubaustas mėnesiui kalėjimo. Kalėjime buvo labai blogai maitinamas. Suvalkų kalėjime pastebėjo daugiausia kalinamų lietuvių.

Paleistą iš kalėjimo Stankevičių lenkai pradėjo visur varinėti, iš jo tyčiojosi. Buvo net nuvežę į Gardiną, į Vilnių, o vėliau iš jo tyčiojosi, varinėdami po įvairius miestelius Latvijos pasienyje. Tik spalių 11 d. lenkai Stankevičių Zemgalėje perdavė latvių policijai. Čia Stankevičius buvo latvių pavaišintas ir kitą dieną automobiliu nuvežtas į Daugpilį pristatyti Lietuvos konsului Savickiui. Pastarasis jį aprūpino ir traukiniu išsiuntė į Kauną.

Taip baigėsi pasigailėjimo vertas lenkų „žygdarbis“, dėl kurio niekuo nedėtas mūsų demarkacijos linijos saugojimo pareigūnas buvo be reikalo kalinamas ir pasityčiojimui tampomas po įvairius okupuotosios Lietuvos miestus ir miestelius, dargi užrištomis akimis.

Prekybos santykiai su Lenkija Latvijai nuostolingi

Latvių oficialus „Briva Zeme“, sąryšyje su lenkų prekybos ir pramonės ministerio atsilankymu Rygoje, rašo apie Latvijos Lenkijos prekybos santykių nenormalumą. Lenkija Latviją aprūpinanti akmens anglimis, geležimi ir ketum, o Latvija Lenkijai parduodanti popierių, dažus, žuvis ir kitas prekes. Milijonus latų iš Latvijos kasmet išveža įvažiuoją iš Lenkijos tūkstančiai laukų darbininkų. Prekybos balansas esąs Latvijos nenaudai. Laikraštis pareiškia viltį apie tikimą geresnę prekybos santykių pusiausvirą.

Reikšmingai šia proga savo mintį pabrėžia „Rīts“: Latvijos tarptautinės padėties stabilumas ir Baltijos valstybių sąjungos tikri pagrindai leidžia Latvijai su savo didžiais kaimynais kalbėti kaip su politiškai lygiais partneriais. Nors nepriklausomybės kovų laikais latvių ir lenkų kariuomenės neretai ėjusios bendrais keliais, tačiau priimant dėmesin istorinius, geografinius ir kitus sumetimus, abiejų kaimynų keliai kitaip pakrypę. Latvija siekusi išlaikyti tą politiką, kuri tikrai atitinka latvių tautinius ir gyvybinius interesus. Bendradarbiaudama su Lietuva ir Estija, Latvija vengusi padėties, kuri galėtų ją įvelti į didžiųjų valstybių rungtyniavimo žaidimą. Šis savarankiškumas išėjęs Latvijos naudai ir patikrinęs gerus santykius su visais kaimynais.

Toliau laikraštis prikiša lenkams, kad jei lenkų menas ir literatūra latvių visuomenei gerai pažįstama, tai iš lenkų šiuo atžvilgiu galima būtų daug ko laukti. Iki šiol latvių dvasios ir kultūros vertybėmis lenkus turėdavo suinteresuoti patys latviai savo iniciatyva...

„Rīts“ pabrėžia, kad draugiški santykiai ir simpatijos taip pat esą stiprūs tik tuomet, kai jie cementuojami ekonomiais interesais. Tačiau latvių lenkų ekonominiuose santykiuose viešpataujanti visai nenormali padėtis, kuri tebesitęsia jau nuo pat pirmųjų abiejų valstybių nepriklausomybės dienų ir kuri nerodo jokių pagerėjimo žymių. Lenkijos ekonominė ekspansija pagelbėjusi lenkų prekes išvežti į Latviją, bet galimūmai eksportuoti latvių gaminius į Lenkiją — pasidarę labai siauri. Pav. 1936 m. Latvijos importas iš Lenkijos buvo lygus 1,9 mil. ls., o eksportas į Lenkiją — tik 0,68 mil. ls.

„Rīts“ reikalauja, kad būtų pašalintas ligėtinis vienpusiškumas Latvijos nenaudai.

DE... PESTININKAIS

V. NORRIS

Pilksvi debesėliai plauko erdvėje. Besiartinančios prie laidos, rudens saulutės spinduliai ilgai nutysę per kalnuotus žemaičių laukus. Blizga Lukštas su Biržuliu, o aplink juos, lyg deimanto akutės, puošia ir taip gražius žemaičių laukus cilė mažesnių ežeriukų. Tai šen, tai ten laukuose artojas vagą varo ar beria grūdą į derlingą dirvą. Pilni laukai gausingų gyvulių bandų, paleistų plačiuose laukuose, prie rūkstančių laužų susirinkusių piemenėlių prižiūrimi, ramiai peša sodrią žolę. Džiūgaudami piemenėliai meta į laužą bulvienoju glėbius ir lando tirštais kamuoliais besiveržiančioje dūmų jūroje. Dūmai ilgu baltu kaspiniu nutysta pavėjui ir lyg pirštu rodyte rodo vėjo kryptį.

Bedžiūgaujančių piemenėlių sukurtas laužas nejučiomis tarnauja mums, oro kariams. Jau kuris laikas su žvalgu sukam žemaičių krašte, kad surastume tinkamą lauką lėktuvams nusileisti. Ir kaip tik dabar pamatėm prie gražaus ežeriuko plačią lygaus lauko ražieną. Norėjo žvalgas šauti raketą, kad sužinotų vėjo kryptį, bet, pamatęs berūkstančius dūmus, nešovė, o riktelėjo man:

— Šį kartą raketą sutaupysime. Jei gali nutūpti, leiskimės į šią ražieną, gal ir tiks tūpimo aikštei.

Praeinam keletą kartų visai žemai virš lauko ir sprendžiam jo tinkamumą lėktuvui nusileisti. Įsitikinęs pasuku prieš vėją ir po keletos sekundžių mūsų žalias Anbo darda gruoblėta dirva.

Manevrams parinkta lėktuvams nusileisti aikštė, be reikalingo dydžio ir tinkamumo lėktuvams nusileisti, dar turi turėti ir tinkamą vietą lėktuvams maskuoti. Vasaros metu lapuotas miškas sudaro geriausias maskavimo sąlygas, todėl tūpimo aikštė kiek galint renkama arčiau miško. Prie mūsų pasirinktos vietos yra nemažas miškelis, todėl maskavimo sąlygos geros, reikia apžiūrėti tik pačią tūpimo aikštę. Žingsniuojam išilgai ir skersai, paspiriam kiekvieną pasitaikiusį didesnę grumstą ar akmenį, atidžiai apžiūrim didesnius nelygumus.

— Aikštė gera, vietos užteks, reikia palyginti nelygumus, išrinkti akmenis ir galėsime naudotis, — kietai sprendžia žvalgas.

— Gera. Nuokalni, laukas drenuotas, todėl lie-

tus nors kaip iš kibiro lytų, dirvos nesuminkštins. Bet, ponai, prašyčiau dar šiais metais netūpti, nes tik dabar užsėjau dobilus, o jūsų lėktuvo ramtis, va, kokią vagą išvarė, — porina drūtas žemaitis, lauko savininkas.

— Jei rasime kitur, tai šia nesinaudosime, bet jei ne...

— Ką čia, pone, aš tik juokauju, o jūs jau kitur. Ar mano. Ar mano laukas prastas, ar ką. Ramščio išraižytas vietas naujai užsėsiu ir kaip nieko nebuvo. Jausčiausi nuskriaustas, negalėjęs savo lauku suteikti paslaugą mūsų krašto ir oro erdvių gynėjams, — trata lyg užsigavęs žemaitis ir skuba rodyti, kur jis gali lauką padidinti, kur gali bulves nukasti, kad tik geriau būtų tūpti lėktuvams, kad tik būtų tinkamesnė vieta maskuoti.

Nėra kada traškaus žemaičio klausytis pasakojant, kaip jį bermontininkai engė, kaip sunkiai slėgė vokiečių okupantų letena, kaip vargo rusų caro priešpaudos laikais. Saulutė užlenda už aukšto gal Girgždutos ar Šatrijos kalno, ir rudens vakaro tamsa vis plačiau ir plačiau plečia savo sparnus. Atsisveikinant žemaitis priduria:

— Pone, džiaugiuos, kad mano laukas tinka ir, aš jį išlyginsiu kaip stalą. Ne tik lėktuvams tiks nutūpti, bet ir kiaušinius galėsit ridinėti. Nesuduš. Lauksiu atkylant. Jums ir jūsų žmonėms mano ūkyje vietos atsiras, priimsiu kaip geriausias svečius.

Duslus variklio ūžesys primena, kad jau vėl erdvėje. Pakilę aukštyn, dar pamatom saulutę, kuri dideliu raudonu pusrėčiu grimsta į Baltijos bangas. Į Kaurą kelio dar visas pusvalandis. Prieblandoje skristi — malonumas iš malonumų. Lėktuvo valdyti beveik nereikia. Oras ramiausias, nei sukurių, nei duobių. Lėktuvas plaukia lyg valtis per ramų vandens paviršių.

Toli paliko Kelmė su raudonu bažnyčios bokštu, Lydavėnai, Nemakščiai, Raseinių aukštas trianguliacijos bokštas. Arti Betigala, Ariogala, Čekiškė. Tamsiame fone išsiskiria ant stataus Nemuno kranto dvibokštė Vilkijos bažnyčia. Vilkija viena iš garsiausių automobilių katastrofų vietų. Neseniai maldininkai apsivožė, kiek seniau kelių žmonių gyvybių pareikalavo apvirtęs besileidžias į pakalnę autobusas. Buvo ir nedažnai pa-

sitaikančių katastrofų, kai su keleiviais autobusas įriedėjo į malūno tvenkinį. Aukų išvengta, bet išgąščio nemažai buvo. Matyti, automobilių globėjas Kristupas atsuko šiai vietai nugarą.

Prieš akis sublizga apšviesti radijo stiebai. Kažkuri eskadrilė ruošiasi nakties skraidymams. Pravartu ir mums jau šviesa, bet dar ir be jos laimingai nusileidžiam.

Tūpimo aikštė yra. Nekantriai laukiam manevrų pradžios.

„Išaušo gražus saulėtas rytas“ — pasakyčiau, jei toks būtų išaušęs. Bet lyg tyčia lietus pila, kad net visi pašaliai žliunga. Vargsta pėstininkai ir kitos ginklų rūšys, pradėjusios žygį į manevrus, pavargę ir lakūnai. Nežinia kur priešas. Jo ieškoti kyla raudona uodega lėktuvas. Naikintojai šiomet bando kažkokius maskavimo dažus, todėl išsimurzinę lėktuvus lyg kaminkrėčiai. Reiks nemažai žalio muilo, kol vėl blizgės lėktuvo šonai, kaip anksčiau blizgėję.

Ateina ir mūsų eilė. Nerangiai lipam su žvalgu į šlapią Anbo ir pasiruošę sukam Žemaičių krašto link. Žvyruoti vieškeliai nelabai paiso lietaus. Lyja ar nelyja, jie visada sausi. Per žvyrą vanduo, kaip rėtį išsikošia. Vienur kitur, lyg vilko akis, blizga maža pelkelė. Ariogalos Raseinių link per Dubysą joja raitininkai — dragūnai „vilgai“, ulonai ar gusarai — neatskirsi. Gana, kad raitininkai. Dar neprasidėjo „karo veiksmai“, todėl jie nesislepia ir jei norėtum iki vieno galėtum suskaityti. Užpakalyje jų tęsiasi kulkosvaizdžių ir sunkiųjų pabūklų vežimai, dar toliau gurguolė. Nesunku ir žvalgyti, kai viską matai, lyg ant delno. Praleidžiam ar, tikriau sakant, pratraukiam raitininkų vorą lyg kino juostą ir pasiekę Raseinius sukam atgal. Ruduo. Perkūnas turėtų nutilti. Bet priešakyje iš juodo debesio bliksi žaibai. Pasuku į šoną, kad kartais Perkūnas supykęs sparno nenutrauktų.

Debesys spaudžia prie žemės. Viesulu nešamės virš medžių, sodybų dūmtraukių, antenų karčių, šulinių svirčių ir perkūnsargių stiebų. Vėjo blaškomas Anbo šokinėja, lyg išdykęs treigys kumelys pirmą kart ant savo nugaros pajutęs raitininką. Reikia gerokai rankomis ir kojomis padirbėti, kad vėl reikiamon padėtin atsistoti. Tramdai netramdęs, o jis vis šėlsta, kol neprileidi prie lygios tūpimo aikštės ir pariedenę užkiši už geležinių angarų durų.

— Nuo Ariogalos Raseinių link žygio voroje joja raitininkų pulkas, — raportuoja eskadrilės vadui žvalgas.

— Daugiau nieko? — tiriama klausia vadas.

Aviacijos kariai ruošia lėktuvui maskuoti tinklą
J. Miežlaiškio nuotr.

— Dar paskui gurguolės ir kiti vežimai. Be to, nesislepia ir nesiskirsto, — priduria žvalgas ir kopia laiptais į lakūnų kambarį arba „Mėlynųjų eskadrilės štabą“ pranešimo rašyti.

— Ryt prasideda tikri „karo veiksmai“. Ryt kilsim į lauko tūpimo aikštę. Persikėlimo įsakymą jau visi žinot, todėl reikiama pasiruoškite, kad be jokių kliuvinių nurodytu laiku eskadrilė su visu turtu atsidurtų pasirinktoje tūpimo aikštėje, — dėstė kitai dienai nurodymus eskadrilės vadas.

Aušo. Tirštų rūkų gumulai kilo iš Nemuno. Dangus skaidrus. Rytuose rausvai balsgana šviesa rodo betekančios saulutės kilimo kelią. Apie angarus tvirtu žingsniu vaikšto sargybinis. Foto tarnybos laikrodžiai rodo 5 valandą. Dar pusvalandis iki išskridimo.

Brendu per rasotą aerodromo žolę. Motorininkai atidarinėja angarus ir traukia oran lėktuvus. Vienas po kito subirbia lėktuvų varikliai, ir baltų tepaluotų dūmų juostos driekiasi lėktuvo užpakalin. Rikiuojasi eskadrilė. Vadas kelia ranką — ženklas kilti. Neįjunt, kai Anbo atsiplėšia, neįjunt, kai jis pasuka vakarų link. Kompasas nusistovi ant 330°. Darni lėktuvų rikiuotė šešėliu atsimuša ant ramaus Nemuno vandens. Tik ką pakilusi saulutė nespėjo padaryti oro duobių, todėl lėktuvai plaukia kaip per pieną.

Naujojo Žemaičių plento pylimas veda Raseinių link. Per miškus, pelkes, upes pilksvai ruda juosta, aplankdama sodybas, tęsiasi į vakarus, o iš šalių svarbion arterijon kryžkelių kryžkelėmis susirenka keleliai, vieškeliai. „Visi keliai į Romą veda“ prisimenu garsų pasakymą. Taip ir Žemaičių plentas mus veda Klaipeidon.

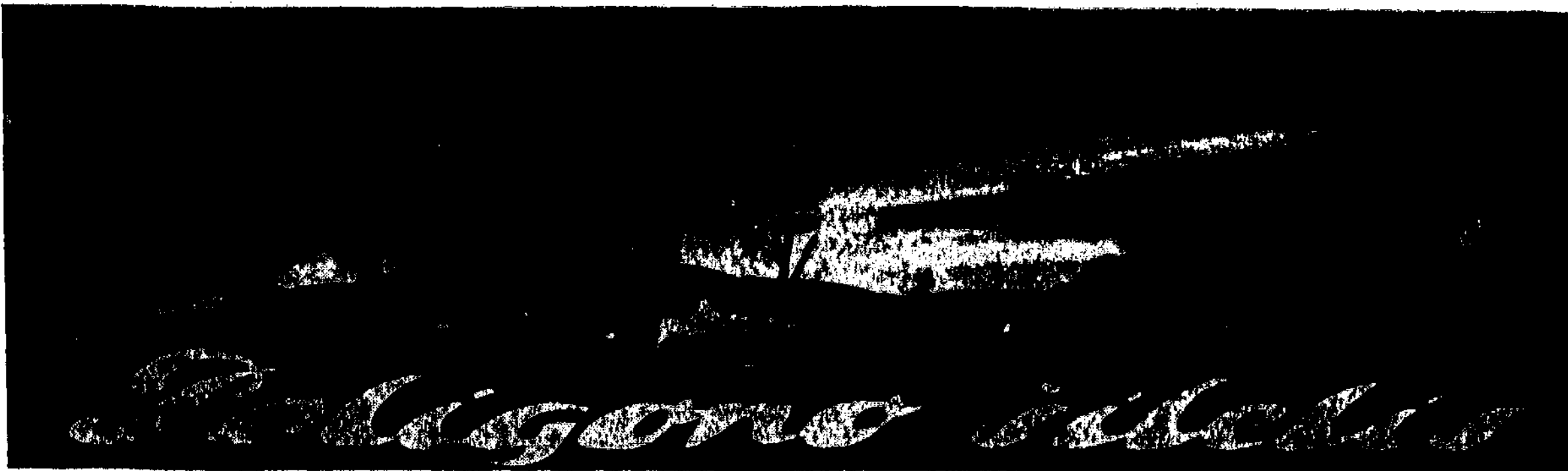
Šnypšdamas variklis traukia vis artyn ir artyn pasirinktos tūpimo aikštės. Tai vienur, tai kitur į laukus su žagre traukia ankstybas artojas, gena kaimenę piemuo, girgždindama šulinio svirtį, semia vandenį pusryčiam virti ar rūtų darželiui laistyti, išrodo, jauna šeiminkė. Gal jos skambi daina aidi rytmečio rūkais apsigaubusiam šile, gal skamba kloniais, slėniais, lankomis. Lakūnas kurčias, negirdi. Jis jaučia, kai sesučių akys krypsta aukštyn, kai tėvas pypkę į klumpės padą kratydamas, užvertęs galvą aukštyn, lyg nustebęs pasako:

— Ir kur gi juos galas neša taip anksti. Kad jie sukeptų. O Kaunas ne čia pat, tai naktį turėjo išsivaryt.

Negali suprasti mielas žemaitis, kad kas žemaitukui yra dar labai toli, tai mūsų žaliame Anbo vienas šuo, ir jis jau čia. Kai į Rygą sėmenis žemaitis savaičių savaitėmis traukdavo, tai dabar jis nesistebi, kai per parą kitą jo derlius atsiduria Anglijoje, Danijoje, Olandijoje ar Švedijoje. Bet kad iš Kauno per pusvalandį gali Kelmėje atsidurti, lėtai galvojančio žemaičio sąmonėje ne taip greit, nors ir radijaus gadynėje, tokie netikėtumai sutelpa.

Naruišių ežeriukyje pūškinasi antys, narai ir laukinės vištelės. Miškelyje susikrovus visa eskadrilė. Sukam ratą aplink. Ženklas išsiskirstyti ir eiti po vieną tūpti. Žemai aerodrome iššauna raketą, kurios dūmai beveik statmenai kyla aukštyn. Prie kelio kloja tūpimo maršką, už kelių šimtų žingsnių iš dviejų marškų sukryžiuotas kryžius — aerodromo pabaiga.

Nusileidom laimingai. Greit lėktuvus sugrūdom po medžiais ir taip užsimaskavom, kad nė su teleskopu jų niekas nerast. (B. d.). Naglis

(Pagal A. Baranauską)

Kalnai kelmuoti, šilosėdai pliki,
Kas jūsų grožei senobinei tiki?
Kur ta puikybė jūsų pasidėjo,
Kai laukais jūsų šaunūs vyrai ėjo?
Ir čia, kur grybai auga, gražiajame pušyne,
Stovėjo, lyg gulbės, baltos palapinės.
Kraipė žilas galvas pušys senelės,
Kai linksmai skambėjo vyrų dainelės.
Neris, kur per amžius nuo Vilniaus teka,
dėmiai klausės, kai mūs vyrai šneka
Apie diešos žygį, apie kautynes,
Kurios vyko Ostempe, ar ties Rukline.
Kai raudonuosius surietė melsvieji,
Tie jau nuo seno priešai baisieji.

★

Išeini, hūdavo, ties Batrakais ar Rukla
Ir matai, kaip vyrai stato sau pabūklą.
Šaut ketina šilosėdų linkui.
Nors ir kaip dalykis tu aplinkui —
Jokio priešo ten nepamatysi,
Nors ir dvišaką žiūroną ties savim statysi.
Pabūklai gaudžia, balsas kaip perkūno,
Iš vamzdžių kyla tiršti melsvi dūmai.
Suardo trenksmas poligono tylą,
Ir dulkių debesys padangėn tuoj pakyla.
Sekėjas šypsos, nes gerai kliudyta.
Ir ten, kur neva „priešas“, viskas sunaikinta.

★

Ana, va, „Maksimas“ iš krūmo lyg pratrūko,
Pleškina į pamiškę, net dulkės surūko.
Ir vyrai porą kaspinių šovinių išvarę,
Taškų keliasdešimt sėkmingai padarę,
Šypsojos ir vėl ugnį paleist mėgino,
Patenkinti, kad šaudyt jie kaip reikiant žino.
Ten vėl kas išlindęs ant stataus kalnelio
Taiko smėlio ruožą su marga gairele.
Čia vėl su busole kampą išmatuoja,
Išskėtęs prie žemės jos medines kojas.
Štai čia sekėjas su dvišaku žiūronu
Puikiai įsitaisęs jaučiasi lyg ponas:
Kai pro savo žiūroną jisai pasižiūri,
Už kelių varstų musę — kaip ant delno turi.
Čia skyrininkas, skyrių susišaukęs saujon,
Aiškina, kur priešas, duoda mintį naują:
„Per tuos kelmynus artėt reiks vorelėj,
Išsipilt į vilnį, va, prie ano kelio.
Mirtiną smūgį priešui ugnim suduoti,
O arti priešus, staiga atakuoti“.

★

— Kas ten medyj įlipęs? — Ogi gudrus sekėjas
Į šakas įkibęs, kad nenuneštų vėjas.
— Kas ten šlama? — Ė, tai slapukas prie tako
Ausis ištempęs priešų pusę seka.
— Kas ten pleška? — Tai raudonieji priešą apšaudo.
— Kas ten prie krūmo? — „Oerlikonas“ ant sargo
[lėktuvą gaudo.
— Kas ten taip ūžia? — Gi plieno paukštis tvirtas,
Galingu motoru mūsų „Anbo“ ketvirtas.
— Kas ten dunda? Gal perkūnas trankos?
— Ė, tai nuo šilosėdų sklinda griausmai patrankų.
Ir taip kasdieną tęsiasi poligono byla,
Kur garsai visokie drumsčia paslaptinę tylą.

★

Ė, kur dabar Ostempas, kur gi šilosėdai,
Kur kartais išvargęs taip jaukliai prisėdai
Ant kokio kelmo, ar žolėj po krūmu,
Žifirėdamas į dangų leidai melsvą dūmą.
Ir linksma buvo dūšioj, ne kartą dūmojai,
Ar poligone guli, ar danguj, ar rojuj?
Nūn viskas prapuolė ir viskas pranyko,
Kur virė kovos — liko laukas plikas.
Ir pušys lieknos kur stiepias į dangų,
Mena tą laiką linksmą ir brangų,
Kai po trinito, skelbiančio manevrų galą,
Keldavos „lavonai“ iš pievų ir iš balų,
Ir skambiai užtraukdavo linksmą sutartinę,
Grijdami stovyklon, kur juos palapinės
Laukdavo, lyg berno pasiilgusi mergelė,
Kur linksmas virėjas su savo samteliu
Įkrėsdavo košės, duodavo mėsos ir duonos,
Kur skaniai pavalgęs jausdavais lyg ponas.
Argi apsakysi, kiek čia visko buvo.
Kiek žmonių krito, nors nė viens nežuvo!
Kiek čia kautynių vyko baisiųjų
Tarp raudonųjų ir mėlynųjų.
Kiek į smėlį sausą prakaito išlieta,
Traukiantis ar puolant, ar taikantis prie vietos.
O kiek dainelių išdainuota skambiųjų,
Kiek juoko, kiek džiaugsmo, kiek išdaigų linksmųjų!
Gal niekad nė nemanė šilas poligono,
Kad čia, kur jis auga, bus jam taip malonu,
Kad matys, kaip vyrai kasdieną vis eina,
Nors kartais išvargę, bet visad su daina.
Nūn viskas prapuolė ir viskas išnyko:
Kur buvo palapinės — barkšo laukas plikas.

J. Leonavičius

Iškeltas gražus sumanymas

„Lietuvos Aido“ 472 nr. X. 16 d. Petras Ruseckas kelia gražų, reikšmingą sumanymą — atitinkamai sužymėti mūsų krašte Lietuvos nepriklausomybės karo kautynių vietas. Visi Lietuvos pakraščiai esą apšlakstyti mūsų savanorių ar mobilizuotų kareivių, partizanų bei šaulių krauju. Esame pastatę gana daug paminklų nepriklausomybės kovotojams ir šiaip mūsų žymiesiems žmonėms. Tačiau jau pradėdama užmiršti tos vietas, kur kautasi, kur sužeistųjų kentėta, kur daugelis mūsų žymiesių savo gyvybę padėjo. Dar praeis kiek laiko ir nebebus, kas galėtų tiksliai nurodyti ypač mažesniųjų kautynių vietas.

Tokio užmiršimo šiandien esą galima labai lengvai išvengti. Užtenka kautynių ar šiaip žymesnių karinių įvykių vietoje padėti didesnę su atitinkamu įrašu akmenį ir tos vietos atminimas paliks amžiams. Visa tai galės atsieiti kelios dešimtys litų. Vienoje vietoje toks paminklinis akmuo jau esą padėtas.

Visu šiuo reikalu esą turėtų pirmoje eilėje susirūpinti savanorių sąjungos, šaulių sąjungos skyriai, būriai, rinktinės, o taip pat ir kitos organizacijos ar net ir atskiri asmenys.

Baigdamas autorius pažymi, kad užsienyje uoliai sužymėtos visos bet kuo pasižymėjusios vietos ir yra daugelio lankomos.

Išgudrėję ligoniai

Kuris iš mūsų nemėgsta atostogų. Kiekvienam, seniau išvykusiam iš tėviškės, rūpi nors trumpam laikui vėl parvykti, pasimatyt su namiškiais, giminėmis, susitikti su draugais ir pažįstamais. Trumpai sakant, ir kitus pamatyt ir save parodyt. Tai atjausdama, mūsų karo vadovybė pagal galimumą leidžia kareivius apsilankyti pas saviškius.

Bet to negana. Atsiranda „gudragalvių“, kurie ir patys save sugeba „paleisti atostogų“. Štai 7 p. pulke buvo toks kareivėlis Aleksandras D. Kareivis kaip ir visi, niekuo iš kitų neišsiskyrė. Bet savo nelaimėi pateko į karo ligoninę. O ligoninėj begulėdamas žmogus daug ką gali sugalvoti. Kareivėlis Aleksandras sugalvojo „paleisti“ save atostogų. O geriausią progą savo sumanymui įvykdyti surado išsirašius iš ligoninės.

Išvykstant iš ligoninės išduodami atitinkami dokumentai. Pakanka tik ištaisyti iš ligoninės išrašymo dieną ir atostogauji sau kaip ponas — manė eil. D. Taip „išsprendęs“ atostogų klausimą, iš ligoninės D. tiesiai atpleškėję į savo gimtąjį Skuodo miestelį.

Namiškiai nudžiugo netikėto svečio sulaukę. Patenkintas buvo ir Aleksandras. Nė nepamatė, kai prabėgo savaitėlė, kuriai jis save buvo atostogų „praleidęs“. Bet kai pradėjo ruoštis į pulką, apėmė jį nerimas. „Kažin ar nesupras ten kuopoj, kad grįžtu ne tiesiai iš ligoninės, bet iš namų“, — galvojo D.: „Dokumentus, rodos, ištaisiau neblogai. Ne taip jau sunku buvo ir „11“, perdirbti „17“. Bet tik taisant rašalas kažkoks parudavęs pasitaikė. „Ech, kas bus, kas nebus!“ — numojo ranka D. ir išdardėjo į pulką.

„Tai ką, grįžai iš ligoninės?“ — paklausė D. sutikęs skyrininkas.

„Grįžau, tamsta skyrininke!“ — atsakė D., nevykusiai stuktėlėjęs kulnėmis.

„Na, tai drošk į raštinę — atiduosi dokumentus!“

Paėmęs dokumentus, raštininkas juos perskaitė ir kažkodėl susiraukė. D. tai pastebėjęs krūptelėjo. Paskui atidžiai juos peržiūrėjęs, staiga raštininkas nusikvatojo.

„Tai ką, D., ar ne tu pats padėjai dokumentus surašyti?“

„Aš... aš... nieko“, — numikčiojo D.

„Na, o kas čia priterlijojo?“ — paklausė raštininkas, bakstelėjęs į Dimo parašytą „17“. Iš tikrųjų tas skaičius kažkaip nevykusiai Dimui išėjo. Mat, tarp mūsų kalbant, D. stori pirštai nepratę buvo prie visokių ten mokslo mandrybių, tad ir jo raštas išrodydavo lyg vištos koja parašytas.

„Gali sau eiti į kuopą“, — pasakė raštininkas, ir įsivėlė į savo popiergalius.

„Kad jį velniai, tą plunksnagraužį!“ — nusikeikė D. mintyse, išeidamas iš raštinės.

Visą dieną D. buvo neramus ir nekantriai laukė kuo pasibaigs. Pavakary D. pašaukė į kuopos raštinę.

„Tai ką, D., grįžai iš atostogų?“ — paklausė kuopos vadas, įėjusį D.

Knygų leidėjų pobūvis

Spalių 18 d. „Pažangos“ rūmuose įvyko tradicinis knygos leidėjų pobūvis. Pobūvyje dalyvavo „Pažangos“, „Spaudos Fondo“, „Sakalo“ ir „Dirvos“ knygų leidimo bendrovių direktoriai, šv. Kazimiero draug. direktorius, Karvelio namų savininkas ir būrelis mūsų laikraščių redaktorių bei laikraštininkų.

Knygų leidėjai iškėlė jų nurodymu labai aktualų ir opų mūsų popierio tobulinimo ir jo greitesnio gavimo klausimą. Buvo pabrėžta, kad šis mūsų knygos kultūros reikalas sąryšyje su mūsų fabriko popieriaus dirbimu ir tiekimu yra labai atsilikęs. Popieris esąs blogos kokybės ir nesklaidžiai knygų leidimo bendrovėms teikiamas. Nesama pakankamos popierio atsargos, užsakymai pavėluoja, sezoninių leidinių išleidimas pavėluoja, o tai yra esminis blogumas. Leidėjai pageidavo, kad būtų įsteigtas popieriaus sandėlis ar sutvarkytas popieriaus tiekimas. Taip pat buvo svarstomas sumanymas ar nereikėtų steigti antrąjį popieriaus fabriką, o jeigu negalima būtų to padaryti, tai kreiptis į atitinkamas įstaigas, kad nesant vietoje norimo popieriaus — leistų jo įsivežti iš užsienio. Pageidauta sutvarkyti generalinę popieriaus atstovybę, kurioje esą dar iki šiol negalima lietuviškai susikalbėti. Pažymėtas taip pat ir nenormalus kreditų klausimas: užsieniuose kreditan popieris duodamas 6 mėn., o tuo tarpu pas mus tik 3 mėn.

„Pons vade, aš iš ligoninės!“ — netvirtai atsakė D.

„Na, o kodėl tu taip ilgai iš jos važiavai?“ — vėl klausė vadas.

Visaip išsisukinėjo D.: tai sakė nebuves namo parvažiavęs, paskui prisipirtas prisipažino, kad namie buves, bet jį „gydytojas“ paleidęs, o kad dokumentus ištaisęs, griežtai neigė. „Netaisiau ir tiek“ gynėsi D., „taip ligoninėj parašė“.

„O kodėl maistarašty parašyta „iki vienuoliktos dienos?“ — parodė D. žodžiu užrašytą datą. D. išpūtė akis. Iš tikrųjų maistarašty aiškiai žodžiu buvo parašyta iki kada jis ligoninėj buvo aprūpintas maistu. D. pamatė, kad dėl šio nepažiūrėjimo visas jo melas nebeteko pagrindo. Turėjo prisipažinti, kaip iš „11“ padarė „17“ ir kaip atostogavo.

Toliau buvo dar liūdniau. D. suėmė, išsiuntė į karo kalėjimą, o šių metų rugsėjo 7 d. teisė. Už savavališką pasišalinimą ir dokumentų perdirbimą eil. Aleksandrą D. teismas nubaudė 8 mėn. karo kalėjimo, o atskaitęs iki teismo atkalėtus 5 mėnesius paliko dar 3 mėnesius „atostogauti“ VI forte.

*

Gudresnis buvo Povilas Raišelis, 4 p. p. karys. Gegužės 13 d. išrašytas į dalį, irgi sumanė paatostogauti, tuo labiau, kad kaip tyčia pasitaikė Sekminės, dienos gražios, šiltos. Truputį paskuto, patrynė nagu ir iš „velnio tuzino“ išėjo visai padorus skaičius „19“, o maistalapi, kuriame raštininkas turi netikusį paprotį užrašinėti skaičius žodžiais, be jokių ceremonijų Povilas sudraskė. Taip pasitaisęs dokumentus, Povilas parvyko namo, čia pabuvęs, pasibastęs po apylinkes, po 6 dienų atvyko į dalį. Kuopoj padavė ištaisytą raštą, o maistaraštį pasisakė pametęs. Povilas dokumentus ištaisė vikriau ir kuopoj iš pradžių niekas nepastebėjo. Bet vėliau, kai kareiviai pradėjo kalbėti, kad kažkoks kareivis per Sekmines trankėsi Panevėžio apylinkėje (mat, Povilas panevėžietis), kuopos vadas įtarė ar tik nebus Raišelis ten buvęs ir dokumentus ištaisęs. Nes šio vyruko praeity yra jau buvę visokių žygių, ir keletą kartų teismo užfiksuota.

Gerai patyrinęjus iš ligoninės atsiųstus raštus, ir Raišelio gudrybę iškilo aikštėn. Kvočiant prisipirtas prisipažino dokumentą ištaisęs, o maistalapi sunaikinęs.

Spalių 5 d. Povilą Raišelį kariuomenės teismas už savavališką pasišalinimą, dokumento klastojimą ir maistaraščio sunaikinimą nubaudė 8 mėn. karo kalėjimo, o atskaičius iki teismo iškalėtus 4 mėn., Raišeliui palikta dar 4 mėn. „atostogų“ VI forte.

— is

Ir 1938-asis metais visi išsirašysime turiningą, iliustruotą

„KARĮ“

Karių daina juos žavėjo

Gražūs rudėns laukai. Kaip malonu jausti tą nepaprastą ramumą, kuris tiesiasi per visą kraštą, kai tylūs medžiai paskutinį kartą kaitinasi saulės atokaitoje, kai dirvonuose sužaliuoja naujos gyvybės daigai, žadėdami kitiems metams duonos, skardžias dainas, dalgių žvangesį.

Eina Gedas tolyn, kojomis lapus draikydamas, ištiesęs kaklą, pakėles krūtinę, tartum norėdamas visą šitą auksu žibantį orą į plaučius supilti, kad tik įgautų didelės jėgos, kad galėtų drąsiai eiti pasirinktuoju gyvenimo keliu.

Gedas nė nepastebi, kaip iš krūmų išlenda jo suolo draugas Jonas. Jo abi rankos pilnos lapų.

— Ko susimąstęs, ko į krūtinę... — pradeda Jonas.

— Tfu! Nusigandau. Nė nepažinau. O ką tu veiksi su tais lapais?

— Nieko. Malonu paimti į rankas. Jie man amžinatvės pasaką pasakoja, — kukliai prisipažįsta Jonas. Gedas kraipo galvą.

— Nesuprantu tavęs.

— Labai paprastai. Šie lapai amžini. Jie šiandien nukrito. Nukrito tiesiai po savo augintojų kojų, kad kitą pavasarį vėl atgytų naujais, švelnučiais...

Tolumoje pasigirsta kareivių daina. Abu draugai sustoja.

— Tau patinka?

— Labai.

— Žiūrėk, — kalba Gedas, — čia ruduo, čia mūsų tėviškės laukai nauja gyvybe pilasi, o ten daina. Ir dainą dainuoja tie žmonės, kurie juos prisiekę garbingai ginti. Ar tu nejauti čia esant pačios švenčiausios tiesos, gal net visos mūsų darbų ir gyvenimo prasmės — tėvynės meilės.

KRAŠTO SAUGUMO MINTIS V. D. UNIVERSITETE

Lietuviškoji studentija visuomet yra jautri krašto saugumo reikalams. Be to, kaip šiemet imatrikuliacijos akte V. D. Un-to rektorius prof. Roemeris pažymėjo, norima universitete įvesti specialias krašto saugumo paskaitas — kursą.

Itin plačiu mostu ir dideliais šuoliais studentijos tarpe krašto saugumo mintis sėja stud. ats. karininkų korporacija „Ramovė“. Šitos korporacijos iniciatyva pradėtos rengti didžiulės, visoje Lietuvoje iškilmingai švenčiamos, kariuomenės ir visuomenės dienos. Taip pat „Ramovės“ korporacija nuolat Valstybės Radiofone turi specialius krašto saugumo minčiai propaguoti pusvalandžius. Šiemet tie pusvalandžiai tęsiasi toliau. Į šių valandėlių programą įtraukiami poetai, rašytojai, visuomenės veikėjai ir t. t.

Dar labiau norėdama „Ramovės“ korp. įtraukti studentiją į bendrą krašto saugumo darbą, kiekvieną sekmadienį organizuoja studentams šaudymo pratimus. Kiekvienas studentas pratimuose gali dalyvauti.

Neseniai korporacija paskelbė studentijai konkursą parašyti tinkamą, krašto saugumo reikalus iškeliantį, radijo vaizdelį. Siužetas gali būti įvairus: mūsų kariuomenės kūrimasis, Ginklų Fondas, karių gyvenimas, karo laivyno steigimas ir t. t. Už tris pirmuosius geriausiai parašytus vaizdelius paskirtos premijos. Konkursinį vaizdelį galima įteikti iki lapkričio 1 d.

Jono delnai atsileidžia. Iš jų tyliai iškrinta lapai. Jis galvoja.

— Mano mintį pagavai, Gedai. Seniai aš taip galvoju. Kada girdėdavau per laukus skambančias dainas, žinojau, kad jas pagimdė tėvynės meilė, jos laukų grožis. Dažnai dainos nuskamba ryžtingai. Tada jos pasako, kad tėvynė yra brangi ir jos aukurui nesigailima pačių gražiausiųjų aukų.

Gedo veide švystelėjo nauja mintis.

— Aukų... Jai reikia visokių aukų. Ar žinai Ginklų Fondą?

Jonas klausiamai žiūri.

— Argi mūsų gimnazija negalėtų bendrai nusiųsti moksleiviškos aukos. Reikia tik suorganizuoti, — kalba Gudas.

— Aš turiu dar kitą mintį. Mūsų karinis būrelis gali surengti vakarą. Pajamos — Ginklų Fondui!

— Puiku! — nudžiugo Gedas. Imkimės iniciatyvos.

Draugai paspaudžia rankas. Jų akyse laimės žiburėliai. Malonu tarnauti tėvynei...

Tolumoje dar skamba kareivių daina.

J. Jaugėla

Besirengiant tėvynės gynėjo pareigoms (Iš Kėdainių mokinių manevrų)

Duotojo žodžio reikia laikytis

Per pertrauką Juozukas sušuko vaikams:

— Vyrai, kas norite su manim eiti lenktynių.

Juozukas buvo greitas vaikas, ir visi žinojo, kad niekas negalės jo aplenkti.

— Niekas nebėgsime, — pasakė vaikai.

Bet Juozukas būtinai užsimanė, kad kas nors su juo palenktyniautų. Tada jis išsiėmė iš kišenės obuolį ir, rodydamas vaikams, pasakė:

— Kas su manim bėgs, tam duosiu šitą obuolį.

Obuolys buvo didelis, raudonas. Net seilytės varvėjo vaikams bežiūrint į obuolį. Pagaliau Jonienės Vytukas išdrįso ir pasisiūlė.

— Aš galiu bėgti.

Abudu vaikai sustojo tiesia linija pažymėtoje vietoje, o Kaziukas pradėjo skaityti:

— Viens, du, trys...

Kai tik pasakė trys, abudu vaikai pasileido bėgti. Ir kad bėga, kad bėga!.. Tik gali sumatyti, kaip spurda jų kojų.

— Žiūrėkite! Žiūrėkite! — šaukė Kaziukas, — Vytukas Juozuką aplenks!

Iš tikrųjų! Žiūri vaikai ir netiki. Tą greitą Vytuką Juozukas bebaigiąs aplenkti.

— Greičiau! Greičiau, Vytuk! — šaukė vaikai.

Vytukas dar kiek pasispyrė, ir Juozukas likosi užpakalyje.

— Valio Vytukas! — džiaugėsi vaikai. — Ir greitas gi tu! O tu, Juozuk, atiduok jam dabar žadėtą obuolį, — vis nerimo vaikai.

— Neduosiu, — pasipūtė Juozukas. — Jis man bebėgant vis koją kaišiojo.

— Nekaišiojau, — atsiliepė Vytukas. — Tu neteisybę sakai.

— Kaišiojai, — nenusileido Juozukas.

Nežinia kuo būtų pasibaigęs jų ginčas, bet tą viską girdėjo mokytojas. Jis priėjo prie vaikų ir pasakė:

— Vaikai, pertrauka jau baigiasi. Eikite į klasę. Šiandien aš jums papasakosiu vieną dalyką.

Tik užgirdę mokytojo pažadėjimą, vaikai kuo greičiausiai spruko į klasę.

Atėjęs mokytojas tuoj paklausė:

— Ar žinote, vaikai, kas pagrobė iš mūsų Vilnių?

JAUNOS DIENOS

Mūsų dienos —

Jaunos dienos:

Žygis ir daina.

Laimės, džiaugsmo,

Tyro jausmo

Širdis kupina.

Ginklas, raštas,

Laisvas kraštas —

Žodžiai mums šventi.

Ir kareiviui,

Ir moksleiviui

Neužmirštami.

Mes žygiuojam,

Mes dainuojam

Nors ir be ginklų,

Bet mokėsime,

Sugebėsime

Žemę gint tėvų!

Edv. Spiridavičius

— Žinome! Žinome! — šaukė iš visų suolų. — Juk jūs, pone mokytojau, per spalį devintąją mums pasakojote.

— Gerai, kad atsimenate, — pagyrė mokytojas. — O dabar pasakykite, koku būdu jie pagrobė?

Tada vaikai nutilo. Paskiau atsistojo Kaziukas ir paaikšino:

— Lenkai nesilaikė duoto lietuviams žodžio ir Vilnių klasta iš lietuvių paveržė.

— Labai gerai pasakei. Sėskis. O dabar, vaikai, pasakykite, ar gražu nesilaikyti duotojo žodžio?

— Labai negražu, — atsiliepė vaikai. — Lenkai negražiai padarė.

Mokytojas kalbėjo toliau:

— Taip, nesilaikyti žodžio yra negražu. Bet ar jūs pastebite, kad kasdien žaisdami, taip pat dažnai žodžio nesilaikote.

Vaikai nustebę dairėsi vienas į kitą.

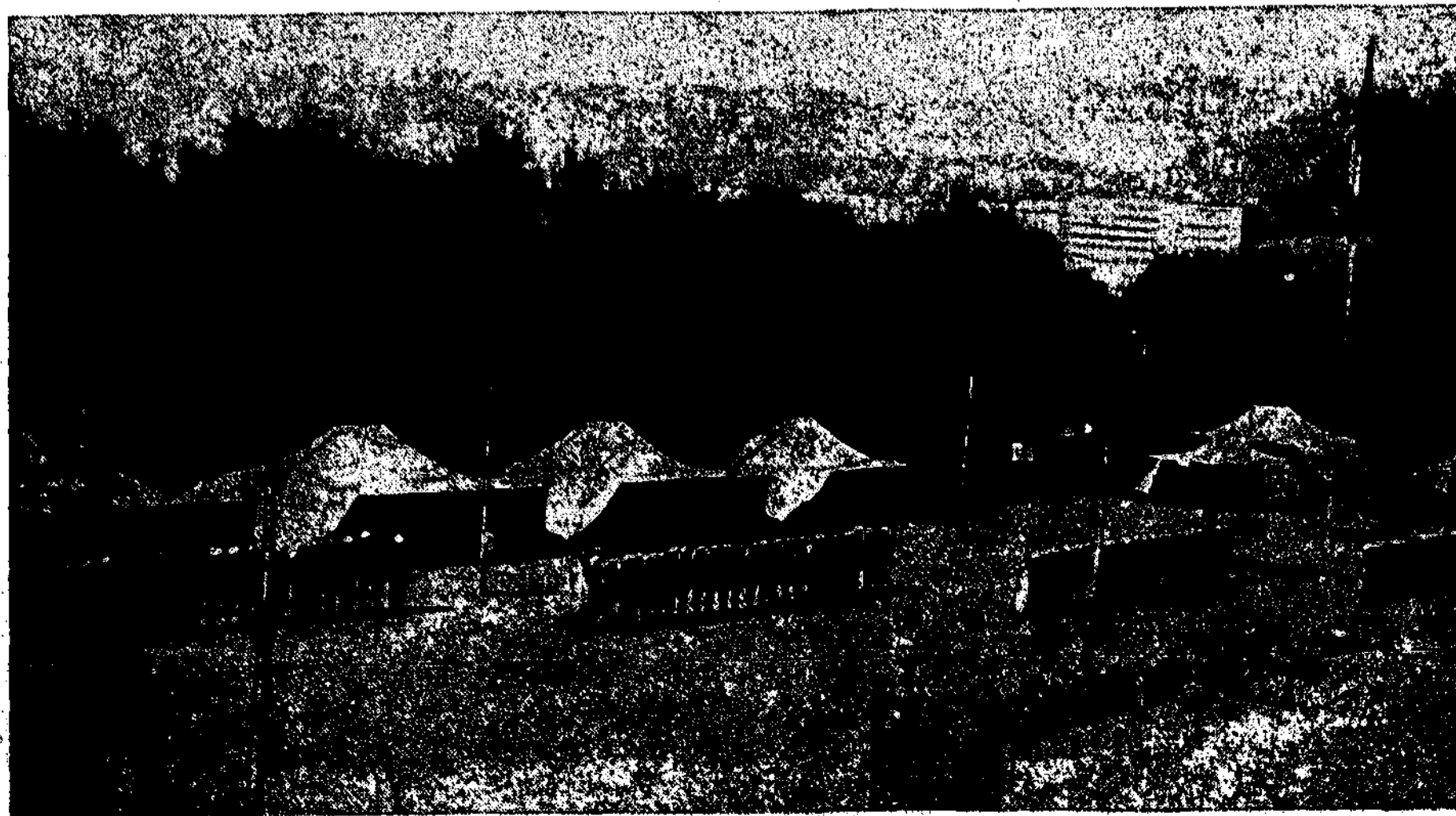
— Tai Juozukas nesilaikė, — trė Kaziukas. Jis prižadėjo Vytukui obuolį ir nedavė.

— Aš galiu dabar atiduoti, — atsakė Juozukas.

— Taigi, vaikučiai, žodžio reikia laikytis. Tada jūs užaugsite geri žmonės, jus visi mylės, jūs nieko nenuskriausite. Paskiau, kai jus pašauks į kariuomenę, jūs būsite geri kariai ir davę priesaiką bei prisžadėjimą ginti tėvynę, visada ją ginsite. Juk jūs norite būti geri kariai?

— Norime! — suūžė visa klasė.

Per kitą pertrauką Juozukas atidavė Vytukui obuolį ir gražiai atsiprašė, kad pirmiau negerai padarė. Vytukas tuo tarpu piaustė tą raudoną didelį obuolį ir dalino savo draugams.

Italų balilų (8—12 m. jaunimo organizacijos) stovykla

KARIUOMENĖS

GYVENIMAS

GRĮZO IŠ ATOSTOGŲ MŪSŲ KARIUOMENĖS VADAS

Spalių 19 d. kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis grįžo iš atostogų ir pradėjo eiti savo pareigas. Atostogų metu kariuomenės vado pareigas ėjęs kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius grįžo prie savo tiesioginių pareigų.

SVETIMŲ VALSTYBIŲ KARO ATSTOVŲ PASIKEITIMAS

Vieton buvusio Pabaltijo valstybėms prancūzų karo atstovo mjr. Ganevalio paskirtas naujas — plk. ltn. Hoppenot. Ligšiolinis Švedijos karo atstovas Pabaltijo valstybėms kpt. Heijne iš cinamų pareigų atšauktas į Švediją, o jo vieton toms pačioms pareigoms eiti paskirtas kpt. Lindqvist, o jo padėjėju Lietuvai ltn. Erikson'as, vieton buvusio ltn. Lindeno.

Prancūzijos ir Švedijos karo atstovai nuolatos reziduos Rygoje, o padėjėjas Lietuvai — Kaune.

Spalių 11 d. naujieji karo atstovai: Prancūzijos — plk. Hoppenot, Švedijos — kpt. Lindqvist su padėjėju ltn. Erikson'u prisistatė, o atšauktasis Švedijos karo atstovas kpt. Heijne padarė atsisveikinimo vizitus: krašto apsaugos ministeriui, kariuomenės štabo viršininkui ir kariuomenės štabo II skyr. v-kui.

Prancūzijos karo atstovą plk. ltn. Hoppenot'ą mūsų kariuomenės vadovybei pristatė Prancūzijos įgaliotas ministeris p. Dulong'as.

Spalių 12 svečių garbei k. aps. m-ris suruošė Karininkų Ramovėje pusryčius.

ATVYKO LATVIŲ KARININKAI

Spalių 16 d. atvyko į Kauną Latvijos aviacijos pulko kpt. Tomass Aleksandrs ir ryšių bataliono vyr. ltn. Veveris Janis-Alfredis atlikti mūsų kariuomenėje vienerių metų stažą.

Kpt. Tomass stažą atliks karo aviacijoje ir vyr. ltn. Veveris — ryšių batalione. Kpt. Tomass ir vyr. ltn. Veveris, Latvijos karo attaché kpt. Deglavo lydimi, prisistatė: kar. štabo v-kui, Kauno įgulos v-kui ir kar. št. II skyr. v-kui.

Be to, kpt. Tomass buvo pristatytas karo aviacijos v-kui ir vyr. ltn. Veveris karo techn. v-kui ir ryšių bataliono vadui.

IŠĖJO DIMISIJON

Karo Sanitarijos Valdybos kpt. M. Paura pakeltas į majoro laipsnį ir, jam pačiam prašant, dėl ligos paleidžiamas iš karo tarnybos į dimisiją su teise dėvėti karinę uniformą.

PIRMOJI PRIESAIKA GARBINGAJAI VĒLIAVAI

6 p. P. K. Margio pulko I bataliono jaunieji kareiviai spalių 17 d. priėmė priesaiką, pasižadėdami gerbti ir ginti savo dalies garbingąją Vyčio kryžiaus vėliavą.

Pažymėtina, kad garbingoji Vyčio kryžiaus vėliava, po jos įteikimo pulkui, pirmą sykį buvo nunešta į bažnyčią, kuriai prisiekė pirmoji jaunų kareivių laida. Priesaikoje dalyvavo visi senesnio šaukimo kareiviai, ir atvykę pakartojimui atsargos kariai. Vykstant įgulai į bažnyčią, miesto gatvėse buvo pilni šaligatviai žiūrovų, kurie gerėjosi mūsų puikiaja vėliava.

Margėnas

GERAŠIRDŽIAI KARIAI

Rugsėjo 22 d. staiga mirė Varnių įgulos bažnyčios vargonininkas Spudas, palikdamas gausią šeimą dideliame varge. Likusi našlė neturėjo kuo palaidoti mirusį vyrą. Tokią sunkią valandą į pagelbą atėjo liktiniai puskarininkiai, kurie, viršilos Brazinsko ir puskarininkio Burlido iniciatyva, savo tarpe padarę rinkliavą sudėjo apie 60 litų. Dalį pinigų įteikė našlei Spudienai, o už likusius nupirko vaikučiams 6 poras batukų.

ČA

REMIAM VILNIAUS GELEŽINĮ FONDA

Spalių 9 d. proga 4 pėst. pulko l. k. kuopos kareiviai Vilniaus Geležiniam Fondui paaukojo 13,85 lt. Šia proga norisi pažymėti, kad l. k. kuopos kareiviai įvairiomis progomis geriam tikslams mielai aukoja.

GLŽ.

KUKLI AUKA VILNIAUS GELEŽINIAM FONDUI

Karo aviacijos mokyklos mokiniai lakūnai ir mokiniai mechanikai, atjausdami savo brolius vilniečius, kuriuos lenkai visokiais būdais persekioja, gausiai aukojo Vilniaus Geležiniam Fondui. Buvo tokių, kurie iš savo kareiviškos algos paaukojo net po 5—6 litus. Daugumas aukojo po 1—2 lt.

GRAŽUS SUGYVENIMO PAŽYMYS

Rugsėjo 20 d. buvo palaidotas 4 p. pulko likt. puskarininkis A. Vaicekauskas. Vietinės įgulos art. grupės likt. puskarininkiai velionies žmonai, vietoje vainiko, kiekvienas aukojo po 10 lt. Be to, nuoširdžiai prisidėjo ir prie laidojimo. Tai gražus ir girtinas likt. puskarininkių šeimų sugyvenimo pažymys.

P. Gelžinis

2 PĖST. D. L. K. ALGIRDO PULKAS

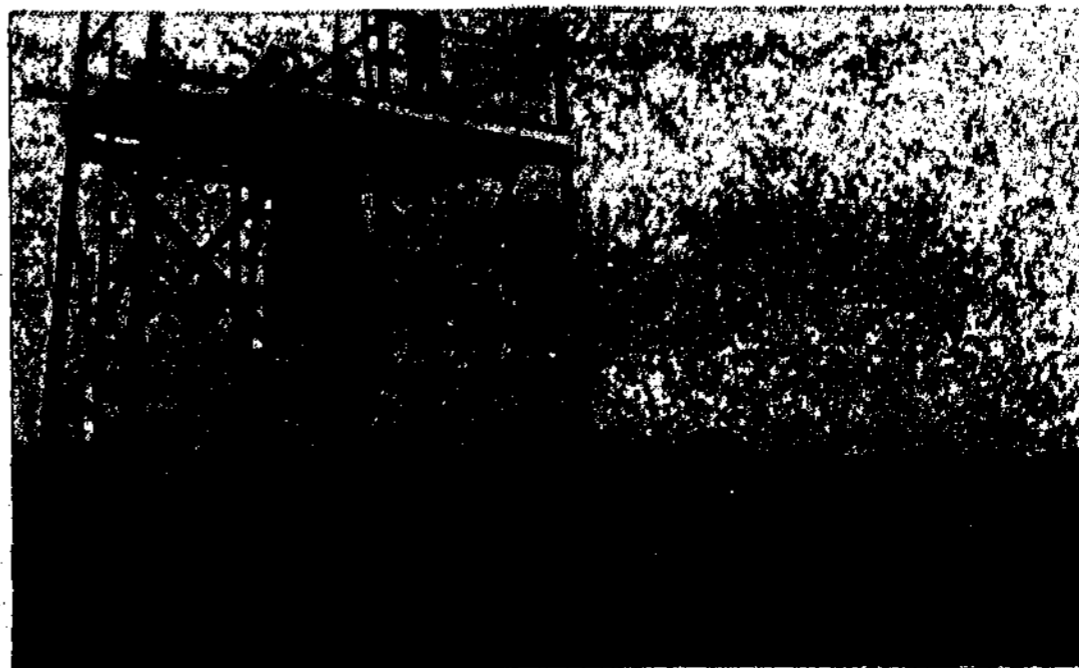
Spalių 17 d. 2 p. D. L. K. Algirdo pulko kariai, plk. Raulinaičio vadovaujami, atliko kariuomenei skirtą puevalandį. Kariai vaidino vaizdelį, kaip tėvai atvyko pas kariuomenėje tarnaujantį sūnų. Vaidinimą vedė ltn. Gaigalas. Vaidino: ltn. Gaigalas, j. pusk. Mackevičius, gr. Vilkauskas, eil. Tyla ir p. Burbienė. Kvartetą vedė p. Kairys. Išpildė: j. pusk. Mackevičius, eil. Šližys ir eil. Birgeris. Džazui vadovavo eil. Pinskis. Dainavo 2 p. p. mokomosios kuopos choras, o griežė 2 p. p. orkestras, kapelmeisterio Gužo vedamas.

* Spalių 16 d. 2 p. D. L. K. Algirdo pulko krepšinio aikštelėje buvo revanšinės krepšinio rungtynės tarp 2 p. p. ir Karo Mokyklos karių. Algirdėnai ir vėl pralaimėjo. Rungtynės baigėsi rezultatu 39:12 (18:3) Karo Mokyklos naudai. Tenka pažymėti, kad algirdėnai žaidė labai nesutartinai ir be entuziazmo. Karo Mokyklos kariai visai atvirkščiai. Jų šūviai į krepšį buvo tiesiog meistriški.

J. pusk. Gedvila

PRIENŲ ĮGULA

Įgulos viršininko sumanymu ir iniciatyva, o menininko Kipro Ausiejaus projektu ir jam pačiam vykdant, jau baigiamas statyti didžiulis D. L. K. Kęstučio paminklas. Buvo pradėtas 1936 m. liepos mėn. paskutinėmis dienomis. Pernai ne daug kas buvo spėta padaryti. Rudens pabaigoj ir per visą žiemą buvo vykdoma paruošiamieji darbai. Šį pavasarį pradėta uoliai statyti. Paminklo idėjai išreikšti panaudota simetrinė kompozicija. Detalėse jaučiamas tik savas lietuviškas elementas. Tai matyti vazose, pedestalų karnyze, pagaliau, net tvorelėje. Kadangi paminklas statomas pakraštyje lygumos, užsibaigiančios šlaitu, tai ir visa kompozicija galima paskirstyti į dvi grupes. Vieną, kurios sudaro horizontales linijas, pav., tvorelę, papėdę, bei laiptų įžambinės. Visos jos organiškai sujungtos su lygumos paviršiumi. Antrą, kurios vertikaliai kildamos aukštyn, atrodo lyg nenori atsilikti nuo šalia stovinčios aukštos kareivinės. Visa tai pasireiškia septynių metrų ir 40 cm pedestalu. Pedestalo pagrinde keturi rutuliai, sudarantieji išpūdį, lyg jis ant jų stovėtų. Tai atrodo patraukliai ir kartu išgaunamas jo lengvumas. Kiek aukščiau dvi išimos, kurios baigiasi dideliu išsikišusiu karnyžu. Priešakinė iš jų

D.L.K. Kęstučio paminklo statyba Prienų įguloje

Ekskursiją pajūrin atsiminus

metalinis ažuolo šakų vainikas, kurio apačioje vykusio stiliaus parašas: „D. L. K. Kęstutis“. Užpakalinėj pusėj pulko ir bataliono inicialai, paminklo statymo metai. Reikia pabrėžti, kad menininkas Kipras Ausiejus šias puošmenas ne tik jis pats nulipdė, bet net ir atliedino. Aukščiau iš visų pusių pedestalą puošia Gedimino stulpai ir, manau, sudarys perėjimą prie D. L. K. Kęstučio stovylos, kurią 2,50 m aukščio pastatys ant šio pedestalalo. Ji gaubia, sudarydama keturkampę aikštelę, geležinė tvorelė, kurios stulpeliai baigiasi vazomis, melsvų gėlių prisodintomis. Šiam visam vaizdui daug pridūoda išpūdingumo laiptai, vedą nuo pakilimo (ant kurio statomas paminklas) į kelią ir drauge į gražią Nemuno bei užnemunio panoramą.

Visas paminklas statomas iš gelžbetono, kurio paviršius padengiamas dirbtiniu melsvai pilku granitu. Įdomi statomo paminklo pradžia.

Paprastai menininkai, atlikdami karo prievolę bet kurioj iguloj, visuomet kuo nors prisideda prie tos dalies papuošimo. Taip ir men. Kipras Ausiejus, atlikdamas karinę prievolę Prienu iguloj, dalies viršininkui paprašius, padarė paminklui projektą. Iš pradžių nė nemanyta didelis ir brangus statyti. Tačiau daugumai morališkai ir materiališkai paremiant, užsimota didesniu. Projektas buvo pakeistas kitu daug įvairesniu ir didingesniu. Tai, suprantama, atitinkamai pareikalavo ir daugiau lėšų, o jų šaltiniams esant gan retiems ir atsitiktiniams, viskas didžiausio taupumo sumetimais atliekama kas tiktai galima savomis jėgomis ir ūkišku būdu. Tiktai reikalingiausioji medžiaga, kaip geležis, gipsas, cementas, granitas ir t. t., perkama. Nenuostabu, kad darbas vyksta kiek lėtokai. Tačiau igulos viršininko pasiryžimas tęsti ir baigti pradėtą darbą iki galo, nugali ir sunkiausias kliūtis.

Koma

DIDELIS SPAUDOS IR ŠVIETIMO SKYRIAUS IŠLEISTŲ LAIŠKŲ PASISEKIMAS

Prieš pusmetį Spaudos ir švietimo Skyriaus išleisti pėstininkų, artilerijos, kavalerijos, jūreivių ir karo aviacijos ginklų rūšių kariams specialūs laiškai turi labai didelį pasisekimą. Pirmajam laiškų puslapyje yra gražiai pritaikintas kiekvienai ginklų rūšiai atitinkamas vaizdelis, o jo apačioje originalus, stiprus eilėraštis. Išleisti buvo taip pat ir specialūs vokai.

Šių laiškų pėstininkų ir artilerijos-kavalerijos specialybių kariams pirmoji laida jau pasibaigė ir prieš keletą dienų išleista antroji laida. Dabar rengiami nauji gražūs taip pat ginklų rūšims atskirai laiškams vokai, su atitinkamais vaizdeliais ir ketureiliais eiliuotais posmais viršuje.

Šie gražūs, išpūdingi kariški laiškai yra reikšminga propagandos priemonė ir patogus kareivių aprūpinimas pigiais laiškais.

4 ARTILERIJOS PULKO I GRUPĖ

Per spalį 14 d. įvykusį patikrinamąjį atsarginių šaudymo pratimą buvo įrodyta, kad atsarginiai karinių dalykų yra nepamiršę, nes visas 90% šaudžiusių įvykdė nustatytas sąlygas.

Ne tik atsarginių, bet ir visos grupės karių pasididžiavimas yra, tai atliekamas pakartojimą buvęs garsus bokso meistris jaun. pusk. Juozas Vinča. Reikia pasakyti, kad Vinča karių tarpe yra labai draugiškas ir su malonumu kiekvienam išpašakvoja apie bokso sportą, savo anksčiau pasiektus laimėjimus ir apie Amerikos lietuvių gyvenimą.

Gr. J. Bernotas

9 P. P. VAKARAS - SPEKTAKLIS

Spalių 16 d. 9 p. L. K. Vytenio pulko kareivių rūmuose likt. puskarininkiai suruošė pulko kariams ir karių svečiams vakarą - spektaklį, kuris buvo pradėtas 20 val. Meniškoje programos dalyj suvaidinta komedija „Moterims neišsimeluosi“. Svarbiausiose rolėse pasirodė 9 p. pulko kariai, vykusiai suvaidindami dalykėlių. Po vaidinimo prasidėjo šokiai, kurie užtruko net iki 24 val. Šitas veikalas bus suvaidintas lapkričio 1 d. puskarininkų ramovėje jos atidarymo proga.

V. Dav.

GABUS KARYS MENININKAS

Šiaulių igulos karo aviacijos lakūnas pusk. Miliūnas Leonas yra gabus paišyboje. Reikia pažymėti, kad pusk. Miliūnas jokios specialios meno mokyklos nelankė, bet savo darbais gražiai pasirodo. Jis laimėjo Lietuvos aero klubo plakatų paišymo konkurse. Yra padaręs daug aliejinių paveikslų: „Lituanica“ skrenda per Atlantą ir kt. Paskiausiai vėl atliekamu nuo tarnybos laiku kuria daug naujų kūrinių.

Č. S.

PAGĖGIŲ IGULA

Spalių 13 d. dviratininkų kuopa savo šaudykloje atliko prizinį šaudymą iš šautuvų. Geriausiai sušaudė ir daugiausia taškų išmušė likt. pusk. Atkočaitis Kleopas — 127, jaun. kar. Radzys Valerijonas — 125 ir jaun. kar. Tallat-Kelpša Pranas — 124.

* Spalių 10 d. į Pagėgių Duonelaičio gimnaziją buvo atvykęs plk. Šarauskas ir Amerikos lietuvis ats. j. ltn. Motuzas. Tą dieną apie 19 val. kariams ir gimnazijos mokiniams buvo pademonstruota filma iš Amerikos lietuvių gyvenimo, skautų gyvenimo, mūsų karių gyvenimo poligone, manevrų momentai, Kauno ir visos Lietuvos įžymesnės vietos. Kareiviai minima filma buvo labai patenkinti.

* Spalių 11 d. plk. Šarauskas atsilankė ir į Pagėgių igulos būstinę. Kareiviai padainavo keletą dainų ir kuopos stygų orkestras, eil. Edv. Švažo vedamas, sugriežė keletą dalykėlių.

San. pusk. M. Grinius

ATLIKOM ŠAUDYMO PRATIMĄ

Spalių 15 d. ryšių bataliono mokomosios kuopos eiliniai Jesios šaudykloje atliko antrąjį „C“ grupės šaudymo pratimą kovos šoviniais. Geriausiai šaudė I radijo būrio eilinis Makusevičius ir II telefono būrio eilinis Barkauskas, kurie išmušė po 33 taškus.

Eil. A. Titlius

8 PĖST. K. K. VAIDOTO PULKAS

Mokomoji kuopa jau kelinti metai gerai pasirodo priziniame šaudyme. Ir šiais metais įvykusio prizinio šaudymo rezultatų bendras vidurkis 17,12. Tuo būdu ji yra pulke šaudymo iš šautuvų nugalėtoja. Geriausias šaulys kuopoje pasirodė mok. Olišauskas, kuris surinko iš 144 galimų 131 tašką.

VIKRUS BŪSIMAS KAREIVIS

Spalių 16 d. mokomosios kuopos klasėje buvo grįžusio iš užsienio karinės prievolės atlikti cirko artisto Alekso Šverelio įvairių cirko akrobatiškų numerių seansas. Kareiviai jo atliktais numeriais buvo labai patenkinti, nes, iš tikrųjų, atrodė žmogus be kaulų ir už atliktus numerius savo būsimam draugui nepagailėjo katučių.

Pusk. Gulbinskas

NAUJI ARKLIŲ KAUSTYTOJAI

Spalių 12 d. buvo paskelbtas spalį 11 d. baigusių 1 gusarų D. L. E. K. J. R. pulko arklių kaustymo mokyklos XXI laidos kursą mokinių sąrašas. Pirmuoju baigęs 1-mo eskadrono eilinis Juozas Šapoka ir antruoju — technikos eskadrono eilinis Bronius Girdzijauskas pakelti į grandinio laipsnį ir apdovanoti: 1-as sidabrinu, 2-ras nikelinu laikrodžiu. Baigusiųjų tarpe keletas yra iš kitų dalių.

Ag.

1 PĖST. D. L. K. GEDIMINO PULKAS

* Spalių 16 d. 1 p. p. liktiniai puskarininkiai su šeimomis surengė ekskursiją į Valstybės Teatrą, Žiūrėjo „Faustą“.

J. pusk. Ant. Umbrasas

K a r y!

Pats arba per platintoją nedelsdamas išrašyk sau ar namiškiams „K A R Y“ 1938-šiemis metams!

1 INŽINERIJOS BATALIONAS

Spalių 15 d. bataliono liktiniai puskarininkiai, mjr. Baleišio ir ltn. Lukšo vadovaujami, apžiūrėjo artilerijos dirbtuves, Petrašiūnų popieriaus fabriką ir elektros stotį. Visose dirbtuvėse specialistai puskarininkiams smulkiai paašškino.

Paskiausiai bataliono liktiniams puskarininkiams buvo suorganizuoti motoristų kursai. Kursams vadovavo ltn. Janulevičius ir pusk. Šurka. Kursuose praeita praktiškas įvairių motorų valdymas, kliūčių šalinimas ir transportui pasikrovimas.

Paskiausiai organizuojama dvi grupės bendram išsilavinimui pakelti. Viena grupė ruošis iš 4 klasių, kita iš gimnazijos kurso.

2 INŽINERIJOS BATALIONAS

2 inž. kuopos eil. Domereckis braižo kuopos būstinėms gražinti paveikslus su šūkais. Reikia pažymėti, kad tas pats kareivis nubraižė ir mokomai kuopai paveikslų, kurie puošia kuopos būstines. Paveikslai piešiami tokie, kurie vaizduoja mūsų kovas su priešais, Vilniaus ilgesį ir jūrą. Šūkiai taip pat priderinti prie paveikslų. Pav., prie einančio traukinio iš Klaipėdos į Vilnių šūkis skamba: „Geležiniu keliu dar sujungsi-me Klaipėdą su Vilniumi!“ „O Vilniau! Tu dar nesi mums žuvęs!“ ir t. t.

B-no likt. puskarininkiai, norėdami greičiau įsigyti 4-rių klasių cenzą, vakarais lanko progimnazijoje kursus ir sparčiai ruošiasi egzaminams.

Gr. V. Gurklys

KARIAI, ŽAISKIME KREPŠINI!

Šiomet Lietuva — Europos krepšinio meisteris. Tai mūsų garbė, mūsų pasididžiavimas! Bet vis dėlto krepšinis dar per maža paplitęs mūsų krašte, dar jis neprigijo kariuomenėje, kaime, mažesniuose miesteliuose. O jį turėtų žaisti visa Lietuva — jis turėtų tapti mūsų tautiniu žaidimu, nes jis atitinka lietuvių dvasiai — nėra žiaurus, brutalus žaidimas. Išplatinti jį po Lietuvą galime tik per kariuomenę. Atvyksta jauni kareiviai — mokykime juos, steikime jų komandas, o jie grįžę išmoks savo brolius.

Krepšiniui juk reikalinga mažutė aikštelė, pigus įrengimas ir paprastos, lengvai suprantamos taisyklės. Tad, kariai, žaiskime krepšini!

Kar. P.

UOLIAI PERKAME KNYGAS

Autoriui, Lietuvos aklam karo invalidui P. Dauniui, pasiūlus, pulko išdininkas sutiko jo parašytą knygą „Ties likimo sostu“ paimti į pulką platinti. Knygos buvo greit išpirtos. Knygų platinimui žadama paimti daugiau, nes dar daug karių nori jų įsigyti. Be to, šios knygos autorius, kaip netoli pulko rajono gyvenęs, daug kam yra gerai pažįstamas.

Ag.

PASKELBTOS LIKTINIAMS PUSKARININKIAMS ATLYGINTI ĮSTATYMO PAKEITIMO TAISYKLĖS

Liktiniams puskarininkiams atlyginti įstatymo pakeitime (Vyr. Žin. Nr. 582, eil. 4044) yra nustatyta liktiniams puskarininkiams alga už laipsnį ir už pareigas atskirai. Neseniai išleistame įsakyme kariuomenei yra paskelbtos taisyklės, kuriose paašškina, kaip įstatyme nustatyta alga liktiniams puskarininkiams gali būti mokama. Esminiai taisyklių dėsniai yra šie:

Liktiniams puskarininkiams atlyginimas mokamas nuo paskyrimo į etatinę vietą dienos. Tokia pat tvarka atlyginimas bus mokamas ir paskirtiems pareigas eiti arba laikinai pareigas eiti laisvoje etatinėje vietoje. Už laikiną ėjimą pareigų užimtoje etatinėje vietoje atlyginimas nebus mokamas. Liktinį puskarininkį pakėlus į aukštesnį laipsnį, alga už laipsnį mokama nuo pakėlimo į aukštesnį laipsnį dienos.

Todėl skelbiant dalies įsakyme apie liktinio puskarininkio paskyrimą į etatinę vietą arba pakėlimą į aukštesnį laipsnį, turės būti pažymima, nuo kurios dienos likt. puskarininkis paskiriamas į etatinę vietą ar pakeliamas į aukštesnį laipsnį. Taip pat turės būti įsakyme aiškiai nurodyta, kokiomis etatinės vietos teisėmis (kuopininko, būrininko, skyrininko) liktinis puskarininkis skiriamas. Kartu taisyklėse aiškinama, kaip turi būti suprantamos ir prilyginamos liktinio puskarininkio pareigos, nes kaip žinome, senuoju įstatymu (Vyr. Žin. Nr. 470) liktiniams puskarininkiams buvo mokama pagrindinė alga tik už laipsnį. Pasakytas prilyginimas taisyklėse apibrėžtas taip: Taikos meto etatuose (Vyr. Žin. Nr. 487, eil. 3404), ir kariuomenei įsakyme, kuriame nustatytas liktinių skaičius kariuomenės dalims, kareiviams pareigūnams numa-

tyti laipsniai — atitinka etatinių vietų pareigas: viršila — kuopininką, puskarininkis — būrininką, jaun. puskarininkis — skyrininką.

Bė to, taisyklėse dar paašškinta, kad tiems puskarininkiams, kurie po 6 mėnesių fizinės ligos ar po pusantrų metų psichinės ligos negali eiti pareigų, bus mokama: pusė algos už laipsnį, pusė algos už pareigas ir kitas nuolatinis atlyginimas, bet neilgiau, kaip 6 mėnesius. Tardomiems, kurie dėl tardymo atleisti iš pareigų, arba areštuotiems iki teismo, taip pat ir atliekantiems paskirtą teismo bausmę, bus mokama pusė algos už laipsnį ir pusė algos už pareigas, o vedusiems be to, dar ir kitas nuolatinis atlyginimas, išskiriant švenčių priedą.

Taisyklių pabaigoje dar pabrėžiama, kad pagrindinė alga už laipsnį mokama už liktinio puskarininkio turimą laipsnį, o alga už pareigas mokama pagal puskarininkio užimamą etatinę vietą.

Taisyklės veikia nuo š. m. balandžio 1 d.

LIKT. PUSK. KAND. TURĖTU BŪTI LIKT. PUSK. RAMOVIŲ NORS IR LAIKINAISIAIS NARIAIS

Liktinių puskarininkių ramovių tikslas: jungti visus puskarininkius į vieną glaudžią korporaciją, ugdant ir tobulinant karines ir tautines tradicijas; padėti nariams lavintis karo ir bendrojo mokslo dalykuose; ugdyti karinę draugumą ir mandagumu paremtas tarpusavio tradicijas; rūpintis kultūriniais puskarininkių reikalais. Tų tikslų siekdamos ramovės turi glausti prie savęs ne tik liktinius, bet ir liktiniu puskarininkių kandidatus. Juk Ū—1. str. 2224 p. 4 sako: „Tikrosios tarnybos viršilos, puskarininkiai ir civiliai ne karininkų vietose tarnautojai, pareiškus jiems noro būti ramovės nariais, priimami valdybos nutarimais, dalies vadui sutikus“.

Perdaug yra netikslu, kad likt. pusk. kandidatai įliejami kartu su kareiviais ir dirba būtinosios tarnybos puskarininkio darbu. Likt. pusk. kand. turi aktingai dalyvauti visose pamokose, rengiamose paskaitose bei kursuose liktiniams puskarininkiams. Likt. pusk. kand. kandidatavimo laike turi būti taip apšlifuoti, kad pasibaigus tam laikui, galėtų drąsiai pasirodyti likt. pusk. draugijoje.

Likt. pusk. kand. nedalyvautų ramovės bendruose susirinkimuose ir negalėtų būti renkami į ramovės valdybą (Ū—1 str. 2213), tačiau jiems būtų atviras kelias į skaityklas, bibliotekas, paskaitas ir kultūrinės pramogas.

J. pusk. Ant. Umbrasas

Kariuomenės ugniagesiai

8 P. PULKO UGNIAGESIAI

Spalių mėn. iš 10 į 11 d. naktį Šiaulių vals., Žuvininkų kaime buvo didelis gaisras, kuriame teko dalyvauti ir 8 p. p. ugniagesiams.

Įgulos viršininko įsakymu, virš. Pabrėžai vadovaujant, į nelaimės vietą nuvyko ugniagesiai ir dirbo apie 4 val. Darbas buvo sunkus. Gaisras buvo daugiau negu įpusėjęs, todėl daug ką padėti buvo labai sunku. Todėl ir bepavyko tik sustabdyti ugnį veržtis toliau į kaimo trobesius ir galutinai užgesinti užsidegusius trobesius, ištraukiant daug bedegančių balkių, padargų ir užgesinti užsidegusius, ten buvusius, neiškultus javus.

Nors ugniagesių dauguma jauni, pirmą kartą dalyvauja ugniagesybos veiksmuose (daug senųjų ugniagesių paleista į atsargą, buvo sargyboje, o likt. viršilos bei pusk. ugn. išvykę į pėst. likt. pusk. 5 mėn. kursas), bet darbas ėjo labai gerai, palyginti, gaisras buvo greit užgesintas. Svarbiausia tai, kad davus signalą, visi labai greit susirinko ir greit pasirodė įvykti.

Kadangi gaisrus gesinant daugiausia sudaro sunkumų vandens trūkumas, tai grįždami iš gaisro ir grįžę į kariuomenės kareiviai — ugniagesiai pasižadėjo grįžę iš kariuomenės į namus tuojau pat sutvarkyti ūkiuose šulinius ir tuo garantuoti nelaimėje greitesnę pagalbą.

Pusk. J. Kasmauskas

Sporto kronika

FUTBOLU PIRMENYBIŲ RUNGTYNĖS. Spalių 25 d. buvo sužaistos 25 pirmo rato pirmenybių rungtynės ir liko dar sužaisti 20 rungtynių. Jubiliejinė savaitė davė tokius rezultatus: Š MSK — C JSO 3:3, LGSF — ŠŠ Kovas 0:0, KSS — LFLS 1:0, Švyturys — Sakalas 1:03 ir Kybartų JSO — Makabi 2:1. Po šių rungtynių pirmenybių eigoje ir komandų išsidėstyme mažai kas pasikeitė.

Praėjusios savaitės sukovotos rungtynės davė labai mažą golų skaičių. Iš visų (5) rungtynių buvo pasiekti tik 10 go-

ly. Tuo tarpu kai pirmoji pirmenybių savaitė jų davė net 16. Paskirų kovų vaizdai buvo labai įtempti ir kai kam pasibaigė tragiškai (LFLS Klaipėdoje).

Š MSK ir C JSO rungtynės davė daugiausia golų — 6. C. JSO antrame puslaikyje turėjo jau 3:1 savo naudai, tačiau turimo rezervo neužteko rungtynes baigti laimėjimu ir š MSK jas baigė lygiomis.

ŠS Kovą užklupo lygiųjų rezultatų serija. Praėjusią savaitę koviečiai ketvirtas rungtynes iš eilės sužaidė lygiomis. Šį kartą lygiosios buvo su LGSF, kuri dabar tvirtai stovi pirmenybių viršūnėse, netekusi iš viso tik 2 taškų.

Lietuvos meisteris Klaipėdos KSS, pagaliau, pelnė pirmuosius pilnus taškus, laimingu atsitikimu baigęs rungtynes su LFLS 1:0. Vienintelis golas buvo pačių LFLS žaidėjų (Dzindziliausko) įmuštas pirmame puslaikyje.

Šiaulių Sakalui pirmenybių pradžia tikrai nelaiminga. Sakalas jau sužaidė 5 rungtynes ir pelnė tik vieną golą. Praėjusią savaitę Sakalas ir vėl pralaimėjo Klaipėdos Švyturiui 1:0 ir savo padėties nė kiek nepagerino — liko paskutinėje lentelės vietoje be vieno taško.

Kitas aukštosios klasės naujokas Kybartų JSO po 5 rungtynių surinko 3 taškus. Paskutinė ir pirmoji jų pergalė buvo pasiekta prieš Kauno Makabi. Pas save namie kybartiškiečiai laimėjo 2:1. Makabi po 4 rungtynių turi tik 1 tašką, kurį iškovojo iš ŠS Kovo.

Spalių 23—24 d. bus vėl 5 rungtynes. Kaune (X. 23) rungsis C JSO — Makabi ir ŠS Kovas — LFLS (X. 24). Čia ypačiai laukiamas įdomus susitikimas pastarųjų, kurių kova nuolat būna gyva ir įtempta. Toliau tą pačią dieną Klaipėdoje žais LGSF — Švyturys, Šiauliuose KSS — Sakalas ir Kybartuose š MSK — K. JSO.

KREPŠINIO TURNYRAS IR PIRMENYBĖS. Tradicinį sezono atidarymo krepšinio turnyrą laimėjo C JSO, finale įveikusi Grandį 13:10. Moterų grupėje nugalėtoju išėjo LFLS, finale sukirtusi Aušros komandą 26:4. Iš viso turnyre dalyvavo apie 50 komandų.

Spalių pabaigoje prasideda ir pirmenybių rungtynės. Pirmenybės šiais metais bus labai gausios komandomis ir dalyviais. Iš viso pirmenybėse dalyvauti įsirašė 87 komandos iš 28 organizacijų su 700 žaidėjų.

Krepšininkus treniruoti iš Amerikos atvyko žymus krepšininkas Jurgila, kuris taip pat aktyviai žais šaulių Grandies sporto klube.

TAUTINĖ OLIMPIADA. Anksčiau esame rašę, kad 1938 m. buvo projektuojama surengti I-ją Lietuvos tautinę olimpiadą. Dabar šis klausimas jau galutinai paaiškėjo, gautas vyriausybės pritarimas ir olimpiada 1938 m. tikrai įvyks. Pasiruošimo darbas jau pradėtas. Apie šį didįjį įvykį plačiau parašysime kitame nr.

Iš šaulių gyvenimo

DIDELĖ ŠAULIŲ ŠVENTĖ OBELIUOSE. Mūsų pasienio miestelyje — Obeliuose spalių 10 d. buvo didelė šaulių šventė. Vieną dieną šauliai šventė dvigubą šventę: Rokiškio rinktinės Obelių būrys iškilmingai atidarė ir pašventino šaulių namus, o geležinkelių rinktinės Obelių stoties būriui buvo įteikta vėliava. Šventės iškilmėse dalyvavo Šaulių Sąjungos štabo viršininkas plk. ltn. Kazitėnas, geležinkelių rinktinės vadas plk. ltn. Balsys, Geležinkelių Valdybos atstovas inž. Bulota, šaulių moterų vadė Marcinkevičienė ir štabo kultūros ir švietimo skyriaus viršininkas V. Daudzvardas. Į šventės iškilmes atvyko ir Latvijos svečiai: Ilukštos apskrities viršininkas aizsargų pulko vadas Pubuls, jo padėjėjas Vilcinš, adjutantas Adolvs, Ilukštos aizsargų bataliono vadas Dimants, Subato policijos viršininkas ir aizsargų raitininkų eskadrono vadas Breiks, pasienio kuopos vadas kap. Kalneiz ir Subato burmistras Haselbaums. Kartu su Latvijos svečiais atvyko ir Lietuvos konsulas Daugavpilyje Savickas. Šventėje dalyvavo Rokiškio rinktinės vadas plk. ltn. Jašinskas ir nemaža kitų Rokiškio miesto atstovų. Be to, iš Subato buvo atvykę Lietuvų Latvių Vienybės draugijos Subato skyriaus valdybos nariai. Aizsargų svečiai Obelių šauliams įteikė dovanų: Ilukštos aizsargų pulko vadas gražų paveikslą, kuriame vaizduojama Latvijos karių kovos už laisvę, o Subato burmistras taip pat Subato miesto paveikslą.

Obelių šaulių namai, kaip ir daugelis kitų šaulių namų, pastatyti talkos būdu. Namų statybos metu pasireiškė dide-

lis vietos visuomenės vieningumas. Ūkininkai be jokio atlyginimo suvežė reikalingą statybai medžiagą, vietos meistriai taip pat be atlyginimo prisidėjo darbu, o Obelių ir apylinkės kooperatyvai, įvairios draugijos ir atskiri asmenys aukojo lėšas.

Būrys, vykdydamas namų statybą, susilaukė didelės moralinės ir medžiaginės paramos iš valsčiaus savivaldybės ir visos Obelių visuomenės. Per 18 savo darbo metų Obelių šaulių būrys nuveikė daug gražių darbų. Turi stiprų chorą, kuriam vadovauja vienas seniausių dirigentų šaulys Lotočka. Choras ne kartą sėkmingai koncertavo Latvijoje ir yra dalyvavęs visose Lietuvos dainų šventėse. Būrys turi savo teatrą, kuris nemaža prisidėjo didinant namų fondo lėšas. Prieš du metus įsisteigė Obelių stoties šaulių būrys. Čia taip pat gražiai veikia ir šaulės moterys, kurių rūpesčiu surinkta nemaža lėšų namų statybai.

Lietuviškos talkos dėka, šaulių namų statyba būriui teikainavo tik 7 lt. kūb. mtr. Šiaip paprastomis sąlygomis tokia statyba vijoje kainoja 16—17 lt. kūb. mtr. Obelių šaulių namai yra 61-iejį, kuriuose augs ir stiprės šauliška veikla ir kultūros pažanga. Šventės proga Obelių šaulių būrio vadui ats. j. ltn. inž. Jasėnui, ats. j. ltn. Vaidakevičiui ir šauliui Jasinevičiui buvo įteikta „Šaulių Žvaigždės“.

V. D-as

ŠIAULIŲ ŠAULIŲ MANEVRAI. Spalių 10 d. Kužių rajone (apie 15 km nuo Šiaulių) buvo šaulių manevrai. Manevrus vykdė dvi šaulių grupės: „raudonųjų“ grupė, kurią sudarė Šiaulių geležinkelio šaulių kuopa ir artimųjų gelež. stočių būriai, buvo įsitvirtinusi Kužių - Amalių rajone, o „mėlynųjų“ grupei, sudarytai iš Šiaulių m. kuopos, Šiaulių pašto ir Šiaulių valsčiaus būrių, buvo duotas įsakymas X. 10. 8 val. išžygiuoti iš Šiaulių, išmušti įsitvirtinusių „priešą“ ir atremti jo ataką.

Manevrams pasibaigus, išrikiuotiems šauliams plk. leit. Vėgėlis pasakė kalbą, dėkodamas už jų pasiryžimą ir gausią dalyvavimą manevruose.

D.

I KAUNO ŠAULIŲ RINKTINĖS KURSANTŲ IŠLEISTUVĖS. Spalių 17 d. karo policijos mokykloje buvo 1 Kauno šaulių rinktinės 7 dienų karinio parengimo kursų egzaminai ir išleistuvės. Šauliai kursantai buvo surinkti iš įvairių 1-mos Kauno šaulių rinktinės būrių ir priskirti prie karo policijos, kur jie per septynias dienas įtemptai dirbo klasėje ir laukuose. Kursantai, daugumoje V. D. Universiteto šauliai studentai, parodė daug gerų norų, darbštumo bei kruopštumo ir baigiamuosius kursų egzaminus visi išlaikė, daugumoje gerai.

Po egzaminų karo policijos mokyklos likt. puskarininkių ramovėje buvo bendri pietūs, kuriuose dalyvavo: 1 Kauno rinktinės vadas l. e. komendantas pareigas plk. Bobelis, rinktinės vado padėjėjas kpt. Zaborskis, karo policijos m-las viršininkas kpt. Sabaliauskas. Pietų metu rinktinės vadas pasakė kalbą, kurioje ragino nepasitenkinti kursuose įgytomis žiniomis, bet nuolat mokytis ir lavintis karinėje srityje.

Pusk. Gerulaitis

Policininkas Stankevičius su žurnalistais Kaune

Japonų ataka
Peipinge

Karinės žinios

ATVYKO MŪSŲ KARO ATAŠĖ SSSR

Lietuvos karo atašė Maskvoje plk. Skučas neseniai atvyko į Kauną ir čia praleis savo atostogas.

NAUJAS SOVIETŲ KRAŠTO APSAUGOS KOMISARAS

„Tass“ žiniomis, Sovietų Sąjungos centrinis vykdomasis komitetas Sovietų Sąjungos krašto apsaugos pramonės liaudies komisarą Ruchimovičių nutarė iš tų pareigų atleisti ir į jo vietą paskirti Michailą Kaganovičų. Kaganovičiaus pavaduotoju paskirtas Tevosianas.

ISPANIJOJE 40.000 ITALŲ SAVANORIŲ

Italų laikraštis „Informazione Diplomatica“ sąryje su užsienių spaudoje pasirodžiusiomis žiniomis apie italų savanorių skaičių Ispanijoje rašo, kad iš viso Ispanijoje esama 40.000 italų savanorių. Laikraštis pabrėžia, kad užsienių spaudoje šiuo reikalu pasirodžiusios žinios esančios perdėtos. „Informazione Diplomatica“ tvirtina, kad vyriausybininkų pusėje kovoja daug svetimšalių savanorių.

IŠVOGTI SLAPTI ANGLŲ LĒKTUVŲ PLANAI

Britų spaudos žiniomis, iš Talworthes Surreyo grafystėje esančio Parmal' Aircraft Ltd. lėktuvų dalių fabriko buvo išvogti slapti lėktuvų planai. Scotland Yardas jau ėmėsi dingusių planų ieškoti.

JAPONŲ PASKOLA KARUI

Spalių 13 d. oficialiomis japonų žiniomis Japonijos banke baigiami pasirašyti paskolos lakštai karo reikalams. Ta paskola siekia 200 milijonų jenų.

ISPANIJOS PĒSTININKAI

Sovietų laikraštis „Krasnaja Zvezda“ straipsnyje „Pėstininkai sprendžia kautynių likimą“ apibūdina Ispanijos kariuomenės šalių pėstininkus, jų organizaciją, savybes ir taktiką.

Sukilėlių pėstininkų dalinių organizacija liko toki pat, kaip ir iki karo pradžios. Pagrindinis vienetas — pėstininkų batalionas, sudarytas iš 3 šaulių ir 1 kulkosv. (8 sunk. kulkosv.) kuopų, 81 mm minosvaidžių būrio, ryšių būrio ir darbo būrio. Šaulių kuopa turi 3 būrius po 2 skyrių. Skyrius turi lengv. kulkosvaidį. Taigi batalione būna 600—650, kuopoje 150—180 žm. Tiek pat turi ir sudaryti iš marokiečių „taborai“. Svetimšalių legionas susideda iš atskirų banderų (batalionų), kiekvienoje jų yra 4 šaulių ir viena kulkosv. kuopos. 3 banderos sudaro grupę (pulką).

Vyriausybininkų pėstininkai iš pradžių buvo neorganizuoti, veikė būriais ir rinktinėmis. Tačiau, laikui bėgant ir šioje pusėje prieita prie pastovios santvarkos. Korpas susideda iš 3—4 divizijų, artilerijos, inžiner. dalių, ryšių dalių, kitų specialių dalių ir tarnybų. Diviziją sudaro 3—4 pėstininkų brigados. Brigadoje būna 3—4 pėst. batalionai, artilerijos grupė, inžiner. kuopa, ryšių kuopa ir kiti special. daliniai. Pėstininkų batalionas turi 4 šaulių kuopas ir 1 kulkosv. kuopą. Šaulių kuopoje 3 būriai po 3 skyrius. Kiekvienas skyrius susideda iš 2 grandžių. Skyrius turi lengvą kulkosvaidį. Kulkosv. kuopa turi 3 būrius po 4 kulkosvaidžius kiekviename būryje.

Vyriausybininkai turi pėstininkų batalione 12 sunk. ir 36 lengv. kulkosvaidžių, tuo tarpu sukilėlių pėst. batalionas turi tik 8 sunk. ir 18 lengv. kulkosvaidžių.

NAKTINĒS AERONUOTRAUKOS

Sovietų žurnalas „Vestnik Vozdušnago Flota“ praneša, kad Amerikoje yra sukonstruotas automatinis fotoaparatas naktinėms nuotraukoms daryti. Taikini apšviečia raketos parašutų pagalba. Kai raketa ypačiai ryškiai apšviečia vietą, atsidaro fotoaparato objektyvas ir daroma nuotrauka. Išą tokios nuotraukos gerai išeina ir tinka karo reikalams.

LĒKTUVAS — TARANAS

Jūrų kare nuo senesnių laikų buvo vartojami laivai — branderiai, prikrauti degamųjų medžiagų, o taip pat ir sprogstamųjų. Tokių laivų tikslas padegti priešo laivą, o dar dažniau paskandinti pati laivą — branderį uosto angoje, kanale ir pan. vietoje.

Dabar anglų aviacinėje spaudoje iškeltas sumanymas dėl lėktuvo—tarano sukonstruavimo. Sovietų žurnalas „Vestnik Vozdušnago Flota“ paaiškina tokio lėktuvo įrengimą. Lėktuvo—tarano tikslas naikinti priešo bombonešius. Lakūnas nu-taiko lėktuvą į priešo bombonešį, o pats paspaudžia mygtuką ir iškrenta su parašutu ir sėdyne pro savo lėktuvo grindų skylę. Lėktuvas—taranas smogia bombonešį ir abu nukrenta žemėn. Katastrofoje dažniausiai žus ir bombonešio įgula.

VOKIEČIŲ MOTOCIKLININKŲ DALYS

Vokietijos kariuomenės motociklininkų dalys (Krafrad-schützen) yra aprūpintos B. M. W. firmos (Bagerische Motoren Werke) motociklais. Motociklų priekabose pastatyti sunkieji 7,9 cm kalibro „Dreyse's“ kulkosvaidžiai, ataušinami oro. Kulkosvaidžiu galima šaudyti tiek nuo motociklo, tiek nuo žemės. Motociklu gali važiuoti 3 kariai, ginkluoti šautuvais. Toks apginklavimas žymiai padidina motociklininkų dalių galią pėstininkų kautynėse.

GARSIAKALBIS PAKEITĒ TRIMITININKŲ

Amerikos kariuomenės kareivinėse iš ryto ir vakare signalai duodami ne trimitininko, bet garsiakalbio. Įrengti kareivinėse garsiakalbiai iš ryto taip smarkiai žadina miegančius, kad jau dabar tinginiams ir miegaliams neteks pramiegoti ir vėliau aiškintis, kad jie negirdėjo trimito.

Motorizuoti vokiečių patruliai

SVEČIUOSE PAS DRAUGĄ

— O čia, štai — muzikos kambarys.
— Muzikos kambarys? Bet aš čia nematau jokio muzikos instrumento.

— Taip, bet iš šio kambario geriausiai girdisi mūsų kaimyno radijas.

PER LAISVALAIKĮ

— Žinote, vyrai, aš žinau, kurį mėnesį žmogus mažiausiai gali kalbėti, — giriasi eil. Turkutis.

— Na, pasakyk.

— Vasario mėnesį. Jis yra trumpiausias.

VARDINIŲ DOVANAI...

Grandinis Rėklis švenčia savo vardines. Jo draugai nueina į pulko krautuve nupirkti jam dovanos.

— Pirksim riešutų, — sako jie pardavėjui. — Prašome duoti penkis kilogramus paprastųjų ir juos sumaišykite su dviem kokoso didžiuliais riešutais.

TIK MAŽAS ŽENKLAS

Jaunas kareivis Kukutis klausia pas grandinį Puputį apie jo ekskursiją ir kelionę jūromis.

— Et, nieko nepaprasto nėra važiuoti jūra, — atsako Puputis. — Jeigu aš nebūčiau sirgęs kasdien jūrų liga, tikrai būčiau nepastebėjęs, kad plaukiu jūra.

PIKTAS KAIMYNAS

— Pamanykite tik sau! Dėl savo kaimyno Stepono piktumo aš negaliu naudotis radiju!

— Kaip tai? Iš varžytynių nupirko?

— Ne. Jau penkta diena uždaręs langą, ir aš jokios muzikos nebegirdžiu.

*

Andrius: — Iš kur pareini?

Bronius: — Iš skaityklos.

A. — Kodėl toks susiraukęs?

B. — Supranti: paskutiniam „Kario“ numerį rašo pusk. Gerulaitis (tas pats, kuris mane mieste sulaukė) apie kareivius, vaikščiojančius mieste. Mane sulaukęs barė, kad vaikščioju mieste su tufliais, o pats rašo „Kary“ ir nežino, kad mane į miestą išleidžia ne viršila, o kuopininkas.

*

Adomas. — Ko taip dūsauji?

Jonas. — Matai, „Kary“ skaičiau parašytą neva feljetoną „Žmonių ir ginklų laužytojai“. Ten daug prirašyta kiek redaktorius vargsta ir nervų išlieja, betaisydamas, atseit „belaužydamas“, gautus raštus ir kol „Karij“ pagimdo.

A. — Na ir kas?

J. — Matai, broli, kaip sotus alkanas neatjaučia. Kai aš ištisą metų ketvirtį rašiau straipsnį „Isimylėjimo reikėmė karui“ ir baigęs pasiunčiau gerb. redakcijai, tai kitam numerį redaktorius atsakė: „Tamstos straipsnis atiduotas redakcijos krepšiui tolimesnei eigai. Be reikalo negaiškite“.

Pasakyk dabar, redaktorius ar aš turim daugiau nervuotis?..

Girdėjęs

MUZIEJUJE

— Pasakyk man, ar ši šokėja tikrai gali turėti 2000 metų?

— Negaliu tvirtinti, nes moterys ne visuomet yra tokios jaunos, kaip sakosi!

PAMOKOJE

Per lietuvių kalbos pamoką būrininkas savo kareiviams nori vaizdžiai paaiškinti „lėtai“ prasmę. Kad aiškinimas būtų vaizdesnis, jis labai lėtai, patėdamas kojas, pereina išilgai klasės.

— Na, sakykite, kaip aš perėjau per klasę?

— Kaip raišas, tamsta būrininke, — atsiliepia vienas jaunas kareivis.

GERIAU, KAIP ŽUVIS

— Vyrai, aš plaukiu, kaip žuvis, — giriasi eil. Kepalas.

— Tai nieko, — atsiliepia eil. Gai galas. — Aš geriau plaukiu ir už žuvį!

— Negali būti!

— Tikrai. Mat aš moku plaukti aukštiekninkas, o žuvis nemoka!

PO OPERACIJOS

— Taip, operacija labai gerai pavyko, — kalba gydytojas savo pacientui. — Aš dabar tik parašysiu receptą, ir galėsi sveikas eiti namo. Bet kur gi mano parkeris?

— Jūs į mano žaizdą įsiuvote, pone gydytojau, — atsako ramiai pacientas.

NORAS

— Aš jums, kary, esu be galo dėkingas. Pamanykite, taip drąsiai šokti į vandenį ir išgelbėti gyvybę, — kalba susijaudinęs išgelbėtas skęstantis ponas Kriūkas. — Prašykite jūs ko norite, aš išpildysiu.

— Labai malonu, — atsako pusk. Kamputis. — Tada jūs apsiėmėte su mano uošve ir išvažiuokite į Etiopiją.

LAIŠKININKO PYKTIS

Panelė Danutė gyveno šeštame aukšte. Laiškanešis kasdien jai atnešdavo iš sužieduotinio atvirlaiškį, kuriame būdavo parašyta: „Tūkstantį kartų bučiuoju“.

Keturioliktąją dieną laiškanešys neteko kantrybės.

Jis padavė tokį pat atvirlaiškį Danutei ir piktai tarė:

— Argi negali tas tavo žmogus iš karto parašyti — „bučiuoju 14.000 kartų“. Tada nors nereikėtų kasdien laiptoti.

ŽYMUS JUBILIEJUS

Eil. Perkalas šiandien pas eil. Nekalą atėjo penkiasdešimtą kartą prašyti paskolinti pinigų.

— Šiandien būtinai man paskolink, — kalba Perkalas. Juk aš švenčiu jubiliejų.

— Kokį jubiliejų? — stebisi Nekalas.

— Ogi ateinu 50-tąjį kartą prašyti paskolinti.

— Tai gerai. Tuoj aš tau šita proga nupirksiu gėlių puokštę.

POETO LAIMĖ

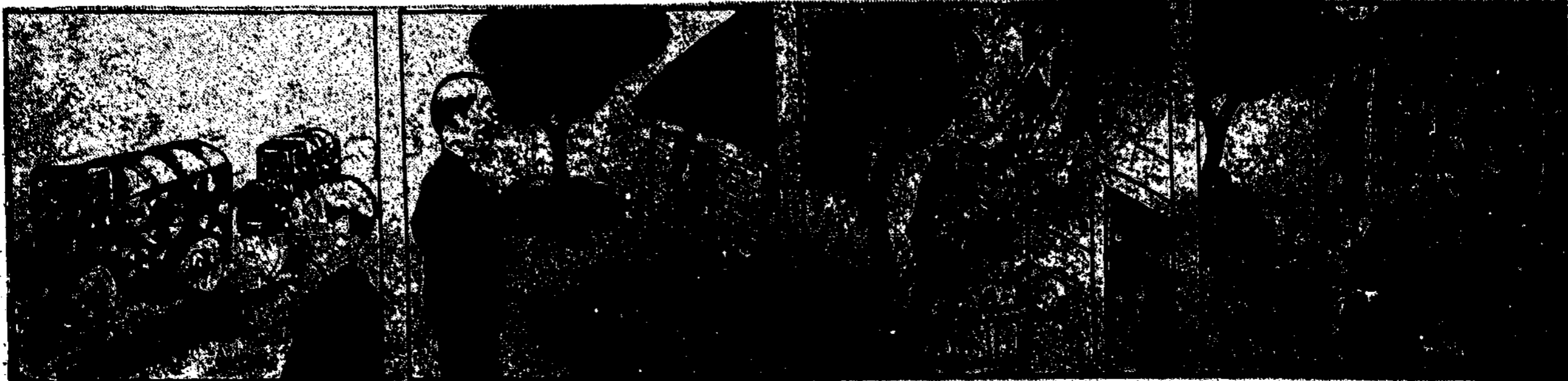
— Prašau, priimkite šią mano mažą dovanėlę — kalba savo mylimajai poetas Ilgaplaukis.

— Ne, aš vyrų dovanų nepriimu.

— Bet šitą! Čia mano naujasis kūrinys.

— Tai... Aš maniau, kad kas vertingesnio.

Kaip pilietis per manevrus sukarino savo ūkį

LIETUVOS SUTARTIS SU AMERIKOS JUNGTINĖMIS VALSTYBĖMIS. Spalių 18 d. užsienų reikalų ministeria Lozoraitis priėmė Jungtinių Valstybių chargé d'affaires Knyckendallį. Priėmimo metu pasirašyta Lietuvos ir Jungt. Valstybių natūralizacijos ir karinės prilevės sutartis.

KRAŠTO APSAUGOS IR SUSISIEKIMO MINISTERIAI IŠVYKO Į PARYŽIŲ. Spalių 18 d. krašto apsaugos min. brig. gen. inž. Dirmantas ir susisiekimui min. Stanišauskis, prancūzų vyriausybės kviečiami, išvyko į Paryžių aplankyti tarptautinės technikos ir meno parodos.

ŽYMIAI PADIDĖJO LIETUVOS PREKYBA SU AMERIKA. Per pirmuosius 7 mėn. Lietuvos su Amerika prekybos bendra apyvarta pasiekė 8.013.500 lt. sumą, tuo tarpu pernai per tą patį laiką tebuvo pasiekta tik 5.160.000 lt., o 1935 m. — 4.153.400 lt. Lietuva iš Amerikos perkasi medvilnę, automobilių ir jų dalių, tepalų — aliejaus, valsių fosforinų trąšų, įvairių motorų bei mašinų, dažų, chemikalų ir t.t. Iš Lietuvos per tą laiką išvežta 3.051.800 lt., kas sudaro 1.224.800 lt. daugiau nei pernai.

SEIMAS PAKEITĖ TEISMŲ SANTVARKOS ĮSTATYMA, kur buvo atitinkami straipsniai, jog advokatas išrinktas tautos atstovu, laikomas išstojusiu iš advokatų. Kadangi teisininkai seime reikalingi (įstatymų teisė — jų darbo vadovai), seimas 14 d. teismų santvarkos įstatymą pakeitė ta prasme, kad advokatai gali būti išrenkami tautos atstovais ir tais atvejais vis tiek liktų advokatais.

DARIAUS IR GIRĖNO PAMINKLO KONKURSA. Dariaus ir Girėno paminklui statyti komitetas primena visiems suinteresuotiems, kad Dariaus ir Girėno paminklų projektų konkursas baigiasi š. m. lapkričio 1 d.

KRAŠTO SAUGUMO PROPAGANDA EKRANE. Studentų ats. karininkų korp. „Ramovės“ iniciatyva pradėta krašto saugumo ir Ginklų Fondo propaganda kino teatruose šiemet vykdoma toliau. Spalių mėn. karinio turinio trumpųjų filmų keli Kauno kinoteatrai jau demonstravo.

ATVYKO ESTŲ MENININKAI. Spalių 16 d. į Kauną atvyko EAKK (Estų Akademines Mešininkų Sąjungos) atstovai — jaunas estų kompozitorius H. Feischneris ir B. Liudė. H. Feischneris nori užmegsti bendradarbiavimo ryšius su mūsų muzikos veikėjais ir vietoje susipažinti su Lietuvos muzikiniu gyvenimu. Drauge atvyko ir Lietuvos bličulis estų poetas A. Rannits.

PIRMOJI LIETUVOS DAILINIKŲ DARBŲ PARODA Kaune turėjo didelį pasisekimą. Dalyvavo 40 menininkų moterų su savo kūriniais. Toks gausus eksponatų skaičius, kaip pažymėjo meno recenzentai, rodo, jog moterys pradeda vaidinti vis svarbesnį vaidmenį Lietuvos kultūros ir meno gyvenime. Pažymėtina, kad beveik visos dailininkės yra baigusios mūsų meno mokyklą. Kelis darbus nupirko V. D. Kultūros muziejus.

PADIDĖJO LIETUVOS UZSIENIO PREKYBA. Centralinio statistikos biuro duomenimis per pirmuosius devynis mėnesius Lietuvos išvežimas siekia 148.295.400 lt., o per praėjusių metų tą patį laiką siekė 137.621.300 lt. Vadinasi, šiemet per 9 mėn. išvežimas yra per 10,6 mil. lt. didesnis negu 1936 m.

KAUNO SAVIVALDYBĖ SAUGOS ISTORINIUS IR ARCHITEKTŪRINIUS PASTATUS. Galutiniam miesto sutvarkymui ir išplanavimui tenka nugriauti įvairių pastatų, kartais tokių, kurie turi architektūrinės bei istorinės reikšmės. Tokius pastatus Kauno miesto savivaldybė nutarė konservuoti ar užfiksuoti, kad vėliau juos būtų galima panaudoti miesto muziejui.

NAUJAS PRADŽIOS MOKSLO DEPARTAMENTO DIREKTORIUS. Valstybės Prezidento aktu, nauju švietimo M-jos aktu, nauju švietimo M-jos pradžios mokslo departamento direktoriumi vietoje M. Miškinio paskirtas seimo sekretorius M. Kviklys.

NAUJI PRADŽIOS MOKYKLŲ MOKYTOJAI. Spalių 15 d. pasibaigė trijų mėnesių kursai abiturientams pasiruošti prad. mokyklų mokytojų darbui. Kursai vyko Kaune ir Šilutėje. Kursus baigė per 80 mokytojų, kurie paskiriami į vaikuojančias vietas.

KAUNO APYLINKĖSE UZAUGINTA JAPONIJOS AUGALŲ. Šį pavasarį V. D. universiteto prof. T. Ivanauskas darė bandymus išauginti Lietuvoje kai kuriuos Japonijos augalus — Gaoliana ir Clumiza. Abu augalai puikiai išaugo ir davė nunokusius grūdus. Gaoliana ir Clumiza Kinijoje ir Japonijoje naudojama stogams dengti (siaudai), miltams bei kruopoms daryti, svaiginamiesiems gėrimams ir t.t. Abu augalai duoda labai gerą derlių: iš vieno grūdo gaunama 2.500.

PASIEKTI STULPAI BUS BALOTOS SPAIVOS. Lietuvos sienos su Vokietija stulpai nuo šiol bus dažomi balta spalva iš viarų pusių. Tokia spalva ir vokiečiai savo stulpus yra nudažę.

SPROGIMAS ALAUS DARYKLOJE. Spalių 13 d. Šiaulių Gubernijos alaus daryklos kieme darbininkai kaitino 6000 ltr. talpos bossą. Bossą viduje prisirinko dujų, kurios, geležies įkaitintos, užsidegė ir susprogdino bossą. Keli žmonės buvo sunkiai sužeisti ir mirė. Sprogimas buvo toks stiprus, jog net išblyrėjo netoli stovinčių namų stiklai. Sprogimo priežastis ta, kad darbininkai, prieš kaitindami bossą, užmiršo palikti angą dujomis išleisti.

PASIBAIGĖ BIRSTONO GYDYMOSEI SEZONAS. Spalių 15 d. oficialiai buvo baigtas Birštono gydymo sezonas. Pažymėtina, kad šiais metais gydykla turėjo daugiau žmonių nei kitais metais.

PRADĖJO EKSPORTUOTI BULVES. Lietūkis jau pradėjo eksportuoti šių metų derliaus bulves. Iki šiol išvežta jau apie 5.000 centnerių. Eksportuojama į Pietų Ameriką, manoma, kad busių kiek galima eksportuoti ir į Italiją. Didelė bulvių eksportui kliūtis, kad mūsų bulvės yra nežinomų arba mašyčių veislių. Be to, mūsų ūkininkai daugiau mėgsta krakmolingąsias, tuo tarpu eksportui tinka nekrakmolingesnės.

Į PRIVERČIAMOJO DARBO ĮSTAIGĄ BUS SIUNČIAM TIK DARBUI TINKAMI. Toks asmuo turės turėti miesto ar apskrities gydytojo liudijimą apie sveikatos tinkamumą darbui.

Kariuomenės leidiniai

KARIŪNAS P.L.P. Karo Mokyklos kariūnų ir aspirantų iliustruotas žurnalas 4—5 (29—30) nr. 1937 m.

Šis storokas, dvigubas kariūnų žurnalo nr. skiriamas XII-sios aspirantų laidos išleistuvėms pažymėti. Kaip ir ankstesniais „Kariūnų“ gyvavimo metais, Karo Mokyklos vyrų didžiųjų vasaros darbų ir pirmosios rudens išleistuvių šventės sezono darbai, išgyvenimai bei kariūniškojo gyvenimo aktualijos surinktos ir pavaizduotos viename dvigubame žurnalo numeryje. Tai yra visai tikslu, kad įvairus, skirtingas karinis vasaros lauko gyvenimas ir įspūdingiausia Karo Mokyklos išleistuvių šventė jam žinama viename „Kariūno“ sąsiuvinyje. Antra vertus nevisai patogu būtų vasaros pabaigoje išleisti lepos — rugpiūčio nr., kada dar nevisi kariūnai susirinkę į Karo Mokyklą teoriniam žiemos darbų laikotarpiui, kada nepriimti naujieji kandidatai.

Kaip jau visi gerai pažįstame kultūringą, gražų, jaunuolišku entuziazmu, darbo ir pasiryžimų nuotaika persunktą dailiai leidžiamą, iliustruotą „Kariūną“, — ir šis didelis, turiningas, gausiai iliustruotas kariūnų ir aspirantų žurnalo nr. daro visiškai rimtą, meniškai svarų ir techniškai gražų įspūdį.

Viršelyje — įspūdingas momentas, graži XII-sios aspirantų laidos priešalkos nuotrauka prie Vytauto Didžiojo paminklo puikiam Karo Mokyklos rajone. Toliau, prieš tekstą, specialiam geresnio popierio lape bendra foto nuotrauka visos XII-sios aspirantų — ats. jaun. leitenantų laidos su aukštiais svečiais, šventės dalyviais ir Karo Mokyklos vadovybe priešakyje, išleistuvių šventės proga. Pradžioje įdėtos Valstybės Prezidento Antano Smetonos, ministerio pirmininko J. Tūbelio, krašto apsaugos ministerio brig. gen. Dirmanto, Karo Mokyklos v-ko brig. gen. Musteikio, ats. j. ltn. Markulio kalbos ir kariuomenės vado sveikinimai iš kariuomenės manevrų lauko.

Didelė žurnalo dalis paskirta beletristikai: Bardzilausko „Kariūno svajonė“ sapno formoj vaizduojamas žygis į Panerius, į Gedimino pilį... Vyt. Tamulalčio vertime, iš Sakalo leidžiamos knygos „Napoleonas“, „Aro kritimas“ vaizduoja paskutinius Prancūzijos imperatoriaus mūšius, kur gvardijos likučiai „miršta, bet nepasiduoda“.

Pr. Rimšos „Pabučlavimas“ — nuotalkingas, sentimentalus, romantiškas išgyvenimas į Karo Mokyklą neseniai atvykusio jaunuolio, kandidato į baltą kariūnišką diržo nešiotojus, Petro Galliano „Dėdžių atsiveiklinime“ justai pernylyg vaizdinga, originaliai trykštanti į kariuomenę išleistuvių nuo-

taika. Išleistuvių jaunuolio į Karo Mokyklą, mokyti „i karininkus“. Pagaliau J. Svėgzdos „Azuolas“, tai psichologiškai ir literatūriškai vertingas vieniso jauno karininko gilių išgyvenimų pluoštelis.

Skyriuje „Mūsų mokslas“ — A. Ivanausko „Tautų Sąjunga ir pasaulio taika“ ir K. Ulvydo „Kariuomenės vaidmuo bendrinės kalbos ugdyme“.

Toliau vėl didelis, turiningas kariūniškojo gyvenimo, stipriai linksmos nuotaikos skyrius „Mūsų gyvenimo trupiniai“: Rimkūno „Lietuviško šveiko debiutas“, Braženo „Taip gaila tų dienų“ (eil.), Vl. Aleksandravičiaus „Grandinio tragedija“ (eil.), S. Z. „Neamžina meile“ (eil.), Braženo ir Vazalinsko „iš XII asp. laidos paskutinio vakaro programos“, Aleksandravičiaus Vl. „Pirmosios dienos“ (eil.), I. Žalio „Atsisveikinimas su pulku“ (eil.), KoMoLos „Žiupsnis patarimų jauniems aspirantams kandidatams“, Braženo „Kariūno dienos“. Pabaigoje — kritika ir bibliografija, pluoštas paskiausių žinių iš Karo Mokyklos gyvenimo, ir „Mūsų Sporto“.

Be šiaip iliustracijų, malonu pažymėti „Kariūno“ pasipuošimą meniškais, kultūringais šaržais, kurie žurnalą daro gyvą, patraukiantį, menišką.

IMK

Naujieji leidiniai

Lietuvos Žurnalistų Sąjungos Metraštis. II. 1937 metai. Redagavo V. Kemežys ir J. Paleckis. 80 pusl. teksto ir 32 pusl. skelbimų. Kaina 1 lt.

Nesenai iš spaudos pasirodė antrasis Lietuvos Žurnalistų Sąjungos Metraštis. Tarinys apima pačius žurnalistus, jų sąjungos vidaus gyvenimą ir santykius su kitų valstybių spauda ir jos darbininkais. Iš viso įdėta 17 atskirų dalykų. 14 autorių duoda šiuos rašinius: 1) Dabartis ir žurnalistas, 2) Abipusiskumas! 3) Lietuvos žurnalistų pensijos įstatymo projekto esminiai dėsniai, 4) Baltijos spaudos santarvė, 5) Mūsų spauda ir gimtoji kalba, 6) a. a. L. Nezabitauskis, 7) a. a. Vl. Andriukaitis, 8) Literatūrinis žurnalizmas, 9) Apie tuos kurie rašo, 10) Žurnalizmo studijos ir literatūra Vokietijoje, 11) Estijoje ir Latvijoje, 12) Dvi savaitės prancūzų svečiais, 13) Šešios dienos su Sovietų žurnalistais, 14) Lietuviai ir estai laikraštinkai svečiuose pas latvius, 15) Pavasario reporteris (eilės), 16) Užgesusi žvakė ir 17) Miss Rotacinė (eilės).

Metraštis gražiai išleistas, be to, ir paveiksluotas iš žurnalistų gyvenimo. Idomus ne tik sąjungos nariams, bet ir visiems, bendraįsibūjantiems spaudoje.

Redakcijos atsakymai

Gauti atvaizdai ir aprašymai apie šiuos Vyčio kryžiaus kavalierius. Iš pusk. Z. Gerulaičio apie jaun. pusk. Juozą Mataitį, iš J. Prėskienio apie eil. Viktorą Pilkonį iš J. Milerio apie eil. Justą Naujoką. Iš B. Brazdžionio gautas aprašymas apie Antaną Aniūną, tačiau negautas jo atvaizdas. Prašome atsiųsti.

Jon. Ramonui. Tamstos klausiami adresai: 1) „Vienybė“. 193 Grand Str., Brooklyn, N. Y. U. S. Americo. 2) „Draugas“. 2334 S. Oakley Ave., Chicago, Ill. U. S. Americo.

Jkb. Tamstai, kaip buvusiam liktiniam puskarininkiui, bus įskaityta į pensijos išstarnautą laiką visa Tamstos tarnyba kariuomenėje neliktinio kareivio sąlygomis ir liktinio puskarininkio sąlygomis. Kadangi Tamsta neliktinio kareivio sąlygomis tarnavai prieš 1935 m. liepos 1 d., tai šita tarnyba Tamstai bus įskaityta į pensijos išstarnautą laiką be įmokėjimų pensijų fondui; o už laiką, tarnautą liktinio puskarininkio sąlygomis, Tamsta turėsi sumokėti pensijų fondui po 5% įmokėjimo metu gaunamos pagrindinės mėnesinės algos. Laikas Tamstos tarnautas Kr. Aps. M-jos civiliniu tarnautoju nuo 1925 m. lapkričio 1 d. ligi 1926 m. gegužės 1 d., ir bus įskaitytas į pensijos išstarnautą laiką ir už šitą laiką Tamsta turėsi sumokėti pensijų fondui po 6% gaunamos algos. Pasiteiravę, atitinkamoje įstaigoje sužiniosime, kad Tamstos pensijos išstarnavimo laikas byla nusiūsta iš priklausomybės spręsti Valstybės tarnautojų pensijoms ir pašalpomis skirti komisijai kadangi Tamsta dabar tarnauji Kr. Aps. M-jos civiliniu tarnautoju.

Atsarginiui. Buvę kariai, nustoję sveikatos dėl sužalojimų ar ligų, gauti dėl tarnybos kariuomenėje, turi teisę gauti pensiją ar pašalpą, žiūrint kiek jie yra nustoję darbingumo. Nustoję dėl tarnybos kariuomenėje 10—24% darbingumo, turi teisę gauti kartinę pašalpą; nustoję darbingumo ne mažiau kaip 25%, turi teisę gauti nuolatinę pensiją. Norėdamas gauti pašalpą ar pensiją už nustotą sveikatą dėl tarnybos

Vieša padėka

Šiuo reikiame viešą padėką 5-ms Kauno miesto įgulos kariuomenės dalių ugniagesių komandoms, Miesto savivaldybės ugniagesių ir Miesto ir Vilijampolės savanorių ugniagesių komandoms, kurios spalio 10 d. taip narsiai, taip pasišventusiai su pavojumi savo gyvybei ir sveikatai gesino gaisrą Ūkio Banko namuose.

Dideliai dėkojame šių komandų p.p. viršininkams, o ypačingai ponui brandmajoro pad. p. Dumčiui ir p. majorui Ružancovui, kurie vadovavo visam šiam gaisro likvidavimo darbui, ir kuris, nežiūrint sunkių aplinkybių, davė labai gerus rezultatus, nes gaisras užgesintas, nepadaręs Bankui žymių nuostolių.

Atskirai dėkojam „Aušros“ gimnazijos 8 skautams, kurių ir pavardžių neteko sužinoti ir kurie, nors ir neturėdami specialių apsirangimų ir apsisaugojimo priemonių, parodė didelę narsą ir pasiaukojimą gesinant šį gaisrą. Ūkio Bankas

kariuomenėje. Tamsta turi paduoti tuo reikalu Krašto Apsaugos Ministerio vardu prašymą. Prašymas turi būti paduotas per dalies vadą, kur Tamsta tarnavai.

A-is. Tamsta dabar tarnauji Krašto Apsaugos Ministerijos civiliniu tarnautoju VI-s kategorijos, todėl pensijos atžvilgiu Tamstai yra taikomas Valstybės tarnautojų pensijų ir pašalpų įst. (V. Ž. Nr. 221, eil. 1443; Nr. 490, eil. 3425). Kadangi Tamsta esi apdovanotas savanorio kūrėjo medaliu, tai Tamstos tarnautas laikas kariuomenėje savanoriu nuo 1920 m. balandžio 25 d. ligi 1923 m. sausio 9 d. turės būti įskaitytas į pensijos išstarnautą laiką. Mokėti pensijų fondui už šitą laiką nereikia. Laikas, Tamstos tarnautas civiliniu tarnautoju VI kategorijos nuo 1923 m. sausio 9 d. ligi 1926 m. gegužės 1 d., gali būti įskaitytas į pensijos išstarnautą laiką, jei Tamsta už tą laiką sumokėsi reikalingus pensijų fondui įnašus. Norėdamas sutvarkyti savo pensijos išstarnautą laiką, Tamsta turi paduoti savo dalies vadui atitinkamą pareiškimą.

Galvosūkių Nr. 41 sprendimas

Eilinis Stankus iš dėdės gavo 36 litus.

Išsprėdė: 1) C. Gudžiūnienė (K.), 2) L. Visminas (Rv.), 3) B. Niūniava (Sd.), 4) A. Ramoška (P.), 5) gr. V. Gurklys (2 inž. b.), 6) Pr. Juzuitis (Krš.), 7) J. Astrauskas (Nsd.), 83 A. Mėgėlaitis (Vn), 9) P. Norbutas, 10) V. Zvingilas (V), 11) St. Laukšas (A. Pn.), 12) V. Kiesylienė (Stlg.), 13) Ad. Kremenskas (Lnk.), 14) J. Vaičiulionis (Lk.), 15) pusk. Zapkus (1 p. p.), 16) ats. j. p. J. Kuprešis (Kp.), 17) j. p. C. Šeikus (1 p. p.), 18) eil. K. Budnikas (1 p. p.), 19) san. pusk. A. Kričena (9 p. p.), 20) pusk. Kelmelis (2 art. p.), 21) pusk. A. Grinius (1 gus. p.), 22) j. p. Z. Bačanskas (9 p. p.), 23) j. p. A. Korla (1 p. p.), V. Sakalauskas (Vsl.), 25) V. Bajoras (Dtn.).

Galvosūkis Nr. 43

(Vert. 1 tšk.)

Gudriojo Abdulos sumanymas

Himalajų kalnuose, Azijoje, pradėjo siausti plėšikai. Jie užpuldinėdavo keliauninkus, užpuldinėdavo ir kaimus. Norėdamas apsaugoti savo kaimą nuo netikėto plėšikų užpuolimo, vieno kaimo seniūnas kasnakt sargybai paimdavo po 64 žmones ir jais apstatydavo kaimą. Seniūnas buvo stropus žmogus ir dažnai tikrindavo sargybą. Bet kaskart skaityti jam po 64 žmonės atrodė persunku ir jis sargybinius sugrupavo taip:

2	14	2
14	Kaimas	14
2	14	2

Tada jam bereikėdavo iš kiekvieno kaimo krašto suskaityti tik po 18 žmonių.

Nusibodo kasnakt stovėti sargybiniams, bet išeiti į kaimą bijojo. Tada iš jų tarpo gudrusis Abdula sako:

— Šiandien galės 8 žmonės išeiti į kaimą.

Jis taip sugrupavo sargybinius, kad skaitant kiekvieną kraštą išeidavo po 18 sargybinių ir dar atliko 8 laisvi. Jie tą naktį ir išėjo.

Kitą naktį Abdula jau paleido 16 žmonių, o trečią net 24, bet seniūnas, tikrindamas sargybą, visuomet kiekviename krašte suskaitydavo po 18 žmonių.

Kaip Abdula grupavo sargybinius

J. A.